

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

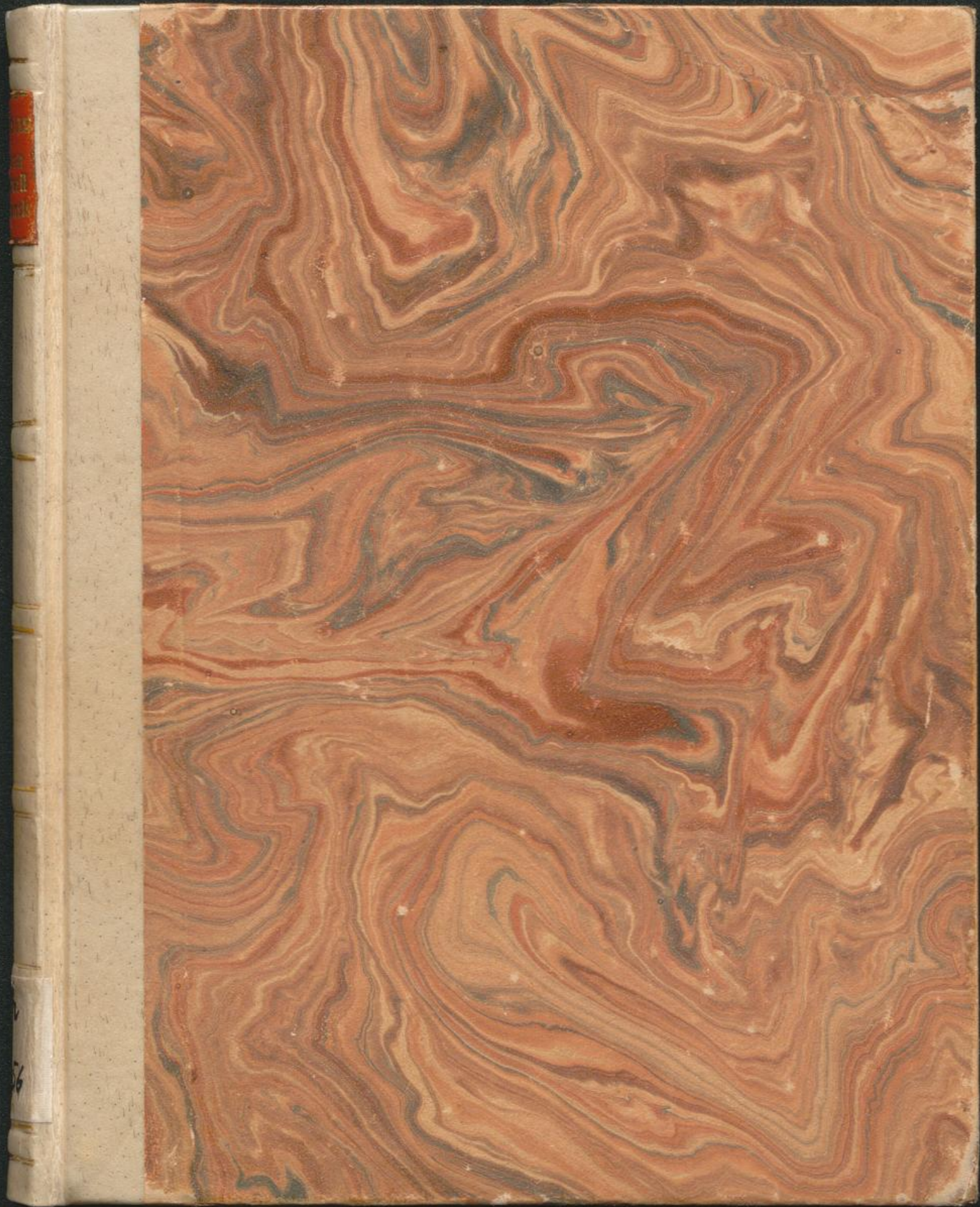
**Chronicon Monasterii Bödecensis Ordinis Canonic. Regul.
S. Augustini in Diœcesi Paderbornensi**

Probus, Johannes

Monachij, 1731

VD18 12260568

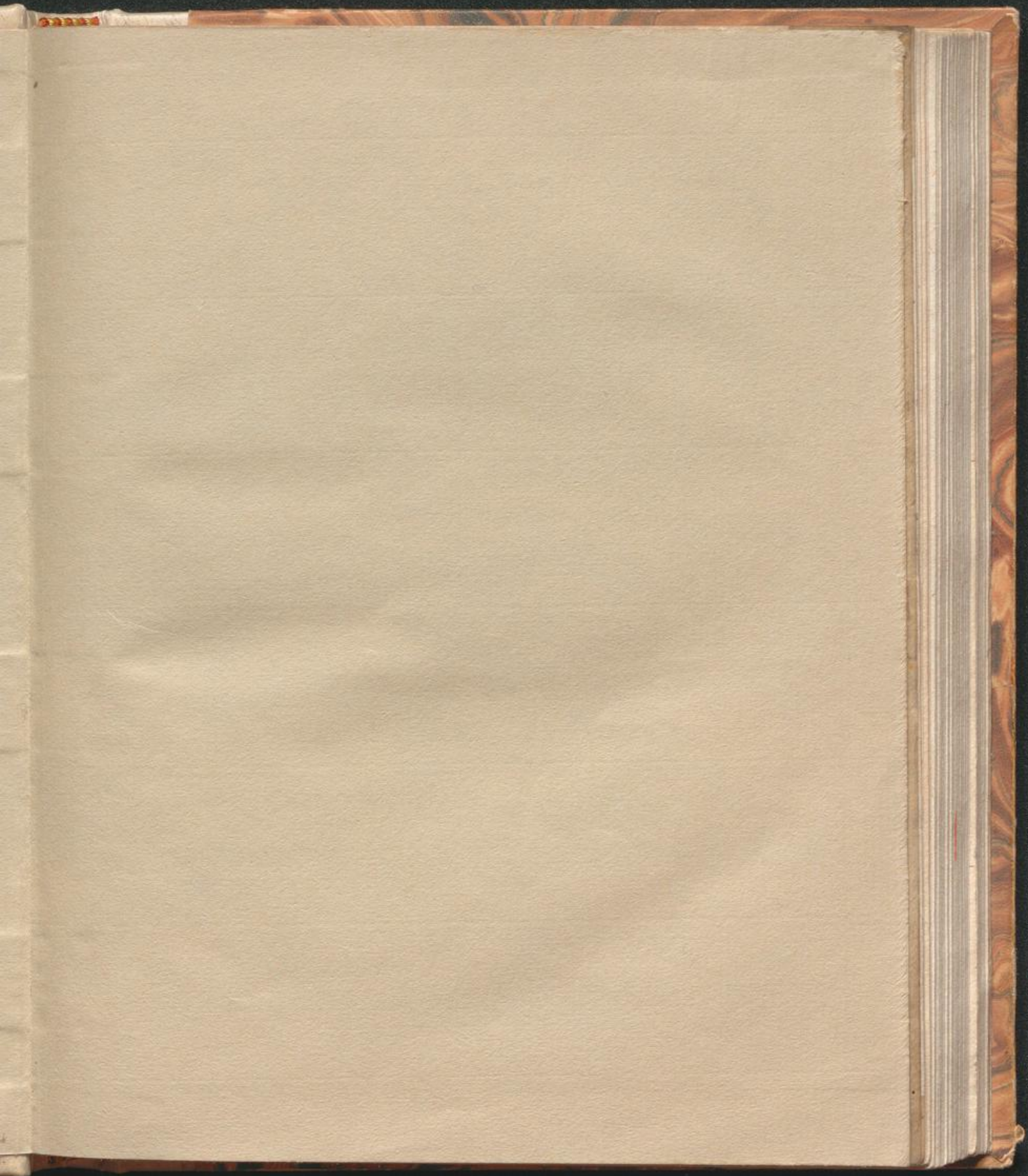
[urn:nbn:de:hbz:466:1-64645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64645)

Small red label on the spine, likely containing a library or inventory number.

76

Th 4956

Th 4956

CHRONICON
MONASTERII
BÖDECENSIS

ORDINIS CANONIC. REGUL.
S. AUGUSTINI
In Dioecesi Paderbornensi
scriptum

SÆCULO XV.

JOANNE PROBO CANONICO REGUL.
Congregationis Windesheimensis ejusdem
Monasterij Professo.

Collegii S. J.

Nunc primum

Paderborn

Bibl. Theod. Paa.

Ex Manuscripto ad multorum vota ob
singularia sacrae antiquitatis monumenta in lucem
editum

M. DCCXXXI. *Th 4256*

Prostat Monachij apud Joannem Lucam Straub, Statuum
Provincialium Typographum.

Bibl. Theol. Paderb.

A D L E C T O R E M.

De Occasione , & motivis hujus editionis.

Occasionem huic editioni præbuit A. R. D. P. Edmudus Marthenne Benedictinus è Congregatione S. Mauri, vir orbi litterario notissimus, qui primus 1717. hoc Chronicon M. S. detexit, &, ut lucem aspiceret publicam, dignissimum censuit, prout patet ex ejus testimonio infra in Appendice posito.

Motiva editionis sunt 1. Quia hoc Chronicon illustrat Historiam Ecclesiasticam præsertim Sæculi XV. 2. Quia exinde lux quædam affunditur Historiæ etiam profanæ, præsertim Westphaliæ. 3. Quia in eo proditur stupendus progressus Congregationis Windesheimensis Ordinis Canonorum Regularium per inferiorem Germaniam, quod argumentum non indignum visum est Leubnizio, quin illud quoque latissimâ portâ admitteret in suam Collectionem scriptorum Brunswicensium. 4. Quia servit ad Biographiam virorû sanctitate ac pietate illustrium, præsertim B. MEINULPHI, quorum prodigijs & exemplis nihil est ad confirmandam veram fidem, atque accendendam pietatem utilius.

Erunt quidem, qui istud Chronicon æternis mallent damnatum tenebris ob scriptorum Synchronorum ac styli barbariem; sed hos ut ineruditos meritò sine responso deferam, dum integris anecdotorum, quæ è sæculis barbaris cum applausu totius orbis & Ecclesiæ prodierunt, plaustris præsertim Henrici Canisij, Dacherij, Baluzij, Leubnizij, Bernardi & Hieronymi Pezij, Duellij, Muratorij, &c. &c. opprimi possunt, si non corrigi.

Alij reprehendent, quòd exempla pristinae pietatis nimis abjecta proferam, ut Clericos Regulares desudantes inter labores opificum ac infima agrestium opera indignantibus sistam oculis; dicent; imitanda scribi oportere, non sordida, & ad contemptum Clericalis status tendentia. His ego paucis respondeo; genus illud vitae sordidum non esse, quod DEUS tantis probat prodigijs. Nunquam DEO placuerunt Clerici venatores, placuerunt autem saepius Clericorum mechanici etiam abjecti labores; exercitatio corporalis de se quidem Clerico, maximè in statu Ecclesiae optimè constituto, eligibilis non est; gratissimè tamen arridet caelo, dum eam commendant charitas, aut justa necessitas. Placent sanctis etiam infima ancillarum & mancipiorum servitia, dum sine ijs irruptio in regnum principis tenebrarum fieri, & regnum DEI ampliari non potest. Laborabant Apostoli; laborabant Apostolorum discipuli, laborabant primitivi Clerici, imò opificia & agricultura praescibeantur Clericis etiam à D. Augustino, & à Concilijs; dantur proin circumstantiae, in quibus liceat Clericum laborantem venerari & admirari. Concilium Carthaginense quartum, cui D. Augustinus interfuit, & subscripsit, Can. 51. sic habet: *Clericus, quantumlibet verbo DEI eruditus, artificio victum quarat.* & Can. 52. *Clericus victum & vestimentum sibi artificio vel agricultura absque Officij sui detrimento parat.* & Can. 53. *Omnes Clerici, qui ad operandum validiores sunt, & artificio & litteras discant.* Ita Concilium Carthaginense, cui cum S. Augustino interfuerunt plusquam ducenti Episcopi, & quod tantam auctoritatem ac observantiam obtinuit, ut in Codice M. S. Corbeiensi, & Collegij Parisiensis Soc. JESU titulum ferat;

ferat : *Statuta Ecclesie antiqua*; in M. S. Barberiniano, *Statuta Orientis antiqua*. In Codice verò Tiliiano ; *Canones Africani*. Confirmatur hæc praxis Ecclesie veteris ex Clemente Papa, & Epiphanio ; Prior lib. 2. Constitutionum Apostolicarum cap. 67. ait : *Qui in Ecclesia juvenes estis , curate operi vestro vacare , etenim & nos quoque vacantes verbo Evangelij subcivitas operas non negligimus ; alij enim ex nobis piscatores sunt , alij scenarum opifices , alij agricola , nec unquam otiosi sumus*. Et Epiphanius hæresi 80. *Ex ipsis DEI Sacerdotibus quidam una cum predicatione verbi imitantes S. Paulum etiam ipsi pro viribus tamen non omnes , attamen plures proprijs manibus operantur , qualemcunque tandem juxta proportionem dignitati & Ecclesiastica cura assiduitati convenientem repererint artem , quò cum verbo & predicatione conscientia ipsa gaudeat , dum etiam per manus proprias fructum affert , sibiipsi suppeditat , fratribusque ac indigentibus impertit ministerij fructum*. Immo ipsum D. Paulum ubique locorum opificio victum quæsisse , videlicet , Corinthi , Thessalonicæ , & Ephesi , patet ex Act. 18. 1. Thess. 2. 2. Thess. 3. Act. 20. 1. Cor. 4. 1. Cor. 9. Hinc & D. Chrysostomus Homil. 2. in Epist. ad Rom. de S. Paulo scribens ait : *Tabernaculorum texendorum artifex hic non tantum Siciliam modo atque Italiam , verum universum terrarum orbem verbum DEI predicans peragravit , cum interim artem non intermitteret , sed vel tum quoque pelles consueret , & Officina sue præffet*. Neque enim ea res Patricios vel Magnates offendebat , idque jure meritò , non enim artes & studia , sed conficta dogmata despiciabiles reddere solent præceptores. Hæc D. Chrysostomus in defensionem Apostoli , eadem , Lector amice , pro mea recipe.

I N D E X, P A R S I.

De Fundatione Monasterij Böddecken & ejus translatione ad Canonicos Regulares.

B. Meinulphus Monasterium fundat pro Canonissis, signa futuræ translationis ad Canonicos Regulares. p. 1. Translatio Corporis B. Meinulphi impeditur. 4. Monasterium datur & occupatur à Canonicis Regularib. 4. Fama B. Meinulphi neglecta resuscitatur. 8. Ecclesia pro Officinis necessarijs aptatur. 9. Prior Syvollensis introducit, & per Episcopum primus loci Prior constituitur. 10.

P A R S II.

De I. Priore Monasterij S. Meinulphi.

Electio. p. 11. Humilitas, austeritas, patientia & charitas à pag. 12. Amat pacem & quietem. 14. Timet Deum. 18. Timetur & amatur à suis 19. Exercet subditos eosque probat. 21. Difficilis est in receptione Novitiorum ad Professionem. 23. Graves labores ejus in Reformatione cum mirandis, quæ tum contigerunt. 23. Structuras humiles parat. 25. Suorum subditorum devotio. 25. Obedientia. 28. Victoria in tentatione. 31. Charitas & devotio in Cellerario. 32. Laicus mortuus per merita B. Meinulphi reviviscit. 32. Adeoque ad hujus intercessionem meritò confugere debent debiles & infirmi. 33. Per ejus opem infirmus puer fit sanus. 34. Spoliantes Monasterium penam sentiunt. 34. Regulares adversa multa sustinent, in ablatione temporalium. 35. Molestat illos Sacerdos sæcularis. 36. Spoliantur, sed non absque vindicta. 37. Patiuntur ciborum penuriam. 40. Potus, lectisternia & gravissimi eorundem labores. 42. & seq. oblocutores puniti. 45. De nola & Dalmatica B. Meinulphi, & de modulatione divina circa ejus sepulchrum audita. 46. De Tilia Beati. 48. De exercitijs spiritualibus Matris illius 50.

P A R S

P A R S III.

*De sex Prioribus Böödecensibus ab anno 1420. usque
ad 1455.*

De II. Priore.

Ejus humilitas & charitas. 52. Cura circa cantum & psalmodiam in suis.
53. in seipso. 54. Dulcisona vox in Choro sub psalmodia Fratrum audita.
55.

De III. Priore.

Amabilis ejus conversatio. pag. 57. Absolutionem à regimine petit, &
obtinet. ibid. Quid in duorum Clericorum investitione contigerit. 58. Al-
terius ex his duobus singularis devotio. 59. Quatuor mirabilia, quæ circa
eundem contigerunt. 60. Cæca puella per B. Meinulphum visum recipit. 63.

De IV. Priore.

Munit campestribus indaginibus Monasterium. 63. Proprijs manibus cum
suis fructuosè laborat. 65. Libros chorales procurat, agros auget & ædifi-
cia erigit. 66. Agenda prædisponit, alienata bona repetit. 67. Servat Lai-
cos in disciplina. ibid. Detractores corrigit. 68. Fæna Monasterij rapiens
amissione equi luit peccatum. 69.

De V. Priore.

Quietè suos regit. 69. Laicorum in agricultura obedientia. 70. Trans-
fertur ad proprium suum Monasterium. 71. Monstruoso partu punitur illa-
tum Monasterio à raptore damnus.

De VI. Priore.

Religiosa ejus ante Prioratum adeptum conversatio. 77. Fit Prior clarus
virtutibus. 79. Quatuor singulares ejus virtutes. 80. Amor in Christum.
ibid. Rigor in sibi subjectos. 82. Devotio in Officio Divino. 83. Vult hoc
à suis fieri cum devotione & absque confusione. 84. Libros chorales & li-
brariam curat. 85. Sacras Reliquias procurat, & veneratur. 86. Plures ad
Religionem suscipit. 86. Haurit semper fructum ex horis Canonicis. 87.
Curat cognoscere tentationes Fratrum, & remedia dicit. 87. Summa ejus
devotio in celebrando Festo SS. Corporis Christi. 88. Fides ejus circa hoc
Mysterium. 90. Reformationem promovet in locis pluribus. ibid. Plenus
meritis

meritis moritur. 92. Pannus ab ardenti lumine non læditur. 94. Frater de sublimi cadens illæsus servatur. 95. Mortuus ad vitam redit. 96. Invasor Monasterij moriens culpam fatetur. 97. Damnum Monasterio inferens malo fine vitam terminat. 98. Fractum genu sanatur. 98. Paupertati Fratrum DEUS mirabiliter subvenit. 99. Mutuum à Priore datum mirè compensatur. 101. Oblocutor devotatum punitur. 102. Prior ab aposthemate liberatur. 104. Mira vindicta in tres Monasterij spoliatores. 104. & seq.

De VII. Priore.

Plures suscipit & Monasteriorum reformationem per suos promovet. 106. & seq.

P A R S IV.

Miracula per intercessionem B. Meinulphi facta sub VII. Priore.

Spoliator Monasterij temeritatem luit. 108. Sacerdos infirmus reconvalescit. 109. Pœna talionis in eum qui Monasterio per incendium nocuit. 110. Persecutorem Monasterij cælum persequitur. 111. Mulier Fratribus inimica infirmatur & moritur. 112. Infirmi vitæ prolongatio obtinetur. 113. Edificia ex lignis injustè acquisitis erecta in cineres abeunt. 114. Fratris desiderio fit satis. 115. Ligna Monasterij devastans in ipso facinore fit claudus. 115.

Testimonia Authorum de Statu Monasterij Böödecensis à pag. 117. De Statu veteri Congregationis Windesheimensis. 124.

CHRO.

CHRONICA

Monasterij B. Meinulphi in Böddeken.

PROÆMIUM.

*In Chronicam Monasterij præfati ab eo tempore,
quo ad Regulares Canonicos translatum est.*

Actus, & Gesta Monasterij B. MEINULPHI in Böddeken ab eo tempore, quo idem Monasterium in Regulares Canonicos translatum, litteris tradere cupienti, ut posteris sciant, si quid fortè ex his præcavendum fuerit, vel imitandum, satis exstat operosum, ut apparet, tamen quia obedientiæ titulò hoc onus mihi impositum est, id, quod vires ingenij perficere non sufficiunt, obedientia ministrabit. Ut ergo de præfatis actibus eò verius posteris aliquid conscribatur, alij etiam, qui adhuc in humanis sunt, & hujusmodi interfuerunt, in his scribendis mecum laborabunt; & ut initium præsentis operis mihi assummam, ad antiquiora tempora necesse est me divertam.

A

PARS

P A R S I.

*De Fundatione Monasterij Bøddeken , & ejus
Translatione ad Canonicos Regulares.*

C A P U T I.

*Quo tempore B. Meinulphus construxit suum Monasterium,
Canonissas ibidem introducens , & praefigurationes Trans-
lationis in Canonicos Regulares.*

Annō Incarnationis Domini 817. tempore quo Ludovicus Caroli Magni Filius Romanum rexit Imperium, ac Baduradus Ecclesiae Paderbornensi praefuit annō Episcopatus sui 14, Canonissarum in Bøddeken per S. MEINULPHUM incæptum fuit Monasterium, quō constructō de sui patrimonij bonis idipsum in Christi hæreditatem dotans, Canonissas ibidem pro Divino cultu augmentando introduxit, quæ multis postmodum annis Domino DEO per fervorem spiritus militantes odorem vitæ salutaris plurimis procurabant, & quia B. MEINULPHUS in loco, in quo Monasterium nunc constructum est, ante ejus inceptionem Cervos instabiles, postea verò Cervum quiescentem vidit, translationis Canonissarum, quantum ad sexum instabilium, in Canonicos Regulares, prout in præsentiarum cernitur, certum Indicium æstimatur, quam translationem tunc temporis adhuc fiendam, id quod sequitur, plenius approbabit: nam annō memoratam translationem immediatè præcedente, cum villani dicti loci unà cum suo Curato, nomine Joanne Restick, timore inimicorum in Ecclesia B. MEINULPHI nocturnis temporibus dormire consuêrunt, contigit, dum quadam vice sopori se dedissent, ut quidam ex ipsis experrecti dulcissimæ modulationis audirent sonum; ac hi alios de somno excitantes invicem loquebantur dicentes in hæc verba: Iste dulcissimus sonus, quem audivimus, fortè quoddam est præsagium de Canonissarum statu hujus loci in alium transmutando. Ut ergo hujusmodi translatio à Domino DEO per B. MEINUL-

PHI preces effectum suum fortiretur, contigit circa annum MCCCC. dictum Monasterium non hostium incursione, sed tinea ab intus latentem corrodente ad tantam venire paupertatem, ut præfati Monasterij redditus, ac proventus soli Abbatissæ Walburgæ, ibidem in vili tugurio degenti, ad ejus inopiam repellendam minimè sufficere potuerint: nam bona Monasterij magna ex parte aut alienata fuerunt, aut aliis obligata; Itaque Monasterium in solitudinem quodammodo redactum videbatur, Ecclesia ipsius, & turris magna absque tectis, crescentibus arboribus, velut in saltibus, superius repletæ fuerunt, quemadmodum radices earundem Testudinibus infixæ adhuc hodierno die clariùs manifestant: Capitulum verò Ecclesiæ Paderbornensis meliora dicti Monasterij Clenodia jamjam sibi apportata penes se habebat, quæ Clenodia tanguntur in sequenti Versu:

Plenarium, Pannus, Crux, Calix, Vestis, Imago.

Plenarium est iste magnus liber Sanctorum Evangeliorum deauratus. *Pannus*, videlicet pepłum, quod in favillas redactum per orationem B. MEINULPHI ad pristinam integritatem fuerat restitutum. *Crux*, videlicet deargentata, quæ in superiore parte pro reliquiis sacris in eam recondendis Chirographò modò clauditur, & aperitur. *Calix*, de quo audivi, quòd illum B. MEINULPHUS, quando in Diaconatùs officio ad Missam ministravit, sacris Altaribus consueverat apponere; *Vestis*, scilicet Dalmatica, in qua ad Missam in officio suo ministravit, & adhuc hodierno die prædicta Vestis Tunica B. MEINULPHI nuncupatur, & meritò inter sacras reliquias recondenda. *Imago*, scilicet B. MARIE Virginis deargentata, & eadem imago est per modum sedentis, & referentis imaginem benedicti Filij sui in sinu suo. Ista prædicta sex Clenodia ob rogatum Reverendi Wilhelmi Ecclesiæ Paderbornensis Electi, & Confirmati restituta erant Monasterio B. MEINULPHI à Capitulo prædictæ suæ Ecclesiæ, ubi & ego præsens eram: postquam verò præmemorata Clenodia Ecclesiæ Paderbornensi apportata fuerunt, Venerabilis Henricus nobilis de Büren ejusdem Ecclesiæ Præpositus Beati MEINULPHI Corpus ad majorem Ecclesiæ honorem de sæpè dicto Monasterio Bödecensi eidem auferre decrevit. Adscriptis itaque sibi quadraginta Equitibus versùs præfatum Monasterium iter arripuit; cùmque unus de exercitu (non casu, sed DEO disponente)

ante alios versùs Bøddeken veniret, improvisè loquens, causam adventantis Præpositi denudavit, quam cum audirent duæ mulieres speciales B. MEINULPHI amatrices, ægrè ferentes, hujusmodi sacrum Corpus sui Patroni de loco proprio ad extraneos deportandum, brevi super hoc conciliò celebratò, præmemoratum Corpus cum sua Capsa de suo Altari tollentes, ad vile jumentorum stabulum magnæ turri contiguum versùs austrum collocabant, & straminibus operientes absconderunt. Hïs itaque gestis supradictus Præpositus multitudine vallatus Bøddeken venit, templum intravit, & dum sacrum corpus (quod tollere venerat) in Altari, quo sibi consuetum stare fuit, non invenit, de ipso celeriter quæstionem fieri fecit, nullòque de inhabitantibus locum ad placitum sibi respondente, undique de eodem corpore inquirendo sollicitus fuit, cistas etiam Ecclesiæ ob eandem causam iussit aperiri, sed quod quæsit, DEO disponente, non invenit.

C A P U T II.

Quomodo Domicelli Castri Wewelsborg, ne præfatum de loco tolleretur Corpus, se objicere studuerunt.

FRidericus, & Ravenno Fratres, strenui Domicelli de Brenken, & Castri Wewelsborg, hujusmodi negotium fieri audientes (ut præfertur) commotis visceribus cum subditorum multitudine, velut leones jam privandi catulis, ad Monasterium Bøddecense concito gradu pervenerunt: optabant namque discrimini mortis se ibidem exponere, quàm Ecclesiam suam Parochialem tam dilectò suò Patrono spoliari. Sed B. MEINULPHO nolente propter suum Corpus sanguinem fundi, præfatis Domicellis ab incolis Villæ Bøddecensis intimatur, quod B. MEINULPHI Corpus necquaquam adversæ partes possent invenire: quapropter iidem Domicelli viri prudentes, magis pacem inquirentes, quàm movere lites, montem Staelberg, quo venerant, reascendunt, & in cacumine ipsius quousque Præpositus absque reliquiis cum suis à Monasterio per vallem versùs Paderbornam declinaverat, diu substiterunt; quò factò præ-
memo-

memorati Domicelli, nolentes, B. MEINULPHI Corpus ad ablationis periculum in sua desolata Ecclesia diutiùs permanere, descensum montis petunt, & Ecclesiam Böddecensem ingredientiés, præfatum sacrum Corpus cum omni reverentia, prout decuit, tollunt, & eum, qui pridem Religiosus fuit, secum ducentes ad Castrum contulerunt. O ex quàm magno desiderio hujusmodi sacræ Reliquiæ ad ante dictum Castrum deportatæ fuerunt! videlicet, ut in illo conservatæ non deportarentur ab adversariis, qui eas auferre laborabant, ut præfertur! sed quia B. MEINULPHUM non delectabat easdem suas reliquias ibidem in Castro aliquamdiu permanere, necessarium erat, aliquod fieri signum, per quod Castrenses compulsi prædictas reliquias ad proprium reducerent Monasterium. Contigit ergo, quod eodem tempore, & loco duodecim porci unius ibidem Castellani (cujus nomen Ravenna erat) furibundiam incurrentes interirent; ex quo facto Castrenses videntes manum Domini super se in malum aggravatam, citò prædictam arcam cum suis sacris Reliquiis ad Monasterium B. MEINULPHI remiserunt, quemadmodum viri Azotij fecerunt; Hi namque, quando propter Arcam ipsis à foris adductam viderunt plagam super se, dixerunt: non maneat Arca Dei Israël apud nos, quoniam dura manus ejus venit super nos. Etiam quòd supradicta mortis plaga propter præsentiam sacrarum Reliquiarum in ante-dicto Castro existentium fuit, ex hoc cognosci potest; nam quàm citò eadem sacræ Reliquiæ ad præmemoratum Monasterium delatæ fuerunt, non solum prænominata mortis plaga cessavit, verùm etiam omnia cum jucunda rerum prosperitate inhabitantibus idem Castrum arridebant. Ex prædictis itaque certitudinaliter convinci potest, licèt Monasterium Böddecense ad ultimam sui paupertatem pervenerit, & quasi in solitudinem redactum, tamen B. MEINULPHUS non est passus suum Corpus à loco (quem multis laboribus, & sudoribus construxit, insuper & suis dotavit bonis) removeri, sed secundum præfigurationes antea hic conscriptas eundem locum in melius promoveri, videlicet, ut translatio Canonissarum (eo tempore jam *Saculariam*) ad Divini Cultûs augmentum in Canonicos fieret Regulares, cujusque evidens effectus per ea, quæ sequuntur, attentius audiatur.

C A P U T III.

*Quomodo prædictum Canonissarum Monasterium ad
Canonicos Regulares sit translatum.*

ERat quidam Clericus Paderbornensis Diocesis, homo satis devotus, nomine & cognomentò Bernardus Plus vocitatus de Familia Reverendi Wilhelmi de Monte, Electi Ecclesiæ Paderbornensis, & Confirmati: Hic inquam Clericus non casu, sed DEI ordinatione quodam tempore ad Monasterium B. MARIÆ semper Virginis Canonicorum Regularium in Territorio Nobilium de Benthem situatum gressum suum fecit; Fratrum ibidem mores attendit, psallentes audit, &, quidquid obtutui suo in eodem Monasterio præsentatur, peroptimè sibi placet, maximè tamen humanitatis beneficium, quod ibidem ei largò modò, & humiliter impensum fuit: pedes ipsi lavantur, calcei reficiuntur, liniuntur, &, quod majus est, focci novi calceis imponuntur. O veneranda hospitalitas à Patriarchis, & Prophetis, imò ab ipso Domino JESU Christo, & ejus Apostolis commendata! quot monasteria, quòtque bona ex præfato facto peperisti, sequentia declarabunt. Nam prædictus DEO dilectus Bernardus devoto Priori, ejusque Fratribus supradicti Monasterij gratiarum actiones de sibi multipliciter impensis reddens, viâ quâ venerat, ad præmemoratum Ecclesiæ Paderbornensis Electum est reversus, & quidquid in supradicto Monasterio fervoris spiritualis, & devotionis, insuper & humanitatis vidit, eidem cum hilaritate mentis manifestat. Prædictus verò electus (velut à lampade lampas illuminatur, & accenditur) ita cor ipsius in fervorem ad Divinum Cultum augmentandum à fervido corde sui legati mirificè est accensum: Bernardus verò hujusmodi fervorem prædicti Electi audiens, humili prece eum rogat, & exhortatur, ut consimiles reformatos Regulares, apud quos pridem hospitaverat, in sua Diocesi ad inhabitandum instituere velit; apud homines mira res, quæ sequitur, non autem apud DEUM: nam antedictus electus in precem humilis sui servi consensum suum dedit, & dum inter ipsos de loco, quo idem ordo prædictorum Regularium convenientiùs instituendus esset,

effet, pertractatur, Monasterium B. MEINULPHI in Böddeken locis præfertur universis, & ne tale bonum per temporis intervalla contingeret interrumpi, sed magis ad Divini honoris augmentum perduceretur, idcirco supradictus Ecclesiæ Paderbornensis Electus zelô Divini Cultûs accensus gratiosis suis litteris Religiosum ac devotum Dominum Joannem dictum de Wale Priorem Monasterij B. Laurentij Canonorum Regularium infra muros oppidi Swollis situati Trajectensis Diocœsis ad se vocat, qui dum ad præsentiam præmemorati Ecclesiæ Paderbornensis pervenit, de translatione Monasterij Beati MEINULPHI in Canonicos Regulares colloquium pertractatur: quô factô jussu & ordinatione sæpediti Electi antedictus Prior ad Præfatum Monasterium cum multitudine, ut singula ibidem videat, est adductus, & dum idem Prior ad Electum, est reversus, gravem, ac multum difficilem ad hujusmodi Monasterium acceptandum se ostentat, tum quia idem Monasterium, quali desolatum, & annihilationi proximum videbatur, tum etiam, quia bona ipsius, redditus, & proventus magna ex parte alienata erant, ut audivit, tamen ut visio B. MEINULPHI de Cervo quiescente, quem, postquam instabiles Cervæ de loco, in quo Monasterium constructum, decesserant, vidit, utique prævaleret, & effectum suum salutarem sortiretur, supradictus DEO devotus Prior divinitus inspiratus animum suum ad Divinum inclinans onus, eodem tempore, annô videlicet Incarnationis Domini MCCCCIX. à Reverendo ac Nobili Wilhelmo Ecclesiæ Paderbornensis electo, & confirmato, suoque Capitulo Monasterium B. MEINULPHI in Böddeken Sæcularium Canonissarum, in Canonicos Regulares transferendum gratiosè, gaudentérque acceptavit: sicque factum est juxta B. Viri visionem Cervis Canonissis, videlicet instabilibus à loco Monasterij Böddecensis recedentibus, Cervus Canonorum, videlicet quiescens & stabilis status, prout in præsentiarum cernitur, prædicti Monasterij locum de Gratia DEI occupavit, & servabit.

CAPUT

CAPUT IV.

Quomodo, & quando Regulares Canonici primò Monasterium præfatum sunt ingressi.

298.
Postquam præmemoratum Monasterium acceptatum fuit, ut præfertur, supradictus, ac DEO dilectus Prior Joannes Wale de Fratibus sui Monasterij Swollis Bethlemæ nuncupati Fratrem, videlicet Joannem Sebaldi, Fratrem Danielelem, Fratrem Joannem Kilverman, Fratrem dictum Gobt, Fratrem Mercellium Sacerdotes, ac tres Laicos officiorum ad desolatum prædictum Monasterium in Bøddeken ad inhabitandum, ac reformandum misit, qui ipso die decollationis B. Joannis Baptistæ idem Monasterium primùm intraverunt: cùm autem jam primò-dictum Monasterium sunt ingressi, videntes illud in suis ædificiis penitùs collapsum, ac destructum, Ecclesiam verò factam stabulum jumentorum, humano more terror eos implicavit, sed dum B. MEINULPHI Corpus in suo Altari collocatum invenerunt, cætera loci damna parùm curârunt, & quia hujusmodi Monasterium eodem tempore Apostolico suppositum fuerat Interdicto, ac prædicti Regulares Divinum Cultum apertis januis pro majori devotione habenda exercere cupientes Ecclesiam Kerckbergensem positam in vicino ab immunditiis suis purgaverunt, & sequenti Dominica post B. Joannis diem Reverendus Wilhelmus Paderbornensis Ecclesiæ electus per suum suffraganeum eam fecerat dedicari, in qua prænominati Regulares à tempore, quo dictum Monasterium reformare cæperunt, ferè unius anni spatiò Divinum Officium ob præfatum Interdictum apertis januis magno cum fervore peregerunt.

CAPUT V.

Quomodo B. Meinulphi nobilis fama longis neglecta temporibus iterum fuerit propalata.

Quia igitur B. MEINULPHI laudabilis fama multis annis silentiò obruta fuit, dignum duxi, quæ vidimus iterum magnificè propalare, & scriptis commendare. Regulares namque, postquam ingressi sunt Monasterium Bøddecense, audientes B. MEI-

NULPHI

NULPHI Reliquias jam per longa tempora in arca sua latentes, die Natalis sui proximè tunc sequenti, omnibus adventantibus eas ostendere decreverunt, & ob hoc circumcirca in vicinis locis hoc ipsum fecerunt fieri manifestum. Itaque præfato die, populorum multitudine ex devotione ad dictum Monasterium concurrente, sacrum B. MEINULPHI Corpus cum sua capsâ humeris quorundam Venerabilium Canonorum Ecclesiæ Paderbornensis impositum ab Ecclesiâ Böddecensi usque in Kerckberg magna cum devotione, & mutuâ melodiâ, multitudine populi vicinorum locorum sequente, deportatur, ubi ob majorem solemnitatem peragendam non solum una Missa solenniter cantabatur, verum etiam ex devotionis fervore plures Missæ in portatilibus legebantur, nec ad hujusmodi Venerandum diem hoc sufficere putabatur, nisi & validum Campanarum strepitum inibi præ gaudio frequentarent. Divino itaque officio ritè celebratò, ac præfatâ Capsâ cum sacris Reliquiis extra Ecclesiam deportatâ, super eminentiorem locum ad hoc præparatum honorificè collocatur, eaque apertâ Venerabilis Suffraganeus Reverendi Electi Paderbornensis Ecclesiæ unâ cum devoto Domino Joanne Priore Swollensi B. MEINULPHI sacra ossa tantæ supradictæ multitudini (quæ ob hoc undique devotè convenerat) cum omni reverentia, prout decuit, ostentabat: quò factò prædictum sacrum Corpus à præfatis Venerabilibus Bajulis multitudine consequente ad propriam Ecclesiam cum gaudio reportatur.

CAPUT VI.

Quomodo Regulares propter adificiorum defectum Ecclesiam pro variis Officinis ordinabant, & post hoc plures ad cohabitandum veniebant.

JAm quia prædicti Reformatores nullum ad inhabitandum ædificium præter solam Ecclesiam in parte tectam habuerunt: idcirco Chorum B. Liborij pro dormitorio ordinabant, ~~Chorum B. Liborij pro dormitorio ordinabant,~~ Chorum verò B. Augustini in opposito situm pro refectorio, ac parvissimam coquinam super cimiterium Fratrum erigere festinabant: testudinalem verò lo-

B

cum

cum in summi Altaris latere versùs austrum Cellarium sibi deputant, sibi deputant, insuper & locus Capitularis retrò summum Altare fuit, in Ecclesia braxatur, blada trituantur, reconduntur; antiquus ambitus in ejus occidentali parte pro Refectorio Laicorum assignatur. His ita gestis, & ordinatis statim tres Clerici Paderbornensis Diocesis velut salutis suæ patriæ in reformatione Monasterij congaudentes, Divino instinctu commoniti (ut speratur) ad cohabitandum dictis Fratribus advenerunt, quorum etiam nomina ista sunt, quæ sequuntur: Joannes videlicet cognomentò Probus, qui & hujus Chronicæ ex injuncta obedientia exstitit compilator, Conradus Neeke de Warburg, & Hermannus Leswewot de oppido Nihem oriundus: post illos alij de remotioribus locis, scilicet honestus Clericus Hermannus Landgrewe, & Joannes Saxo ambo de Cassel oriundi, pluresque alij advenientes prædictis Fratribus sese ad cohabitandum sociârunt. Ut autem præmemorati Monasterij Reformatores prædictæ Reformationi majorem operam darent, Divino Cultu singulis diebus per Missarum celebrationem satis tempestivè peracto gravibus laboribus (licet tenuissimus occurreret cibus) cum fervore insistebant.

CAPUT VII.

Quòd Electus Ecclesiæ Paderbornensis, & Confirmatus in propria sua Persona Priorem Swollensem locò primi Prioris Monasterio Bøddecensi intromiserit.

Post prædicta, videlicet circa Festum Simonis, & Judæ immediatè sequens, Reverendus Wilhelmus Ecclesiæ Paderbornensis Electus in propria persona cum suis militaribus Religiosum Dominum Joannem nuncupatum de Wale, Monasterio B. MENULPHI velut primum ejusdem Prælatum me præsentem intromiserat, & cum ad prandendum perventum fuit, antedictus Reverendus Electus, qui pro sua Reverentia lautioribus meruit cibari, in Choro B. Augustini (qui pro tunc Refectorium Fratrum erat, ut præfertur) cum suis militaribus sedens, pauperum regularium cibum grater

tanter insummebat : circa quam refectionem quid amplius factum fuit , non tacebo ; Ramusculus namque Sylvestris cum fructibus suis , qui *accasij* nominantur , super ignem ustulatus Episcopo ad mensam sedenti ab honorabili Domino , Domino Hermanno Droge-
mundt me vidente apportatur , & quia idem Monasterium inhabi-
tantes de hujusmodi spinarum amaris fructibus propter ciborum pe-
nuriam edere solebant , manu ipsius injecta spinis , fructum decer-
psit , & comedit.

P A R S II.

De primo Priore Monasterij S. Meinulphi.

C A P U T I.

*Quomodo primus Prior B. Meinulphi Monasterij sit electus,
& de ipsius Virtutibus.*

Porro dehinc anno Incarnationis Domini 1410. Dominus DEUS Pastor bonus ac pius volens Monasterio B. MEINULPHI (quod diu absque utili regimine fuit) de bono pastore providere , Fratres Monasterij Congregati in locum capitularem , qui pro tunc retro summum Altare fuit , præhabita oratione Fratrem Joannem Sewaldi ex ipsis unanimi consensu in Priorem & Pastorem prædicti Monasterij elegerunt. Bene hic à Deo electus est , ut pauperi loco præesset , qui bonis moribus ad alios instituendos sufficiens erat , multisque aliis virtutibus adornatus fuit ; namque homo multum humilis , austerus sibi aliis benignus , pacificus , quietus , moribus compositus , DEUM timens , & in ipsum confidens , charitativus , & in observandis tam in se , quam in subjectis satis fuit rigorosus : quæ omnia in sequentibus sigillatim declarantur.

CAPUT II.

De Humilitate prædicti Prioris.

Fuit itaque humilis, nam nullum superbiæ vitium vel saltem nota superbiæ in eo aliquando potuit deprehendi; Et ne fomentum superbiæ sibi met ministraret, licet uno pede debilis extiterit, tamen non equis, sed humili pedum incessu, quem admodum sancti Patres, quorum meritis se participem fieri laborabat, ire per viam solitus erat. Cùm verò pro Monasterij sui causis incessum foris fecerat, quantumcunque etiam aura turbida apparuerat, viaque lutosa, habitu suo, non mantello, nec toga voluit operiri, prout quidam Religiosi foris in via positi, pro dolor, facere non verentur, qui occasione auræ pluvialis proprium habitum tegunt, & quod deterius est, Excommunicationis Sententiis per hoc non timent innodari. Prædictus etiam Prior in via constitutus (cùm Socius itineris teneritudini suæ compatiens ejus cappam ferre vellet) in hæc verba illi respondebat: *Frater meam crucem propriam ego feram; sicque non permisit, ut aliquis ejus cappam in via ferret.* Aliud prædicti Prioris humilitatis indicium hoc, quod sequitur, declarabit; nam oblonga ejus tunica, cùm inferius ex vetustate & frequentibus laboribus annihilata & consumpta foret, jussu suo inferius abscindebatur, in superiore ejus parte prolongabatur. Quadam etiam vice propter negotium sui Monasterij cùm partem Saxoniam pertransiens, in nummis (quibus cibum emeret) deficeret, velut pauper panem mendicabat; cùm verò in Monasterio suo ob varias necessitates post conventum eum contingeret manducare, consuetus erat rogare coquum, ut propter DEUM sibi daret ad edendum. In tantum etiam diligebat singula sibi necessaria petere propter DEUM, ut, dum cujusdam famosi Domicelli servus ad Monasterium prædicti Prioris occasione viæ declinans, eundem Priorem peteret, quatenus propter Dominum suum cibum sibi ministraret, in hæc verba Prior responderit: *Si propter DEUM de pauperculis cibis nostris edere volueris, impertiemur tibi, quod habemus.* Quod dum servus facere recusabat, indignatione plenus abiit incibatus, postquam verò aliquantulum de loco recesserat, me vidente, gravi molestia fami-

mis

mis compulsus rediit, & cibum propter DEUM petens, id quod ministratum fuit, manducavit. Insuper supradicti Prioris humilitatis ornamentum per hoc, quod sequitur, declaratur: quodam tempore quidam mutus simul & surdus in Monasterio dicti Prioris hospitio receptus erat, qui dum graviter ibidem cæperat infirmari, præfatus Prior convenientioribus cibis, quibus dictum infirmum reficere posset, receptis eundem in propria persona visitavit. Audiatur & aliud humilitatis indicium: nam quidquid subditis imposuit observandum, hoc & ipse studuit observare; quadam enim vice pro majori habendâ disciplinari vitâ ordinavit, & imposuit omnibus, qui sub ejus obedientia DEO militabant, quòd circa ignem, cum se calefacerent, silentium observarent, & quicumque ejus institutionem transgrederetur, ille proxima refectione pro pœnitentia tantum panem cum cerevisia manducare deberet; qua ordinatione facta non multo transacto tempore, in Vigilia scilicet Dominicæ Nativitatis, cum Prior post Completorium ad ignem cum Converso sederet, nomine Henrico Krulenberg, & magnâ sollicitudine suæ domûs, qua premebatur, prædictam suam ordinationem non attendens cum assistente Fratre ad focum loquebatur, illis verò sic ad invicem loquentibus Prior ab intus in conscientia admonitus de excessu, Fratri suo dixit: *Frater scis quid jam actum est à nobis? ordinavi, ut ad ignem sedens ibidem silentium observaret, & ecce! illius statuti inventi sumus transgressores;* Respondens Conversus ait: *Pater, æstimo, quod hac ordinatio Vestra minime vos involvat, & quod ubique licitum sit, & aliis vobiscum ad ignem loqui:* ait Prior: *Non ita convenit Frater, ego Fratribus onus imponens, onus cum ipsis non portabo? transgressi sumus, peccavimus, pœnitentiam agere volumus, ut tenemur.* Et ecce! crastina dies illuxit Dominicæ videlicet Nativitatis, in qua omnes Christiani pro solito spirituali gaudio gaudere solent, ac etiam aliquid cibi lautioris insummere; at præmemoratus Prior cum supra dicto Converso à meridianâ refectione se se absentans, in privato loco tantum panem & cerevisiam pro pœnitentia comedebat. Utinam tam perlucidum imitationis exemplar in singulis, qui præfunt, haberetur! plures Prælatos novi, sed vix talem in humili conversatione deprehendi. Aliud adhuc humilitatis indicium: nam cum propter ingens frigus accessum ignis peteret, passus non est, ut aliquis sibi locum daret, sed velut unus ex ipsis

sedem tollens igni inter alios se admovit, & silentio ibidem observato, cum calefactus fuit, sicut agnus mansuetus cum morum gravitate inde discessit.

CAPUT III.

** rigorosa. De * Strenua Vita prædicti Prioris circa semetipsum.*

Fuit præterea prædictus Prior satis strenuus in semetipsum; nam in angulo Ecclesiæ supra nudum pavementum tantum culcitram suppositam nocturnis temporibus requievit. Et quodam tempore, dum quendam clericum hospitio reciperet, ac ex paupertate lecto careret, quo eum per noctem quiescere faceret, misericordiam motus ipsum ad suum stratum ire fecit, ipse vero dum cubitum ire vellet, nesciens quod se verteret ad quietem, noctem (ut reor) magnam ex parte insomnem duxit. Prædictus Prior cum magnum frigus ex vestimentorum defectu sustineret, & hoc Domino Guntramno cuidam devoto sacerdoti oppidi Geseke indicatum fuit, ille æquo animo hoc ferre non valens (maximè cum idem Prior tener corpore fuit) pellicium, quo frigus depelleret, eidem miserat, quo dum ille parvo tempore utebatur, uni de sibi subjectis illud ad induendum ministravit; hoc peracto idem Prior tam validum frigus perpeffus est, ut omnia ejus corporis membra tremorem sustinerent, quod dum quidam Conversus nomine Henricus Krulenberg cernebat, compassione motus in lacrymas solvebatur.

CAPUT IV.

De Patientia & Charitate prædicti Prioris.

Patientia insuper plenus extitit atque charitate. Nam quodam tempore, ipso Paderbornæ pro causis sui Monasterij existente supervenit Subprior suus Daniel nomine nuntians ei, quod Otto Comes de Woldige omnes Monasterij oves & boves armata manu abstulisset, ille caput inclinans humili voce ait in hæc verba: *Manducant Spiritum sanctum in his pecoribus nostris, quæ nobis abstulerunt; velut*
bono-

bonorum rapinam cum gaudio suscipere. Contigit etiam quodam tempore, quodd vestarius Monasterij nomine Remboldus natione Holandus præ paupertate ejusdem Monasterij citò dare non potuit caligas Magistro Agriculturæ Joanni videlicet Saxoni, hoc audiens humilis Prior caligas suas & inferiorem suam tunicam in unum convolvens accessit cum illis prædicti Joannis Comeram, & lectum ejus studio tervens, ea, quæ apportaverat, vestimenta, eidem Joanni pro sua necessitate ibidem reliquit. Aliâ vice, quando idem Prior cum memorato Joanne laboravit, videretque eundem defectum habere in suis calceamentis, mox calceos suos exuens, quia paupertatis amator erat, eos collaboranti ministravit. Tempore etiam, quo gravis famis Paderbornensem Dicecesin oppresserat, prædictus Prior de pauperulis suis seminibus (quibus se suosque fratres quoad victum sustentavit) non solum pauperibus in multitudine accrescentibus largâ manu ministravit, sed etiam victu, suis defectum sustentibus charitativè subvenit. Ego verò (scilicet Joannes Probus) qui prædicta semina sub custodiâ servabam timens quod eadem statim finem habitura essent, sæpius eadem mensurabam, ut saltem scirem, quando eorum finis appropinquaret, hoc dum Prior recognovit, præcepit ille, ne semina de cætero mensurarem: Et ecce non parva procuratio dignantissimi Procuratoris B. MEINULPHI in suum proprium Monasterium! nam prædicta semina, licet satis modica extiterint, tamen sancti MEINULPHI intercessione apud DEUM ita in regale augmentum sunt producta, ut toto famis tempore non solum Monasterio sufficerent, sed & pauperibus ex his, ut præfertur, largiter fuerit ministratum. Audi nunc, quid gratiæ, quidque recompensationis prædictos Regulares ex his pietatis operibus sequebatur; Pius namque Dominus, in cujus nomine iidem Regulares de suâ paupertate pauperibus abundanter ministrabant, ut eisdem effectualiter notum faceret id, quod in sancto suo loquitur Evangelio: *Date, & dabitur Vobis*, contigit circa idem tempus, quo prædictas fecerant eleemosynas, eos ultra mille & quingentos florenos ad refectioem sui Monasterij à diversis hominibus sibi datos recipere; & ita ad honorem DEI factum fuit, ut, quia fratrem, qui *dare* dicitur, opera pietatis permisérunt exercere, idcirco coæternus ejus frater, qui *dabitur* vocatur, cum abundantî benedictione fuerit introductus. In-

dicium

Indicium quoque charitatis in prædicto Priore tale fuit, qui cum in reformatione Monasterii B. Meinulphi ultra vires suas gravabatur, tamen ut majorem fructum pro lucrandis animabus faceret, ad petitionem cujusdam Institoris nomine Henrici de Weke onus ad novum Monasterium construendum prope oppidum Attendossen Coloniensis Diocesis, tanquam hoc ipsum à Domino DEO sibi nuntiatum foret, grater acceptans, fratres illuc ad prædictum Monasterium incipiendum destinabat. Præfatus itaque Prior utriusque loci gravem curam insuper & labores plurimos sine cessatione gerens, quodam tempore ad præfatos emissos suos Fratres, ut singula circa illos, quæ necessitatis erant, ordinaret, ire properabat; ad quos dum veniret, & multitudinem decurrentium aquarum ad idem Monasterium hæreditariò jure pertinentium ibidem cerneret, jubet, ut Fratres irent ad piscandum, qui dum injuncto operi fortiùs insistèrent, accidit, ut unus è Fratribus nomine Hermannus Cassel minùs cautè transitum in aquis servans laberetur in profundum, & dum à cunctis de vita ejus fuerat desperatum, festinaverunt tamen eum de profundis trahere, ut saltem defunctorum commendatione super eum factà communi traderent sepulturæ; unus itaque ex illis longo assumpto baculo, cui ferreus uncus infixus erat, ad locum, quo prædictum mortuum jacere æstimaverat, tactum faciens, nasum mortui Fratris vulneravit, & tandem lacineæ inferioris tunicæ, qua submersus indutus erat, uncum baculi casualiter reperit introductum, sicque mortuum magno cum mærore ad terram traxit. Prior verò mortuum videns Fratrem, ac se considerans ejus mortis fore causam, eò quòd eundem piscari tunc jubebat, & ob id se se etiam irregularitatem incurrisse multum dolens, omnipotentem DEUM, ut propter B. MEINULPHI merita super defuncto Fratre sibi consolationem tribuere dignaretur, in clamabat, & ecce! cujus vita ablata fuit, dum per viam versùs Monasterium velut quoddam morticinum portaretur, ad portantes loquens in vitam pristinam est redactus. Post hæc, dum refectiois horâ de pulmentario, quod ceperant, manducare vellent, præfatus Prior, licet magnam consolationem receperit de Fratre suo, qui revixit, tamen de hujusmodi piscibus edere recusans ait: se ex his refocillamentum nolle suscipere, quòd in tali mortis periculo fuerant acquisiti, peroptimè noscens,

nosceus, quid sanctus David aliquando fecerit, qui cum aqua, quam tres in populo fortiores de cisterna Bethlehemitica sub grandi periculo sibi apportaverant, sitim suam extinguere non consensit. Circa præfatum Fratrem Hermannum & aliud satis mirabile contingebat: quodam namque tempore incauté super quoddam præfati Monasterij transiens ædificium, de superioribus supra lignorum struem horribilem lapsum fecit, & Dominus DEUS famulum suum per intercessionem B. MEINULPHI, cujus Monasterij Conreformerator extitit, protegens & conservans fuit, ut nullum læsionis signum ex prædicto ejus repentino lapsu in eo repertum sit; nec ipse aliquam sensit læsionem, sed surgens ad pristina & consueta sua opera lætus rediit peragenda.

C A P U T V.

De Pace & quiete prædicti Prioris, & quòd idcirco opera, quantum potuit, se suosque subtraxit.

INtereà prænominatus Prior vir pacis fuerat singularis; semper enim ejus verba modesta erant, & pacem resonantia, & si quempiam de sibi subjectis in aliquam mentis disturbancelem ruisse novisset, noctis sopori penitus se non dedisset, nisi turbatus subjectus pacem cordis recepisset. Et sicut idem Prior semper pacificus erat, ita & moribus satis compositus fuit, ac quietus; nam Fratribus suis dicere solitus erat in hæc verba: *Fratres propter exercenda agricultura opera non venimus in hunc locum, sed ut destructum Monasterium reformantes Divinum Cultum augeamus*; ad hoc enim magis erat inclinatus, ut unusquisque panem suum in quiete cellæ operaretur, quàm in tumultibus fori ad virtuosæ vitæ periculum se quovis modo exponeret, ob quam causam agriculturæ opus, quod distractionis materiam afferre solet, difficile sibi ad peragendum fuit, & nisi necessitate compulsus, illud à suis exerceri non permisisset; Cùm enim agriculturæ operi insisteretur per suos, summè cavebat Prior, ne decimalis terra vomere scinderetur, noluit enim alienos Fratrum sudoribus se quoquo modò quæsturare; propter quod etiam quosdam agros decimales (licet eorum proprietas Monasterio suo maneret) sylvescere con-

C

sensit

fenfit & permiffit. Denique in tantum quieti deditus erat , ut ftre-
pituofam actionem , & præcipuè vocum clamores multum abhorre-
ret , ita ut infra Monafterij fepta carpentariorum , fabrorum , & fimi-
lium , quorum opera cum fíentio peragi minimè potuerunt , folum-
modò fonus audiretur. In tantum etiam idem Prior moribus fuit
adornatus , formæque decorus , ut fi quis ignotus ad interficiendum
eum , vel aliter nocendum , juramenti votum emiffit , puto nihil
ei nociffit , fi faltem ante illatum malum vultum ejus confideraffit.

C A P U T VI.

Quomodo præfatus Prior DEUM timuerit.

Fuit etiam præmemoratus Prior homo timens DEUM , in ipfum
confidens , quod in fequentibus clarè patet. Nam ex eo , quòd
in temporalibus bonis multum defecit , non habens , unde Di-
vinum opus bono moderamine complere poffet , putavit , quòd
diebus celebribus , maximè tempore melfis in fubfidium fui reformandi
Monafterij aliquantulum poffet extrinsecus laborare , & idcirco mul-
tum de fæno celebribus diebus ex campis Monafterio fuo cum curri-
bus adduci fecit , & in congeriem magnam fub diò propè turrim poni.
Pius autem Dominus , qui diem Feflum celebrandum inffituit , devo-
to fuo Vicario , quantum in mandati fui transgreflu deliquerit , evi-
denti fignò declaravit ; unus namque de Clericis fuis nomine Rem-
boldus fuper acervum prædicti fæni in fublimi ad componendum fla-
bat , & minùs cautè ftandò fe cuftodiens horribilem cafum ad terram
fecit , cumque ab omnibus , qui huic fpectaculo præfentes erant , de
vita illius desperatum fuit , oratione à Priore prædicto humiliter ad
DEUM fufà , ftatim is , qui mortuus putabatur , furgens ad præfina
fua opera fanus eft regressus ; Acervus verò prædicti fæni , quia die-
bus facris vehendus collectus fuit , ab intùs putrefcere cepit , & ad
nihilum eft redactus. Duobus hifce narratis , videlicet , quia mor-
tuus revixit , & fæna perièrunt , Prior fe culpabilem cognofcens dies
celebres à fuis fubditis majori diligentia inffituit observari. Quod
& ita factum eft. Et quòd idem Prior in Dominum DEUM confi-
dens fuerit , hæc , quæ fequuntur , declarant. Quadam vice , dum
ipfe

ipse cum Fratribus suis in sylvâ ligna jam succisa in unum componere vellet, contigit, ut lignum satis grande improvisè super conversi cujusdam manum nomine Henrici Krulenberg laberetur, ita ut eadem manus velut in pressurâ gravi teneretur, dùmque *Conversus* clamandô horribilem sonum faceret præ dolore, quem sentiebat, hi, qui præsentés erant læsam manum de prelo eruebant, & ecce! manus ista velut mollis cera in amplitudinem pressa nullum rotunditatis signum in digitis ostendebat; Prior verò præmemoratam manum apprehendens, singulos ejus digitos frilandô reduxit in rotundum, ac eandem manum scapulari dicti *Conversi* involvens, sanctum *MEINULPHUM* pro sanitate ipsius inclamavit in hæc verba dicens: *Sancte Meinulphe, ora pro nobis, quia tali manu, que jam laesa est, pro Monasterij tui reformatione nequaquam carere possumus;* Et ecce! in virtuosæ orationis signum supradictus *Conversus* læsam manum alterâ die sanam recepit.

C A P U T VII.

Quòd prædictus Prior propter humilem sui Conversationem à suis subditis timebatur & amabatur, voluitque eos sibi simpliciter obedire.

Hic dilectus DEO Prior omnem familiaritatis notam cum suis subditis habere devitans ita rigorosum, apparatusque gravem se se coram Fratribus ac Laicis exhibebat, ut nullus ex ipsis levitatis verbum, aut quidquam regulari disciplinæ, vel bonis moribus contrarium præsentè Priore ausus fuerit ostendere. Et per hujusmodi factum tam Fratres quàm Laicos ad sanctum timorem celeritèrque obediendum incitavit, ita, ut omnis nociva libertas, & cervicosa audacia, quæ claustralem vitam velut tinea panni ad sui destructionem corrodens demolitur, locum sub hoc Priore nequaquam habere potuerint. Nam iste Prior in observandis tam in se, quàm suis multùm fuit rigorosus, & sicut in observandis erat exemplaris, ita subjectos suos observanda voluit observare. Talem etiam in conversatione suâ universis se exhibuit, ut non solùm à suis amaretur, sed & laudabiliter timeretur. Et quis tam dilectum DEO Virum non amâsset, qui strenuus disciplinæ amator absque reprehensione

hensione humiliter inter Fratres conversabatur, quique, quantum gravis Monasterij cura permisit, conventui suo tam in choro quam in Refectorio se presentem fecit, & licet tenerrimæ naturæ fuerit, communibus cibis erat contentus, communem etiam cultum in vestibus ferendis habuit. Quid plura? cunctis ipse imitabilis erat, nam indefessò vitam sanctam gerens, multiplicibus sanctæ conversationis documentis eam suis posteris tradidit observandam. In tantum etiam à suis timebatur, ut jussis suis absque contradictione simpliciter obtemperaretur; voluit enim unumquemque de sibi subjectis id facere, propter quod electi DEI ad monasticam solent concurrere vitam: Videlicet, propter Christum Prælatum etiam ad nutum usque simpliciter obedire, & idcirco cum paucis personis multa opera perficere solitus erat, ita enim ad jussum suum singuli ad qualiacunque opera se promptos exhibebant, ut in operando magis volare quam gradatim incedere putarentur, & si unus eorum in operibus, quæ operabantur, per se solum totum facere potuisset, nequaquam sibi in illo pepercisset. Quid dicam de Fratre (cujus nomen in benedictione erit) qui quadam vice in dicto Monasterio cum cæteris ad operandum deputatus à DEO concupivit, quòd dies in horis suis longaretur, ut eò diutiùs laboribus possit insudare. Attendant hoc illi, qui hodiernis temporibus etiam pro æternâ salute suâ comparanda vix ad opera compelli possunt, & insuper in opere pigri potiùs petunt diem expendi torpore quam labore. Quia etiam prædictus Prior sibi ipsi extiterat multum rigorosus, exemplarisque in suis factis, contigit, ut discipuli ejus sanæ vitæ formam, morumque gravitatem in ipso attendentes simpliciter eidem dilectionis studiò obedire satagerent; hæc namque bonorum subditorum est consuetudo, quòd simpliciter obedientes nunquam Prælatum suum velut hominem, sed ut Angelum de cælo sibi destinatum intueantur, ejusque injuncta tanquam ore DEI præcepta pervigili curâ sine murmure exequantur. Tales etenim sic subjecti non ipsi de vitâ suâ, sed eorum Prælati in districto judicij die rationem reddere tenentur. Væ autem illis, qui in habitu Religioso propriam salutem negligentes, non solum suis Prælati non satagunt obedire, sed & contra ipsos (velut Filij Israël in deserto Moyse fecerant) murmurare non verentur. O magnum & detestabile malum! quod quia Dominus in propria per-

sona

sona in tantum detestatur, ut sic dicat: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit*: murmuratorem sine speciali persecutione inultum abire non permittit. Cujusmodi exempla, quorum longum hic Catalogum annectere possem, adducere ob angustiam temporis supersedeo.

C A P U T VIII.

De rigorosis Exercitiis ad suos subditos.

PRæfatus Prior, quia se noverat pro suis subditis redditurum fore rationem, & nolens suam per eorum excessus gravari conscientiam, nec animarum sanguinem in districtissimo Judicij die à suis requiri manibus, quidquid sibi utile visum fuerat, ut subditi ejus ad salutem suarum facerent animarum, hoc ab eisdem penitus voluit observari, quod si quis de subjectis se hoc nescire, quod sibi faciendum fuerat, allegasset, aut etiam invitè hoc fecisset, statim Prior manum apponens subditum de hoc instruxerat cum affectu. Contigit namque quodam tempore prædictum Priorem dicere ad unum de Laicis in Conversum promovendum nomine Henricum Krulenberg, ut iret & mulgeret vaccas, qui dum aliquantulum gravem se ad hoc ostentaret, repente Prior eundem ad locum duxerat, quo mulgendum erat, & manu vas arripiens in propria persona mulgere vaccam cepit, cumque Laicus Priorem suum sub vacca sedentem & mulgentem cerneret, viam, quâ evaderet, non inveniens, id, quod antea facere recusarat, jam cum Priore vaccam mulgens lætus adimplebat, sicque subditos suos ad piæ imitationis incitamentum in humilibus exercitiis exercere non cessavit. Siqui verò fuerint, qui præfatum Priorem in dicto humilitatis opere reprehendere attentaverint, ipsi sibi testes sunt, quòd nondum ad humilitatis viam, quâ Regnum Cœlorum scanditur, pervenerint. Quodam etiam tempore, cum prædictus Prior diligenti consideratione unum de Novitiis satis mollia præ cæteris Fratribus pulvinaria habere in suo strato animadverteret, fasciculum de siligineis straminibus arctiori modo, quo potuit, in invicem colligavit, & præ-nominatis pulvinariibus tacitè ablati ad caput tacti Novitij reponerat.

officio
 bat. Unus etiam Clericus Joannes videlicet Paderbornensis (qui paupercola Monasterij semina in granariis ex injunctâ obedientiâ custodire solebat) tantas molestias ex eorum pulveribus , dum ea excusserat , incurrit , quòd sæpius se supra semina prosternens ex mærore cordis validas ac sonoras voces dabat , quas molestias dum Priori retulit sperans se per hoc ab ~~an~~ Priorio supradictò haberi supportatum , Prior machinationes ac tentationes diaboli in præfato facto deprehendens nequaquam eum ab hoc absolvit officio , sed magis subditum ad propriæ voluntatis suæ expurgationem probare volens longo postmodum tempore idem officium eum exercere permisit. Prædicto etiam Clerico lectus de plumis & satis bonus à Parentibus transmissus fuit , quod dum Priori fuerat indicatum , lectum tollens , Clericum , prout cæteri secundum loci paupertatem defectum sustinebant , penuriam in lecti carentia fecerat sustinere. Alius etiam Clericus ibidem erat , à cujus Parentibus Monasterio sæpius pannus mittebatur , & Prior sanctorum statutorum legem perpendens , non Fratri , cui pannus fuerat missus , illum fecerat ministrari , ne per hoc in sui culpam nota proprietatis Ordini sancto paulatim oriretur , quamvis & hoc absque statutorum læsione facere potuisset. Prædicto etiam Fratri quodam tempore pannus pro perficienda sibi cappâ transmissus fuit , Prior verò Fratrem ad plenum probare volens , ordinatione suâ ad sartoriam venire jubet , ibique cappa ad corporis sui mensuram de prædicto panno scinditur , & aptatur , nec morâ : cum confuta fuit & parata , jam occultatum Prioris exercitium , quod dictum Fratrem exercere disponebat , cunctis redditur manifestum , præfata namque cappa sic parata Procuratori domûs (qui æqualis stature erat cum exercitando Fratre) traditur deferenda. Ita factum fuit , ut unde vitiosus Frater prius lætabatur , quia novam cappam speraverat se habere , inde postmodum , dum aliam cappam talem deferre cerneret , inopiam sui spiritûs per hoc deprehendit ; nec suffecerat prædictum Fratrem per eandem semel exerceri & turbari , nam dum cappa inveterata fuit , prædicto Fratri data est ad portandum. Idem Prior , qui Fratres suos licet virtuosos diligenter probare solitus erat , à cella Fratris sui Henrici de Hervordia Sacerdotis propter minimum excessum januam tollens , ad ejusdem Fratris majorem humilitatem aliquamdiu moram fecit , antequam de licen-
tiâ

tiâ idem Frater januam cellæ recepit. Quadam etiam vice dum prædictus Prior Novitium increparet, & idem in genua mox se prosterneret, Priore abeunte in genibus permittitur sedere, Novitius verò nondum de simplici obedientiâ institutus per omnia, surrexit, & circa prostrationis suæ locum ambulavit, post aliquantulum verò tempus Prior reversus eundem graviter increpavit, & interrogans loquitur in hæc verba: quis à terra ut surgeres, licentiam tibi dedit? addiditque: quis tu sis, jam benè cerno. Ecce quàm strenuus Novitorum Institutor, ut in virtuosa vita proficerent, erat supra-dictus Prior. Alio tempore duobus Laicis, quos ut benè probare posset, culpam gravissimam imponens, non solum graviter eos increpavit, verum etiam eorum interiori tunicâ usque ad umbilicum rupta disciplinâ non parùm eorum dorsa castigavit. His prædictis exercitiis, ut subditos suos ad beneplacitum sufficienter probaret, excessum quamquam minimum impunitum abire non permisit.

C A P U T IX.

De difficili receptione Novitorum ad profitendum.

Novitios, quos ad disciplinarem vitam præfatus Prior minùs dirigibiles in probationis annò reperit, nisi mores in melius permutâssent, à Congregatione sua separâssent. Attendit namque, quòd commixtione unius morbidæ ovis totus grex reddatur maculosus. Quapropter quemdam Clericum admodum nobilem, jamque vestitum simpliciter non obedientem ab ordine velut infectum dispulit & removit. Alius Clericus investitus, ut ad professionem reciperetur, vix precibus potuit obtinere. Quidam etiam Conversus ex quo quoddam humile exercitium sibi impositum in perficiendo gravem se fecerat, sacris vestibûs exiit à Priore, rursùs tamen ad ordinem revocatur, sic & Laicos suos satis diligenter probare solebat. Prænominatus etiam Prior propter majorem pacem inter subditos suos conservandam ad cohabitandum tales recipere noluit, qui cum aliis communiter laborare non valebant. Prædices namque Civis Paderbornensis nomine Stephanus Filium suum adolescentem cum notabili pecuniæ summâ Monasterio Bude-
censi

censi liberaliter tradidisset, sed quia cum aliis laborare minùs aptus fuit, nequaquam propter pecuniam (licèt Fratres ejusdem Monasterij pauperes exstiterint) est admissus.

CAPUT X.

De gravibus dicti Prioris laboribus, & de quibusdam miraculis, quæ circa Reformationis labores contingebant.

JAm qualia exteriora opera prædictus Prior exercere consueverat, paucis declarabo: hic namque propter Monasterij excessivam paupertatem gravibus malleorum percussionibus circa incudem usque ad corporis defatigationem sæpiùs fabrum juvare non cessavit. Insuper magna quercina ligna ad secandum consuetus erat cum securi deponere, denique sæpiùs carpentabatur, glebam ad conficiendos parietes pedibùs calcando præparabat, & quod majus est, eam glebantibus Fratribus humeris suis apportabat. ¶ Quodam tempore dum Prior pro structura lapides cum curibus adducere fecit, contigit aurigam, juvenem videlicet quatuordecim annorum, dum equi cum impetu onustum currum in profunda via traherent, de superiori loco ante currum ruere, sicque rota onusti currùs utrumque ipsius crus pertransivit, & per hujusmodi rotationem velut inutilis factus currui imponitur, ad Monasterium ducitur, ante Altare Beati MEINULPHI fertur, ubi Prior genibus prostratus infirmum supra utraque brachia jacentem habuit, sanctum MEINULPHUM pro sanitate ipsius suppliciter inclamavit, quo factò infirmus statim loquitur in hæc verba: *Nihil mihi deest ac nocet*, & ita, qui debilis pedibùs ante Altare B. MEINULPHI portabatur, omnibus, qui præsentés erant, DEUM collaudantibus ad pristina sua opera est reversus. ¶ Alio quoque tempore ex quo turris magna planè fuerat absque tecto, & præfatus Prior cum suis structuram ligneam pro habendo tecto vellet erigere, quale miraculum circa hoc contigerit, non tacebo. Malus namque dictæ fabricæ in medio collocandus, cui tota lignorum machina innititur, quando de terra per gyrographum sursum in aërem ducta fuit, ita ut jam attrahi deberet supra murum, Magister operis accessit volens disponere, ut prædictus malus super eundem turris
murum

murum commodiùs duceretur , casu accidit , quod idem malus ex quadam negligentia magna cum velocitate descensum ad terram faceret , præfatumque magistrum operis se minùs custodientem arripiens , eum ad unius stadij spatium ab ædificio (prout à pluribus visum fuerat) eiecit , sed Domino DEO ipsum piè protegente statim quasi in momento absque ulla læsione cunctis eum intuentibus sedere videtur supra murum prædictæ turris. Nulli itaque dubium , quin B. MEINULPHUS volens sui reformandi Monasterij continuare processum , præfatum Magistrum à periculo mortis suâ intercessione præservavit.

C A P U T X I.

Quomodo prædictus Prior more Sanctorum Patrum humiles structuras fieri ordinavit.

Satis etiam præfatum Priorem apud DEUM & homines commendatum facit , quòd quemadmodum sancti Patres in vilibus casulis habitantes repromissiones sibi factas à longè respiciebant , atque salutabant , ita memoratus Prior ad humilia ædificia erigenda semper inclinatus sursum mente in cœlis fuerat conversatus , & sicut idem Prior in reformatis Monasteriis de lignis factis , quæ circa partes inferiores visitare consueverat , majorem spiritûs fervorem reperit , ita pari modo adinstar eorundem omnem sæcularem apparatus & curiositatem devitans ædificia sui Monasterij ex virgis contexere , lutoque plasmare , & secundùm DEUM decenter & devotè inhabitare decrevit , novit enim prudens Prior , quòd magnifica ædificia animi rigorem ad vitæ molliem paulatim soleant inclinare.

C A P U T X I I.

De virtuosa vita Subditorum prænominati Prioris , & primò de Fratре Subpriore , qui in servitio Christi semper absque tadio devotus erat.

Nunc de Discipulis & Subditis memorati Prioris aliqua relatione digna brevi stylo restant referenda. Fuit prædicti Prioris Subditus nomine Daniel singulari probitate perspicuus , qui

D

in

in servitio Christi præ mentis jubilo se semper hilarem exhibebat, raro aut nunquam tædium passus in choro, & quamquam corpore debilis exstiterit, tamen cum chorum ingredientibus prout frequenter primus fuit inventus, corpore vivior, mente purus, dulcissimâ suâ conversatione cunctis amabilis erat, hic in sumendis cibis satis sobrius habebatur. Quodam etiam tempore in Refectorio ad mensam sedens in tantum Divinæ attenderat lectioni, ut lixivium per errorem refectorarij sibi appositum velut bonum potum cum affectu insumeret, postmodum, cum hoc cæteris innotuit factum, & interrogatus quid bibisset? Respondit: *Nescio Frater, scio quia potum habui, quem potavi.* In sacratissima Paschali nocte lectionem legens ita præ gaudio mentis raptus fuit, ut, dum eandem per *tu autem* concluderet, membris omnibus sui corporis penitus relaxatis ad terram lapsus cunctis velut mente alienatus (prout in extasi raptis moris est) apparebat. Ex eo etiam quod prædictus devotus Frater postmodum in tertium Monasterij Priorem electus fuit, idcirco ea, quæ Prioratus sui tempore sub ipso gesta sunt, in sequentibus, ubi de Prælatura ejus agetur, scriptis annotantur.

Alius de prædicti Prioris Fratibus nomine Conradus Nekke spiritu specialiter fervens in opus coaguli longo tempore se exposuit, fidelique studio idem opus studuit adimplere. Hic dum ad Sacerdotium promotus erat, in signum, quia ad tam dignificum Officium Divina ordinatione accessum fecerat, sicut antea devotus fuit, jam Presbyter ordinatus deinceps magis ac magis in devotione profecit; & maximè circa venerabile Altaris Sacramentum singulari devotione trahebatur. Hic etiam DEO dilectus Frater non in hoc contentus esse voluit, quod Religiosis vestibus indutus erat, quod statutis temporibus cum aliis horas cantabat, in quibus pro dolor! plures jam nunc sunt contenti, quorum robur alieni spiritus videlicet maligni ipsis minùs attendentibus consumere non cessant. Sed dictus Frater ad hoc multum contendebat, ut intus in corde Religiosus ac devotus existeret, in tantum enim circa emendationem vitæ suæ fervore ab intus æstuabat, ut hoc extrinsecus in corporis apparatu abscondere non valeret. Tandem cum Domino DEO placitum fuit, ut devotum sibi famulum de miseriis hujus vitæ ad se evocaret, quodam tempore cum matutinas cum cæteris Fratibus psalleret, apostemate

stemate percussus tribus diebus gravi infirmitate laborans finem vitæ devotè terminavit.

Fuit & alius prædicti Prioris subjectus nomine Henricus de Hervordia, qui in fervore devotionis & cordis humilitate præcipuus ædificatoria semper verba dicere consuetus erat, maximè de ortu & extirpatione vitiorum ac remediis eorundem, qui & gaudebat vehementer, quando de talibus materiis cum Fratribus contigerat eum loqui. Prior etiam Monasterij, cum interdum causâ exercitij graves molestias eidem, ut eò ampliùs in via virtutum proficeret, inferebat, prædictus Frater absque murmure patientiam exhibebat, quàm verò diligenter se circa vitiorum extirpationem, & internorum recollectionem, quàmque devotè circa passionem Domini & beneficia ipsius exercere solebat, non brevi verbo, ut opinor, possem explicare. Et quid plura referam? sanè exemplarem vitam bonis moribùs plenam velut testamentum posteris reliquit. Itaque quia in juvenili ætate ad virtuosam & devotam vitam sese incurvavit, jam seniò confectus apud Regulares Monasterij B. Dionysij in Möllenbeck virtutibùs plenus DEO disponente finem vitæ fecit.

Erat & alius Frater Joannes Kilverman unus ex his, qui cum primis Reformatoribus Monasterij B. MEINULPHI in Bödeken transmissus fuit Presbyter senex & devotus, quia specialem gratiam habuit verbum DEI prædicando seminare, iste dum in magna paupertate Monasterium cerneret constitutum, assumptò Sociò sibi deputatò petitionem in prædictæ Reformationis subsidium circumquaque fecit, de qua non parvam pecuniam attulit ad structuram. Contigit etiam, dum in Territorio Comitis de Schwowenberg in quadam villa Glinten nominata propè Weseram petitionem suam faceret, & ibidem mulierem, ut pro Reformatione Monasterij B. MEINULPHI adjutricem manum porrigeret, precaretur, eadem mulier audiens B. MEINULPHUM nominari cum lætitia mentis prorupit in hæc verba: Dilecte Domine ob honorem B. MEINULPHI libenter munus vobis dabo, nam tribus annis privata visu fui, & consultum mihi erat, ut pro receptione visus Altare B. MEINULPHI (quod apud nos in Ecclesia memoratæ villæ ad honorem ejus constructum est) visitarem, spondi visitare, qua sponsione facta statim hos oculos claros, quos habere me cernitis, per intercessionem B. MEINULPHI recipere promerui.

Prædictus devotus Sacerdos in Missarum celebratione quotidianus habebatur, & cum præ senectute ac corporis debilitate Missas celebrare non potuit, nequaquam tamen concelebrare neglexit, nam omnibus missis, quæ in Monasterio celebrabantur præsentem se exhibens devotis orationibus animum occupabat. Tandem decrepitam ætatem attingens Domino DEO fidelem servum suum ad se vocare disponente gravi infirmitate correptus de vitæ hujus miseriis in Electorum consortium, ut speratur, transmigravit.

C A P U T XIII.

De Simplici obedientia cujusdam Clerici ac piis ejus actibus.

Fuit & unus de Discipulis primorum Reformatorum Monasterij B. MEINULPHI nomine Frater Joannes Probus, qui dum in Clericatum primùm ad præfatum Monasterium venerat, cerneretque ibidem pomæria præ nimia vetustate corrupta & deficere, magno cum labore operam ad hoc dedit, & ut pomæria nova suis in locis fierent, prout in præsentiarum cernitur esse factum, quibus perfectis & hoc laboravit, ut prædictis pomæriis nucum hortus jungeretur, & licet prædictus Frater, prout frequenter exterioribus laboribus sub obedientia militans deputatus fuerit, tamen mediis temporibus, quibus hoc poterat, libros ad emendationem vitæ perutiles scribere non neglexit, videlicet Climachum, Excerptumque super Psalmos in tribus partibus ex Beati Augustini quingenis: tandem autem præ senectute dum jam oculi ejus minùs clarè videre cæperunt, Lectionarium integrum cum suo Diurnali de licentia Prælati sui conscribat, de quibus cum quis legerit, rogat hic qui scripsit, ut eum orationis suæ participem faciat propter DEUM. Quodam etiam tempore cum præfatus Frater, de quo agitur, in cella scribendo sederet, Prior suus superveniens & ad januam ejus pulsans strepitum fecit, Frater verò de intùs scribens ac penitùs ignorans quis ad ejus pulsasset cellam, de sede cum velocitate surgens pulsantem intromisit, & dum Prior intromissus scripturam cerneret, quam exarabat, ultimæ dictionis finalem litteram reperit non completam. At Prior interrogans, cur hanc ultimam litteram dictionem complendò minime

mè addidisset? Respondit Frater: Non audebam Pater, nam dum januæ pulsus auribus meis impressus fuit, nolui pulsantem per aliquantulam moram diutiùs stando contristari, post quod salutare responsum Prior ait in hæc verba: hæc fuit sanctorum Patrum laudabilis consuetudo. Prædictus etiam Frater ante corporales suas refectiones circa Refectorium sedens postquam ibidem orationis Eleemosynam animabus, quæ in locis purgatorij detinentur, secundum laudabilem consuetudinem prædicti Monasterij ministrasset, Refectorium ingressus & *Benedicite* lecto orationem brevem pro se & Conventu fecit, ut ex lectione legenda uterque honorem DEI ac emendationem suæ vitæ promovere mereretur. Consuetudinis insuper prædicti Fratris fuit, ut quicumque in Refectorio orationis suffragium petendo postulasset, ne idem petens suò desiderio fraudaretur, pro eo Angelicam Salutationem ad B. V. MARIAM effundebat. Similiter etiam pro his fecit, qui humiliati in Refectorio aut de terra ibidem manducabant, vel pedes Fratrum ibidem osculari videbantur. Etiam idem Frater, de quo jam fit sermo, talem habebat consuetudinem, ut cum dicendarum culparum aliquis eum proclamaverat, versâ vice in gratiarum actionem pro eo Virgini MARIÆ Salutationem Angelicam propinaverit. Cum verò quis prædicto tempore propter excessum susceperat disciplinam, jam dictus Frater, ut disciplinandus de proclamata culpa sese penitus emendaret, simili modo B. V. MARIAM cum Angelica sua Salutatione celeriter salutavit. Supradictus etiam Frater qui noverat utile fore pro Fidelibus Defunctis exorare, in laudabilem duxit consuetudinem, ut quoties de Cella ad Chorum vel de Choro ad Cellam transitum fecit, nisi eum legere contingeret, ad quod ex ordine teneretur, omnibus indigentibus animabus à corporibus seperatis orationis Eleemosynam propinaret salutarem. Idem Frater laudabili hac utebatur consuetudine, quòd omni die ad hoc sibi certo deputato tempore pro Venerabili suo Priore singulariter exoraret; & omni tempore post injunctam poenitentiam pro peccatis suis ratione Confessionis legere solebat unam Angelicam Salutationem pro suo Confessore, illo videlicet, cui ultimò confessus fuit. Prænominatus etiam Frater quasdam scripturas legens scriptum reperit, quàm acceptabile foret B. M. Virgini gloriosæ ferta legere & orare, & fiduciam in eam habens sibi ferta

legere non neglexit. Quodam verò tempore, cùm idem Frater debilitatem senserat sui capitis, timens, quòd ex labore lectionis prædictorum fertorum magna ex parte debilitas talis sibi accidisset, eadem ferta postponebat. Postmodùm tamen cùm se recollegerat, capitis sui læsionem factioni spiritualis inimici magis adscribens quàm labori, quem circa lectionem fertorum fecerat, eadem ferta gloriofæ Virginis MARLÆ, cui omnis laus competit, prout antea solitus erat, legere incepit, & dolorem capitis deinceps non sensit. Frater etiam supradictus, qui erat unus de Discipulis primorum Reformatorum Monasterij B. MEINULPHI, dum post plenariam prædicti Monasterij in suis ædificiis reformationem multitudini Fratrum devotè psallentium ibidem Divini Officij tempore interesset, & mente revolvens quomodo non longo transacto tempore circa dictæ reformationis initium ejusdem Monasterij Ecclesia absque tecto fuerat, ac testudo ipsius desuper velut in saltu crescentibus arboribus plena, viderétque in præsentiarum multitudinem devotorum Fratrum in utroque Choro ferventi voce Dominum DEUM collaudantium, hæc videns, hæc audiens à lætitiæ lachrymis sese interdum minimè continere potuit; mirabatur enim valde, quòd prædicta Ecclesia, quam aliquando noverat stabulum jumentorum, jam jamque Divinâ gratiâ hoc agente facta fuerat locus Canonicorum Reformatorum, mirabatur inquam quòd prædictum Monasterium in tantum depauperatum erat, ut duntaxat unam personam, ultimam videlicet Abbatissam ejus nomine Walburgim cum ancilla sua Kunnegunde enutrire & sustentare non suffecit, prout sibi peroptimè notum fuit, jam in præsentem centum & quadraginta personas Domino DEO fideliter fervientes, ipso operante in victu & vestitu sufficiens esset sustentare. Nec hoc solum; nam magna multitudo hospitem ad prædictum concurrens Monasterium multum inibi consumit, ut apparet, in quantum dicti Monasterij pauperuli redditus se extendunt. Et gratias Divinæ Gratix, quia non alius prædicta omnia administrat, nisi pius Dominus DEUS, qui quodam tempore de sua benignitate quinque millia hominum de quinque panibus & duobus piscibus magnificè satiavit. Jam quid in scriptis amplius de prædicto Fratre relinquere poteris possùm? In parte novi Fratrem illum sed utinam plenius agnovissem. Scio quòd Fratres suos secum commorantes in Christo JESU

SU

SU sincerè dilexit. Quapropter vos dilectos Fratres qui Monasterium B. MEINULPHI pro tempore inhabitatis, quod possum, deprecor & exoro, ut cum idem Frater carnis sarcinam deposuerit, pro eo in orationibus vestris maximè circa sacri Altaris sacrificium Dominum DEUM humiliter exoretis,

CAPUT XIV.

De Conuerso, qui tempore grauissimæ tentationis viriliter egit, ne vinceretur.

Fuit & alius Conuersus unus de primis Reformatoribus supra dicti Monasterij nomine Godfridus, qui licet multis virtutibus adornatus exstiterit, singulariter tamen continentiaë deditus, ea, quæ animum ejus ad carnis mollitiem impellere videbantur, sapienter declinavit. Contigit namque circa prædictæ reformationis initium, dum adhuc pulcherrimæ mulierculæ vicinia ejusdem Monasterij occuparent suis mansionibus, prædictum Conuersum porcos in silvam ad pascendum ducere; & ecce lasciva quædam Fœmina, ut deciperet ac ad lapsum eundem involveret, ipsum sequebatur pedetentim, quæ dum dicto Conuerso in silva propinquaret, incitamenta, quibus ad carnis copulam incitaret, fecerat manifesta. Sed pius Dominus, qui sanctum Joseph ab impudica muliere impollutum custodivit, & hunc dilectum ejus Famulum ab immunditiæ laqueis magnificè præservavit; nam validus strepitus, ac si lupo ad devorandum inter pecus foret, audiebatur, quem strepitum dum Conuersus animadverit, violento cursu, ne malum carnis incideret, fugam inñit. Sicque seductrix mulier spe sua, quam conceperat, defraudata laudabilem fugitivum cum propria confusione dereliquit.

CAPIT

CAPUT XV.

De Cellerario charitativo & devoto.

PRænominatus etiam DEO dilectus Prior Juvenem quemdam factis acceptum omnibus nomine Bertholdum Kreimors in Cellerarium sui Monasterij ordinavit. Hic in officio suo cunctis exhibens charitatem, singulis, prout cuique necessarium erat, victum de Cellario secundum Monasterij possibilitatem hilari vultu ministravit, ita namque pro servanda pace verba sua formare consueverat, ut potius cibum ministrando perdere decerneret, quam lædere charitatem. Postquam verò pius Dominus fidelem suum servum è vivis vocare decrevit, pestilentia infirmitate tactus morti appropinquare festinabat, cui cum diceretur, quòd Subprior Monasterij nomine Daniel simili infirmitate deficeret, cum affectu loquens exclamavit in hæc verba: O utinam & hic Subprior noster mortem evadere posset, qui vir utilis est huic Monasterio, & ego inutilis pro eo jam jamque mori possem. Sed quia in utrisque Domino DEO beneplacitum fuit, hunc & illum è vivis citius vocabat.

CAPUT XVI.

De Laico mortuo, qui per intercessionem B. Meinulphi revixit.

EX quo Regulares Monasterij B. MEINULPHI eo tempore, quo primùm dictum Monasterium reformabant, multis & gravibus laboribus, prout ipsis necesse fuerat, intendebant, pius Dominus DEUS ita cum eis misericorditer dispensabat, quòd rarissimè debiles aut infirmos, quibus curam vel vacantiam præ operum multitudine impendere non valebant, inter ipsos habuerint. Cum enim contigerat unum de Laicis suis nomine Dedericum Roes infirmari, & quadam vice ob infirmitatem ejus depellendam balneo sociari, hic qui locò infirmarij eum respicere habuit, propter ejusdem infirmitatem aliquantulum diu ab ipso sese absentavit, & reversus infir-

infirmum in aquâ reperit declinâsse, quapropter gravi mæore compulſus clamorem validum fecit, accurrit Prior, accurrunt Fratres, & dum ad eum, qui infirmus erat, perventum fuit, Prior & Fratres nullum indicium vitæ in eo conſiderantes mortuum judicabant, & ideo Dominum DEUM Sanctumque MEINULPHUM pro ipſo humiliter implorantes, is qui ab omnibus mortuus putabatur, in gaudium magnum vivus eſt receptus.

C A P U T XVII.

Quòd meritò implorare debent B. Meinulphum pro pio Interceſſore apud Dominum DEUM, qui in ejus Monasterio debiles ſunt & infirmi.

Licet prædictorum Regularium ſancta Regula Medicorum conſultum admittat, tamen quia tam multi ſanitatum effectus per merita B. MEINULPHI non ſolum circa ſuos verum etiam apud extraneos per Chriſti gratiam peracti ſunt, & in hodiernam diem ſunt, prout in præſenti opusculo ſæpiùs factum invenitur, ideò hi, qui ſe de gremio ſuo fatentur eſſe, videlicet Fratres ſuum inhabitantes Monasterium in omnibus ſuis infirmitatibus cum magna fiducia ſingulare refugium ad B. MEINULPHUM meritò habere deberent, quatenus ipſe verum Medicum JESUM Chriſtum, qui non emplastro nec pulſûs tactu, ſed ſolo verbo univerſa reſtaurat, pro ægris, ut ſalvi fiant, dignetur implorare. Nec dubium quin ſuum locum inhabitantes ille pius Dominus celerius quàm extraneos ipſo pio interceſſore pro eis implorante exaudiret, dummodo fiducia infirmorum in precando non defuerit. Quòd ſi fortè auxilium non ſentiretur, timendum eſſet, quòd confidentia in precando magna ex parte deficeret, nec hi qui ejusmodi forent, dicere poſſent cum Propheta: *fiducialiter agam*, propter hanc enim culpam, ut opinor, intraneus derelinquitur & non ſanatur, extraneus verò fiducia plenus ſuſcipit medicinam & ſanatur. Nonne Raab fiduciam habens ſalvata cum ſuâ totâ domo fuit, & peculiaris DEI populus ob minorem fiduciam derelictus?

E

CA-

C A P U T XVIII.

De infirmo Puero, qui per preces B. Meinulphi restitutus fuerat pristinae sanitati.

ERat quidam Clericus nomen Sifridus in oppido Geseke, cujus Fratris Filium tantus membrorum dolor invaserat, ita quòd de eo nulla spes fuerat sanitatis, Pater verò ipsius multas miserias in eo animadvertens magis desiderabat eum defunctum esse quàm viventem in agritudine, & quia idem Pater simplicis ac bonæ vitæ fuit (prout mihi optimè constat, qui virum novi) à Divina consolatione nequaquam fuerat derelictus, nam cùm de sancto MEINULPHO pio Patrono sæpè dicti Monasterii relatum erat, quòd potens esset apud Dominum DEUM, accepit memoratum ejus infirmum filium, & dicto adduxit Monasterio, ubi dum eundem debilem ac sospitate alienum ante altare B. MEINULPHI præsentavit, sanum de altari reportavit, sicque factum fuit, ut is, qui pridem infirmum suum Filium tristis adduxerat Monasterio, jam eo per preces B. MEINULPHI sano factò gaudens & lætabundus ad propria cum ipso remeaverit.

C A P U T XIX.

Qualiter Spoliatores Monasterii B. Meinulphi molestias vice versa recipiunt.

QUòd Dominus DEUS Judex justus in spoliatores & invasores Monasterii B. MEINULPHI vindex invenitur, magna ex parte per hoc convinci potest. Nam ex quo almus Christi Confessor prædictum suum Monasterium multis suis laboribus construi fecit, insuper & ipsum de bonis sui regalis patrimonii fundavit & dotavit, ac Christum solum hæredem bonorum constituit, prout in gestis ipsius manifestè reperitur, idcirco Dominus DEUS noluit, ut præfata bona sic, ut præfertur, in hæreditatem tradita absque punitione manus invaderet aliena, & ob id etiam prænomi-
nata

nata vindicta in raptores & injuriatores Monasterii supradicti non solum modernis temporibus verum etiam ab antiquitus inibi legalis erat & consueta. Nam quidam Civis Paderbornensis nomine Hermannus Wesperman nuncupatus homo fide dignus, vitæ laudabilis apud DEUM mihi retulit rem valde mirabilem ad me loquens in hæc verba: O Joannes, Sæculares Canonissæ quondam Monasterii B. MEINULPHI, antequam illud in Canonicos Regulares translatum erat, à quodam homine DEUM non timente vaccis suis spoliabantur, & eidem homini ad pœnam & vindictam, quia commemorata pecora à præfato Monasterio furtim ac clandestino modo abstulerat, ut præfertur, cornua in ejus Capite sese protendentia excrescebant, insuper ut inveterata quercus forinsecus in sua cortice inæqualis habetur, ita prædicti spoliatoris corpus foris factum est, & sic coram omnibus vitam suam miserabiliter terminavit. Ecce quomodo modernum non est, quod spoliator & invasor bonorum Monasterii B. MEINULPHI non evasit absque pœna, sed ab antiquitus est punitum, quod in supradictum commissum fuit Monasterium.

CAPUT XX.

Quomodo Regulares Monasterii B. Meinulphi multa adversa sustinuerunt. Et primò in temporalium bonorum ablatione, & persecutione propriarum suarum Personarum.

CUM præfatus ac DEO dilectus Prior sui que Fratres tam laudabilis vitæ exstiterint, ut præmemoratum est, & maximè quia unionem cordium & mutuam pacem secundum Regulæ constitutionem inviolabiliter observabant, necesse fuit, ut more S. Job in ipsis virtus adversitatibus plurimis probaretur. Quapropter de pietate Domini permissum fuit, ut multis annis continuè sibi subsequentiibus tres adversitates absque ullo cessationis intervallo prædictus Prior Fratresque sui sustinerent, ablationem videlicet temporalium bonorum per raptores, penuriam quotidianorum ciborum, detractionem æmulorum. Ut igitur de primo puncto, de raptoribus breviter sermo fiat, sciant universi, quòd ab initio, quo Regu-

lares B. MEINULPHI inhabitare cæperunt, fuit in eos usque ad octavum annum continua temporalium bonorum spoliatio, similiter & gravis persecutio, prout in sequentibus declaratur. Pecora namque eorum & jumenta prædicto tempore sæpius eis ablata fuerunt, & quoties iteratò aliqualem procurationem in hujuscemodi fecerant, toties inimicorum manus, id quod recollectum erat, auferebant. Iidem etiam inimici eorum in hoc contenti non fuerunt, quòd bona prædicti Monasterii abstulerint, ac plurima damna sæpius intulerint; verùm etiam illis temporibus unum de Fratribus antiquum, videlicet nomine Joannem Kilverman, devotum Sacerdotem captivum in fune per terras protervo more ducentes & trahentes usque ad oppidum Geseke perduxerunt. Ego etiam prædictorum inimicorum persecutionem non evasi; nam antequam investitionem sacri habitus susceperam, & versùs oppidum Geseke pro Monasterii negotio directus essem, quidam de prædonum ordine supervenientes non solum spoliaverunt, sed & per longum terræ spatium in equis sedentes me coram eis currere coegerunt, ac in tali laborioso meo cursu unus eorum ludibriosè mihi loquens tale vulgare protulit verbum: *jam more canis te currere oportet*, & licèt responderim, Benedictum Dominum Jesum Christum majora pertulisse, tamen strictis manibus me tenens à veloci equestri suo cursu non cessavit. Alio tempore quando cum Fratribus prædicti Monasterii pro afferendis lignis silvam fueram ingressus, supervenère raptores, equos de curru solventes abduxerunt, aliquos etiam ex nostris captivaverunt, & quod deterius est, Laicum unum nomine Joannem de Monte graviter vulneraverunt.

CAPUT XXI.

De Sacerdote Saculari, qui Regulares Monasterii B. Meinulphi molestavit.

Temporibus, quibus Regulares reformationem Monasterii B. MEINULPHI inceperunt, pius Dominus ad eorum majus meritum eos probare volens, ordinatione ejus quidam Sæcularis Sacerdos nomine Gerhardus eos turbare ceperat, & molestare, quod dum ad tempus ageret, Dominus DEUS, qui de peccatoribus

bus justos facere solet, ac discordantes concordare, non solum prædictam turbationis maculam purgatam ac sedatam voluit habere, sed etiam ipsum turbatorem ad ejus servitium de prædictis malis revocare; quapropter cor prædicti turbatoris in melius tunc permutans eum apud supradictos Regulares Regularem fieri ordinavit. O felix impugnatione, per quam nocivus capitur impugnator! qui & alios capere laboravit; etenim ita contigit, quod non solum de lupo persequente agnus fieret, sed & paupertati eorundem Regularium cum suis propriis clenodiis ac aliis temporalibus bonis subveniret, nam omnia sua secum tulerat ad præfatum Monasterium. Iste itaque Frater longo tempore sanus inter Fratres vivens, tandem cum Domino DEO placitum fuerat, eum in senectute bona abstulit ab hoc mundo.

CAPUT XXII.

De quibusdam spoliatoribus Monasterii B. Meinulphi in speciali, & quid quisque receperit in vindictam.

Postquam dictum est de quibusdam Persecutoribus Canonicorum Monasterii B. MEINULPHI, nunc de illis dicendum restat in speciali, videlicet quid quisque in eos commiserit, quidve pro commissis receperit in vindictam. Itaque fuit vir quidam, qui prædictorum Canonicorum equos abstulit per rapinam, quibus ablatis postquam eos vendiderat, contigit, ut idem in terra nationis suæ, & peroptimè sibi nota, ut puta, per quam sæpiùs solitus ire debebat, videlicet inter oppidum montis Martis & castrum Padberg, claro die circa viam ibidem errans iret, nec à tali erroris sui loco declinare potuit quovis modo. Et ecce Domino Friderico de Padberg strenuo milite cum suis viam faciente per locum, quo prædictus sic errabat, ab uno de servis suis intimatur, quod ille errans prope viam Monasterium Bodecense equis spoliasset, quo audito cum caballo ad eundem celeriter se divertens, propria manu injecta eum, suis servis tradidit, sicque ad præfatum oppidum ducebatur. Ubi miles antedictus eundem in manus eorum resignans ait, ut ita de homine ipsis per se præsentato agerent, quod justitiam sibi, prout meruit, exhibere non cessarent. At illi causâ dijudicatâ ipsum laqueo

E ;

su-

suspenderunt. Quidam etiam Comes de Woldige Otto nomine DEI vindictâ perculsus est, postquam in præfatum B. MEINULPHI Monasterium per suos rapinam exercuerat. Nam statim totalis pars sui Dominatûs, quam Comes de Woldige pro se & suis hæredibus hæreditario jure possederat, per varios inimicorum incurfus in tantum deperiri ceperat, ac si non post multos annos depauperari deberet, prout in præsentiarum cernitur actitari. Nec immeritò, nam præfatus Comes non solum cum suis militaribus præmemoratâ rapinâ peccatis se involvit, sed quàm plures Oppidi sui oppidani dictæ spoliationi interfuerunt. Sicut ergò prædicti militares cum præmemoratis oppidanis dictam rapinam simul perpetrârunt, nec supradicto satisfecerunt Monasterio, damnum absque causâ illatum non impunitum permansit. Plures enim de his, qui prædictam rapinam violenta manu abstulerunt, divinâ animadversione percussi cæteris terrorem, ne consimile malum in Religiosos committerent Viros, incusserunt. Officiatus itaque prædicti Comitis nomine Fridericus Rumst, qui circa dictam rapinam tanquam Dux & Rector exstiterat, post factam spoliationem demeritis suis exigentibus non solum à domo dicti Comitis expellebatur, sed & in magna paupertate vitam uti & in variis miseriis traduxit. Alius ex dictis Raptoribus in loco mortuus est repertus, quem dum, qui præsentés erant, diligentius intuerentur, inveniunt collum ipsius eversum & gyratum, prout de quibusdam dicitur esse factum, qui in manus dabantur inimici. Alius de præfatis, cum jam per infirmitatem circa finem vitæ constitutus esset, peccato mortali per venereum actum se involvens miserabiliter de hoc mundo sublatus est. Unus etiam ex illis patibulo affixus erat, cæteri verò complices, quo modo hinc moriendo recesserunt, longum (ut oppinor) esset explanare. Fuit & alius miles nomine Wrede de Holthausen, qui rapinam in prædictos Regulares fecerat, qua peractâ Domino DEO permittente in tantum depauperatus fuit, quòd propter inopiam confusus externas peteret Regiones, & adhuc ignoratur, quorsum se diverterit, aut quo fine ultimum vitæ suæ clausèrit diem. Servus verò prædicti Militis nomine Joannes Chütteken manus violentas in beati MEINULPHI extendens bona, non diu post hoc contigit, ut gladio caput ipsius amputaretur. Alius etiam miles clandestino modo præfatum Monasterium non solum spoliavit, sed & servos suos

suos

suos ad ipsum spoliandum exhortabatur, qui à leproforum peste postmodum infectus fuit, servi verò ejus, qui prædictum spolium perpetrârunt, impuniti minimè abierunt, nam unus eorum post perpetratum spolium leprâ (uti & Dominus ejus) infectus fuit; alius ab æmulis suis in campo interfectus. Et in hoc ad plenum fatis mirari non sufficio, quòd aliqui homines audeant supradictos Regulares factò vel verbo molestare, ex quo quàm plurimis manifestum est, quòd per intercessionem B. MEINULPHI persecutores sui Monasterii damnum vel pœnam recipiunt in vindictam, prout communiter ad oculum cernitur. Erant etiam quatuor raptores, qui prædictos Regulares porcis suis spoliaverunt, & peracto spolio unus eorum divino permissu suspendebatur: secundus ad rotam damnabatur, tertius peste percussus vitam suam miserabiliter finivit, quartus verò quia prædictis Regularibus pro paupertatis suæ modulo satisfecit, de rapina vindictam minimè sensit. Audi & aliud de quodam milite, qui quædam bona Monasterii B. MEINULPHI in Menste ad supradictum Monasterium pertinentia absque consensu Abbatissæ supradicti Monasterii nomine Wabele von den Walde in possessionem sibi velut hæreditario jure possidenda acceptavit, quoddamque castellum construxit; hic, quæ mala eum secutura erant, minimè prævidebat, & quia ante ruinam cor hominis exaltatur, florenorum multitudinem, quibus abundaverat, nonnullis præsentibus ante se ponens, vanè in eis fuerat gloriatus; cum verò jam securè in gloria sua se vivere putaret, paulatim in tantum depauperari ceperat, ut in esu nil habens, licet non ostiatim, artificiosa tamen calliditate panem mendicaverit. Sicque factum est, ut pecunia, in qua vanè antea fuerat gloriatus, à pecuniis, quas de injustis supradictæ curæ proventibus receperat, omnino consumpta fuerit, & ita finem vitæ suæ faciens in paupertate tam gravibus Excommunicationis sententiis innodatus extra cæmeterium suum receperit sepulchrum. Prædicto etiam milite adhuc in vita existente, quia diversis paupertatum angustiis urgebatur, antedicta bona Filio Fratris sui nomine Ermerdo obligavit, qui dum aliquantulum temporis eadem bona sub se habuit & possedit, similiter pauper & miserabilis factus fuit inter coæquos militares, quemadmodum prædictus miles patruus ejus. Post hoc omnes alii, qui memorata bona possederant, quæ malo titulo à sæpè dicto Monasterio B.

MEI-

MEINULPHI abstracta erant, periculum damni minimè evaserunt, nam sicut rubigo ferrum ita & bona Ecclesiastica minùs justè acquisita, si aliis bonis associata fuerint, eadem consumere non desistunt. Caveant igitur universi Monasterium B. MEINULPHI spoliare aut inhabitantes molestare, ne omnipotentis DEI manum post commissum malum, quemadmodum prædicti confusione magna perpeffi sunt, sentiant in vindictam. Quomodo quidam bona Monasterii B. MEINULPHI violenter auferentes, sibique minùs justè usurpantes nec antè obitum suum restituentes visi sint post mortem gravissimis pænis tormentari in Monte, qui vulgari nomine dicitur *Lurleberg vel latine Lullus* (de quo videre est in monumentis Paderbornensibus aliisque Authoribus & Historiis Westphalicis) ad parcendum famæ ac honori certarum Familiarum hîc tamen contexere supersedeo cum adhortatione, ut nemo malè acquisita (dum adhuc in vivis degit) differat restituere, ne post obitum intolerabilibus pænis involvatur, notum namque Sancti Augustini adagium: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.*

CAPUT XXIII.

De gravi Ciborum penuria inter Fratres.

JAM quia dictum est de ablatione temporalium bonorum per raptores, modò consequenter de ciborum penuriâ, quâ Regulares Monasterii Budecensis longis temporibus premebantur, restat enarrandum. Nam quia prædicti Regulares de pauperculis Monasterii sui redditibus parùm gaudere potuerunt, ut præfertur, ex eo quòd magna pars bonorum dicti Monasterii per ultimam Abbatissam ipsius extraneis personis impignorata fuit; necessarium erat, ut pauperum cibus corpora sustentarent. Quapropter potagia talia qualia, sorbilia, pulmenta, & legumina præmemoratis Fratribus refectionum temporibus apposita cum gratiarum actione sunt insumpta, & utinam in prædictis ad naturæ sustentationem sufficientiam habuissent. Sæpius etiã cum jam pransuri erant, panes foris à vicinis mutuabant, & quòd prædicti DEO devoti Fratres graves molestias

EX

ex ciborum defectu sustinerent, ex hoc quod sequitur, probari potest. Nam ex Monasterio B. Laurentii infra muros oppidi Swollensis situa-
 ti, de quo prædicti Regulares Reformatores B. MEINULPHI per Reve-
 rendum Wilhelmum Episcopum Paderbornensem vocati fuerunt, qui-
 dam Regularis, nescio, quo Zelo ductus Fratres suos in eodem Mona-
 sterio B. MEINULPHI licentiâ acceptâ visitavit. Quò dum pervenerat
 æstuali tempore, & quadam vice ad mensam refectoralem cum con-
 ventu sederet, contigit, quòd rusticanus cibus, non qualis Swollis
 in proprio suo Monasterio occurreret, eidem ad edendum antepone-
 retur, videlicet Narsturtium crudum sale conspersum, quod vulgari
 lingua dicitur Garkretse, deinde ossa de grosso filigineo pane facta,
 quam prædictus Frater intuens non attigit, ut comederet, nisi valde
 parùm, & cùm cibus lautiores præstolaretur apportandos, putabat
 námque quòd circa finem refectionis meliora fercula ad insumendum,
 quemadmodum ad divitum mensas fieri solet anteferri deberent, &
 ecce minister refectorii pro lautioribus cibus cerefâ cum suis frondi-
 bus in magna multitudine supra mensam posuit ante Fratres. Præ-
 fatus Regularis itaque qui à foris venerat, intuebatur hoc, quod fue-
 rat ad edendum ante positum, mirabaturque, quòd tales viri, quos
 antea delicatos noverat, tam vilia & abjecta nutrimenta locò cibo-
 rum, qui hominem reficere minùs possent, alacriter insumere non de-
 sisterent, & prandiò factò supradictus Frater, qui gaudens, ut se re-
 ficeret, ad refectorem accesserat, non solùm tristis sed & esuriens
 à mensa recedebat, & unum de Conversis Monasterii accedens no-
 mine Gottfridum sciscitatus est ab eo me præsentem dicens in hæc ver-
 ba: mi Frater Gottfride & qualis est cibus, quo hîc sustentatis cor-
 pora vestra? & Conversus respondens aiebat: Domine satis bonum
 est, quod in tantum habemus ad edendum, tamen sciatis, quòd pro-
 cessu temporis, videlicet cùm nuces avellanæ similiter & accasia ma-
 tura sint, meliorem mensam nos habere contingit. Frater hoc au-
 diens quòd accasia, quæ porcorum cibus sunt, expectarent pro me-
 lioribus cibus suis, multùm abhorrens cibum istum interrogando lo-
 quebatur prædicto Converso in hunc modum: éstne aliquis hîc, qui
 me ad oppidum Geseke perducere possit, ut sic per viam, quâ ad vos
 veneram, revertar ad meum Monasterium? Sicque factum fuit, ut
 confratribus suis Monasterii B. MEINULPHI in paupertate relictis ad su-

F

pra-

prædictum suum Monasterium remearet. Si hoc in solemnioribus Festivitatibus, quid in Ecclesiastico jejunio factum fuerit, colligendum relinquo.

C A P U T X X I V .

De Potu supradictorum Regularium, & de eorum lectisterniis.

Quia dictum est, quibus cibariis supradicti Regulares secundum temporis exigentiam circa reformationem Monasterii B. MEINULPHI sunt refecti, nunc me non piget calamo annotare, qui & qualis tunc eorum potus fuerat, nam quia omnimoda paupertas ipsis aderat, asinum paucis nummis comparantes, cum parvæ carrulæ jungebant, ac multitudinem silvestrium fructuum pomorum & pirorum vecturâ adducebant, quos adductos in frustra conterendo, vasis perantiquis propter DEUM ipsis ministratis imponebant, ac aquam calidam super infuderunt abundanter, de præfato liquore brodio, postquam ad breve temporis spatium steterat, receptum est ad vasa talia, qualia Fratrum paupertas habuit & admisit, & liquorem talem circa refectorem & labores cum gratiarum actione pro potu suo fumebant. Verum cum prædictus liquor in vasis deficere cepit, aliam aquam calidam, ut in potu non deficerent, infundebant. Quod si præ operis multitudine eandem calefacere non valebant, frigidam infundere non cessabant. Domine DEUS, si præfatum potum servis tuis non indulcorâsses tuâ gratiâ, corporaliter utique defecissent. Nam quodam tempore me præfente quando Fratres circa locum, qui Wulweshausen nominatur, gravi labore infudarent, & unus ex eis de supradicto potu biberet, incommodumque sibi adesse sentiens valida voce, quia patiebatur, exclamavit. Prædictorum etiam Regularium lectisternia qualia erant circa reformationem supradictam, exprimere non cessabo. Ex indispositione namque collapsi Monasterii in suis ædificiis, quod reformare intendebant, iidem Fratres diversa inibi loca pro quiete noctis sibi usurpantes, nunc in choro S. Liborii, nunc supra turrim tempore noctis quieverunt, & quia in lectisterniis magna necessitas eisdem imminabat, quædam devota Matróna Civitatis Paderbornensis hoc audiens, lupulum, cum
quo

quo jam braxatum fuerat, hinc inde inibi congregare fecit, & dum exsiccatus erat, Fratres praedicti Monasterii cum vectura sua adducentes culcitrae ex eo confecerunt. Quid plura? unus ex illis ex defectu praedicti lupuli culcitram non habebat, & idcirco circa initium noctis, quando sopori corpus suum tradere concupierat, faccello sese intrudens paucis graminibus suppositis in pace cordis quiete obdormivit. Et licet primi Reformatores Monasterii Bodecensis tam pauperes rebus existerint, quod eorum corpora ad sui subsistentiam vix perseverare potuerint, ut praefertur, tamen quia Religiosam ac exemplarem vitam diligenter observabant, in divitias spirituales ex magna paupertate profecerunt, & quamvis plures eorum fuerint, tamen in paucissimis & pauperculis sumptibus, quos in suum habebant usum, gratiarum actiones Domino DEO referentes contenti fuerunt. Cesset igitur querela quorundam religiosorum, qui quamvis plurimos redditus habuerint, personas tamen numero paucissimas asserunt in victu & vestitu se sustentare non posse. Quod si ita est, hoc idem non mirentur, nam ex quo Domino DEO secundum vota labiorum suorum alacriter & devote non serviunt, spiritualem vitam a Monasterio suo alienam facientes, procul dubio pium Dominum DEUM Procuratorem suum ipsis ad sufficientiam providere non compellunt, ut apparet, ex quo etiam quod negligentius, quibus ordinis vigor imminuitur, admittere non verentur, ideo Dominus DEUS spoliatores aliosque adversarios eis admittere non cessabit, & nisi respuerint devotam vitam resumentes, ad ultimam egestatem (prout in plurimis Monasteriis heu jam factum cernimus) ad ipsorum non parvam confusionem faciet eos pervenire. Haec praedicta paupertatis insignia de vilibus cibis Canonicorum Regularium circa reformationem Monasterii B. MEINULPHI, similiter & de eorum potu & lectisterniis idcirco praesentibus inserui, ut si consimile propter quamcunque causam DEO pie permittente in eodem Monasterio contingeret sustinendum inhabitatores loci, DEUM paupertatis Amatores praeculis habentes pauperum cibos, quibus natura, quae modicis est contenta, sustentari potest, insumere non recusent, quemadmodum eorum Antecessores fortes Athletae stricti in praefato Monasterio ciborum & potuum defectum, prout hic antedictum est, patienter sufferebant.

CAPUT XXV.

De gravissimis Laboribus Fratrum.

PRædictus etiam Prior & Fratres ejus non solum ciborum defectu, de quo prædictum est, premebantur, verum etiam ad majorem corporum suorum panam Domino DEO permittente longo tempore gravissimis laboribus inedia tanquam pedissequa se conjungente insudabant, nec unquam querelæ aut murmuris verbum auditum est ab eis, sed patientiam in omnibus exhibentes meritum operis sui apud DEUM repositum habere satagebant. Postquam verò esuriei tempora in præfato Monasterio de dono DEI aliquantulum fuerunt temperata, & interdum pisces recentes ad aliquod inconsuetum Fratribus in refectorio ad mensam considentibus inopinatè ministrati, unus inter eos nomine Joannes, qui prædicti Monasterii redditus & proventus satis exiguos esse noverat, valde hoc admirans nescivit, unde hæc specialis ciborum gratia evenire posset, nisi quòd sollicitus Fratrum Procurator B. MEINULPHUS hanc ciborum gratiam apud pium Dominum DEUM (cui devoti Monasterii sui Fratres fideliter deservirent) procurasset. Nec immeritò: nam quamdiu Monasteriorum Fratres cujuscunque etiam Ordinis in mutua dilectione, ac in observandorum observantia fuerint diligentes, tamdiu Dominus DEUS suos minimè derelinquens, necessaria tam pro præsentis vita conservanda quàm etiam æterna obtinenda eis ministrare non cessabit, & in quantum Monasteriorum Fratres minùs diligentes fuerint in præfatis, in tantum Dominum DEUM justo suo judicio minùs diligentem circa se sentient in ministrando, tamdiu namque DEUS Provisor est Fratrum in Monasteriis, quamdiu ipsi observandorum diligentes inventi fuerint observatores.

CA-

C A P U T XXVI.

*De Oblocutoribus in Regulares B. Meinulphi Monasterii
Bodecensis & quid singulis ob hoc contingebat.*

Cum jam de ablatione bonorum temporalium, de penuria ciborum, de gravissimo labore dictum est, restat nunc dicendum de oblocutoribus, quos Regulares, dum primò Monasterium B. MEINULPHI reformare cæperunt, sine ulla intermissione adversum se graviter pertulerunt. Multi namque in vicinis circumquaque dicti Monasterii locis tam de Clericis quàm de Civibus, & maximè, qui in populo majores habebantur, prædictorum Regularium famam ex eo, quòd religiosa eorum vita à sua velut monstruosa videbatur, denigrare laborabant. Præterea Suffraganeus quidam nomine Tilmannus ori suo minimè parcens in Regulares supradictos Reverendissimi Episcopi Ecclesiæ Paderbornensis Vicarius fieri laborabat; sed Episcopus audito quid oblocutionis in eosdem fecerat Regulares, Vicariatùs sui officium denegavit; & ob hoc dolore stimulatus ac confusione peresus exteras petiit regiones, & velut peregrinus in terra aliena noscitur esse defunctus. Etiam quidam Prælati præsentiam prædictorum Regularium graviter ferens oblocuto-
reis verbis eos lædere non formidans inter cætera ajebat: dictos Regulares nidificare quidem posse in Monasterio Budecensi, sed Juvenes ibidem minimè parturire, hic dum Monasterio Budecensi absque rationabili causâ contrarius exstiterat, nec eidem reconciliatus postmodum habebatur, finem vitæ suæ non laudabiliter finivit. Quomodo verò præfati Regulares DEO fortiter adjuvante, imò eo totum perficiente in Monasterio suo Bodecensi nidificaverint, cunctis noscitur manifestum, & nisi iidem Regulares fortiter ibidem laborando nidificassent, præfatus locus propter malum Patriæ statum jam diu in solitudinem redactus fuisset, ut ex certis causis jam opinor. Cætera in hujus opusculi processu pius lector invenire potest, ubi de Sexto Priore prædicti Monasterii cætera referuntur.

CAPUT XXVII.

De Nola, quæ campana B. Meinulphi nuncupatur.

Quia in præmemoratis de primo Priore convenientem locum habere non potui narrare de campanâ B. MEINULPHI, de Dalmatica ipsius, & de Tilia, uti & de singularibus exercitiis Matris ejus convenienter annectere non potui, jam antequam de secundo Priore supradicti Monasterii relationem faciam, dignum duxi de præfatis id, quod antiquorum & veridicorum relatione mihi intimatum fuit, Posteris in scriptis commendare. Itaque in sæpe dicto Monasterio Büdecensi est quædam parva Nola, quæ campana B. MEINULPHI nuncupatur, & inter reliquias B. MEINULPHI in hodiernam usque diem reservatur, de qua, tempore quo primùm Regulares Monasterium prædictum inhabitare cæperunt, hæc seniorum villanorum, qui prædictum locum inhabitaverunt, relatio fuit, ut quandocunque una de Canonissis prædicti Monasterii viam universæ carnis erat ingressura, dicta campana ante mortem sine omni humano adminiculo sonum valde sonorum per se fecit, quo factò erecta in statione sua permanfit, Canonice verò Monasterii sonum scientes per prædictam campanulam esse factum indubitanter noverant, quòd una earum statim esset moritura, & idcirco per majorem vitæ suæ emendationem ad mortem se singulæ præparabant. Et ita factum & completum fuit, quod de prædicta campanula in sequentia B. MEINULPHI decantatur: *O quàm signum singulare, quo nos ad mortem præparare monet sonus Cymbali.* Cùm verò quædam de sæcularibus Canonessis nuptui tradi debuerat, prædicta campanula simili modo sonum fecit, sed sonò factò in lateribus jacens inventa fuit. Hæc etiã campana eodem die, quo ultima Abbâtissa Monasterii B. MEINULPHI nomine Walburga coram Reverendo Wilhelmo Ecclesiæ Paderbornensis Electo & confirmato ac ejus Capitulo suo antedictum Monasterium cum omnibus suis bonis resignavit, sonum faciens fecit manifestum, quòd & ipsa ad breve temporis spatium post prædictum campanæ pulsus vivere debuit super terram, quòd & ita contingebat.

C A P U T XXVIII.

De Dalmatica B. Meinulphi.

Postquam Regulares B. MEINULPHI Monasterium inhabitare cœperunt, à nonnullis personis ad eorum pervenit aures, quòd quicumque Dalmaticam B. MEINULPHI (qua sacris altaribus assistere in suo Archidiaconatûs officio solitus erat) indueret, & non ea dignus esset, subsecutura morte ob hanc indignitatem plecteretur, & ut illius facti apud eosdem Regulares evidens testimonium nosceretur, contigit, ut duo Suffraganei, licet non uno sed succedente sibi tempore ad præfatum Monasterium pro exercendo suo officio vocati prædictam sacram Dalmaticam induerunt, & induti officium, ad quod venerant, compleverunt. Quo peracto ambo eodem anno viam universæ carnis sunt ingressi, prout aliqui nostrum, qui adhuc superstites in vitâ sunt, de hoc testimonium veritatis allegare possunt. Testor similiter quosdam devotos fuisse Patres, quos in Canonica nostra novimus cum prædicta sacra Dalmatica vestitos, quibus tamen hujusmodi vestitura non obfuit, imò ipsis magis profuit ad salutem ex eo, quòd iidem postmodum longo tempore devotam gerentes vitam vestigium sanctitatis reliquerunt. Hæc de sacra veste B. MEINULPHI in præsentibus annotare decrevi, ne eadem vestis indecenter sed cum devotione tractetur & tangatur, qui verò se eâ induere proposuerit, sit talis in conscientia, qualem eum ad hoc esse oportet, ut plagâ mortis quemadmodum supradictos Suffraganeos & nonnullos alios, eum non involvat.

C A P U T XXIX.

De Divina cantûs modulatione aliquando audita circa sepulchrum B. Meinulphi.

Circa initium Reformationis Monasterii B. MEINULPHI coloni aliqui in villa ibidem propè posita habitabant, inter quos unus eorum nomine Gerwinus homo DEUM timens, fidèque dignissimus dicebat, se senem Patrem habuisse, ac eundem
quin-

quingenta annis pulsatorem campanarum Ecclesiæ Büdecensis existisse, referebat antedictus Gerwinus prædictum campanarum pulsatorem, Patrem nempe suum dixisse, quòd sæpius dulcissimas vocum modulationes circa sepulchrum B. MEINULPHI audivisset. Illud idem, quod prædictum est, vir senio benè multo confectus nomine Tilemannus de Seckere, quem in contigua testudinali habitatione prope turrin versùs Aquilonem primi Reformatores Monasterii B. MEINULPHI habitantem invenerunt, consueverat enarrare.

C A P U T XXX.

De Tilia B. Meinulphi.

Licèt relatio veteranorum de progenie in progenies certis sigillarum litterarum documentis, aut etiam registris munita non fuerit, tamen ut plurimum veritatem non amittit. Idcirco id, quod à senibus usque ad me senem sua relatione deductum est, hoc Posteris meis scriptis referare non tardabo. Cùm enim primò Monasterium B. MEINULPHI in statum Regularium Canoniorum translatum reformare laboravimus, quidam senes, quos pro tunc circa præfatum Monasterium habitantes invenimus, id, quod sequitur, nobis pro fide referebant. Dicebant, inquam, quòd prope præfatum Monasterium versùs Austrum quasi ad triduum miliare in villa desolata, quæ maternâ linguâ Alten-Büeken nuncupatur, quædam esset Tilia, quæ ab incolis vicinorum locorum Tilia B. MEINULPHI vocaretur; causa etiam, quare eadem Tilia præfatum nomen haberet, annectentes dixerunt nobis, prout ipsis à Progenitoribus suis fuerat revelatum, videlicet quòd B. MEINULPHUS sub eadem Tilia natus esset, quòd si curiosè ab aliquo quærat, quomodo hoc evenerit, cùm idem B. MEINULPHUS de nobilibus Parentibus oriundus fuit? hæc hujus rei causâ protinus assignatur, nam eo tempore Carolus Magnus illam terram, quæ nunc Westphalia dicitur, ab errore gentilitatis imperiali gladio ad Christi fidem convertibat, castrum dictum Fürstenberg Paderbornensis Diocesis, quod veteranorum relatione ad Parentes B. MEINULPHI pertinuit, etiam sibi cepit; quo capto, dum Christiani Principes ex Comitatu Regis Caroli illud introgressi

gressi sunt, videntesque illuc nobilem castrum Matrem videlicet B. MEINULPHI gravidam partuque vicinam velut boni catholici viri eam cum pace absque ulla molestia abire permiserunt. Et quia supradicta villa Alten-Büdecken in vicino sibi posita, & per exercitum Caroli praedicti Regis devastata, dos praememoratae mulieris exstitit, ut a senibus nobis dictum, eadem gravida mulier in tanto suae anxietatis periculo, dum melius, quod se verteret, non inveniret, ad praememoratam villam velocius ire properavit. Ubi cum pariendi tempus proximavit, filium suum MEINULPHUM in loco minus ad hoc apto (forfan puto quod praedicta Tilia) ut senes nobis retulerunt, parturierit. Post hoc aliquo transacto tempore quamvis praedicta villa per Carolum depopulata fuerat, ut praefertur, tamen quia illa pars terrae ad fidem Christi per imperialem gladium jam conversa fuit, propterea eadem villa paulatim reparari coeperat, & a Wichtrude Matre B. MEINULPHI ejusque colonis denuo incolari. Ita quod eadem Mater nobilis femina in pecoribus & jumentis ibidem pro se & filio suo supradicto habuit nutrimentum; hujus testimonium ex hoc haberi potest; nam in antiquissima legenda B. MEINULPHI legitur, quod dum subulcus B. MEINULPHI quadam vice ad pascendum porcos deducebat, visionem de novo Monasterio construendo in eodem loco viderat, in quo idem Monasterium nunc exstructum cernitur. Ex praedictis ergo verosimiliter convinci potest, quod licet Pater B. MEINULPHI fide catholica imbutus defunctus sit in bello, Mater tamen non remote sed in vicinia praedicti Monasterij, puto in villa Alten-Böcken, suam habuerit mansionem, & quod B. MEINULPHUS secundum vulgare proverbium in eadem villa sub praememorata Tilia exordium vitae sumpsit. Quapropter ut etiam tam insignis pueri nativitatis locus, qui inter Westphalos velut praecipuus habendus est, & ante hac haberi debuit, longis post temporibus cognosci possit, eadem Tilia Domino DEO disponente ultra quingentos annos usque ad tempora, quibus praedictum Monasterium inhabitare coeperunt, suam vigorosam crescentiam & virentiam plenius observabat, & adhuc ab incolis terrae praedicta Tilia B. MEINULPHI nuncupatur.

(X) regulares in m. 1116.

G

CAPUT

CAPUT XXXI.

De Spiritualibus Exercitijs Matris B. Meinulphi.

AUdi rem speciali gratiâ redundantem! Mater B. MEINULPHI jam noviter de gentilitatis errore ad fidem Christi conversâ, cum vir ejus fide catholica imbutus mortuus in bello sit, ipsa eadem viduata marito continentiam proximam virginitati palmam observare decrevit. Ipsa etiam Wichtrud vocabatur, quod vocabulum quodam veritatis præfagio sortiebatur, quia pro Christi nomine cum vitijs & concupiscentijs bellum legitimè gessit. Prædictum textum de vita B. MEINULPHI extractum cum legissem, non sine vulgari gaudio perfusus legi, ex eo quòd tam nobilis fœmina, quæ antea brevi videlicet temporis intervallo transacto ligna & lapides in gentilitatis errore adoraverat, jam ad fidem Christi conversâ pro utili ac bono exercitio locò Magistri timorem & amorem DEI sibi constituerat. Verùm animadverteram, quòd eadem nobilis fœmina nomine Wichtrud quasi quodam veritatis præfagio gauderet, quia pro Christi nomine cum vitijs & concupiscentijs bellum legitimè gessit, & ejusdem nominis præfagium quid prætenderet, cum minimè intelligerem, devotum super hoc consului virum, ut quid præfatum nomen significaret, explanaret. Hic quia præcipuus in ejusmodi mysterijs habebatur inter Fratres Monasterij B. MEINULPHI, paululùm deliberatus super hoc mihi respondens ait in hæc verba: Ex quo Wichtrudt Mater B. MEINULPHI cum vitijs & concupiscentijs bellum legitimè gessit, ut præfertur, ideo inditum nomen ejus, quod est Wichtrudt, secundùm præfagium ad effectum prædicti spiritualis belli in materna lingua meritò sic sonare videtur: *Weichet dar üt*: ac si Christus mulieri noviter ad ejus fidem conversæ ita loqueretur: spiritualement præpara tibi libram & concupiscentias tuas malas ac alia peccata tua, quæ in te ponderosa sunt sicut talentum plumbi, velut per libram in æquitatis lance de interioribus tuis librando deicere non absistas, & ita nomine tuo, quod est Wichtrudt uteris ad tui ipsius æternam salutem, dum id quod in te vitiosum & damnosum est, *Weichet dar iiet* scilicet è corde tuo. Nec talis nominis dicti interpretatio, ut præfertur, alicui extranea videatur, cum Omnipotens

potens Deus, qui præfatam Mulierem de gentilitate ad fidem suam no-
verat convertendam, tale nomen imponi voluit, quod suæ conversio-
ni optimè congruens erat. Prædictum etiam hujus DEO devotæ Mu-
lieris exercitium ideo præsentibus scriptis manifestare volui, ut quia
mulieris sexus in prænominato devoto exercitio sese studuit occupare,
erubescant viri, si se in bonis exercitijs non magis quàm mulieres exer-
cuerint.

P A R S III.

*De sex Prioribus Monasterij Bøddecensis ab
Anno 1420. usque ad Annum 1455.*

*De secundo Priore Monasterij B. Meinulphi in Bøddecken,
& de gestis, quæ tempore sui regiminis in prædicto Monasterio
facta fuerunt.*

DICTO de primo Priore Monasterij B. MEINULPHI, qui multis vir-
tutibus exstitit adornatus, prout superius manifestè declara-
tum reperitur, restat nunc dicendum de secundo Priore ejus-
dem Monasterij: namque anno Domini 1420. ablato prædicto
Priore, de alio pio ac bono pastore eidem Monasterio per divinam Cle-
mentiam satis benè provisum fuit. Nam sicut post primum Episco-
pum Paderbornensis Ecclesiæ (qui extraneæ exstitit nationis) secun-
dus ejus Episcopus de Westphalis electus erat, ita pari modo post
primum Priorem Monasterij B. MEINULPHI (qui natione fuerat Zelan-
drinus) electus est ibidem humilis ac devotus frater Joannes Lüne-
man ex Westphalis ortum ducens: siquidem ex oppido Geseke fuerat
oriundus. Hic licet multis Virtutibus fuerit ornatus, humilita-
te tamen ac charitate, insuper & strenuitate præcipuè
præditus habetur.

CAPUT

G 2

CAPUT

CAPUT I.

De Humilitate secundi Prioris.

Humilitas illius ex eo elucet, quòd, cùm torqueretur, suspiria verbis suis jungere consuevit; hic etiam quamvis præelectus Prior fuerit, Laicorum tamen lectos ipsis absentibus occulto modo sternere & ornare solitus fuit. Et ut breviter summam humilitatis ejus tangam, omnibus sibi subjectis norma & exemplar veræ humilitatis existit.

CAPUT II.

De Charitate ipsius.

DE Charitate ejus præcipua quædam dicere ac scriptis mandare censeo opportunum. Dum enim in Novitiatu suo longo tempore infirmitate validâ laboraret, ac modica spes reconvalescentiæ affulgeret, in hæc verba prorumpens ait. Dilecti fratres, si bonum vobis visum fuerit, ut propter gravem meam infirmitatem sanctum habitum exuam, audacter hoc facere non cessetis, nec ego de vobis quidquam repetere volo ex omnibus his, quæ per ingressum meum huc introducta sunt Monasterio, contentus namque ero in hoc, quod griseâ indutus tunicâ diebus vitæ meæ vobiscum maneam in vestra domo. Et dum pius Dominus eundem de lecto ægritudinis, quam tempore sui Novitiatus perpessus fuit, ad pristinam reduxit sanitatem, licet in naturalibus viribus suis satis tener modicusque exstiterit, tamen propter regnum cælorum vim sibi faciens gravioribus laboribus (prout loci neecessitas exigebat) sæpius insudabat, ac se ipsum cohibendo multoties ultra vires laborabat: vidi & ego eum quadam vice circa graves labores in tantum exhaustum viribus, ut crustam panis à Priore ad refocillationem suæ naturæ peteret sibi dari.

CAPUT

C A P U T III.

De ejus institutione, quòd Cantus, & psalmodia devotè persolverentur, & de alacri ad Chorum festinatione.

Quia prædictus Prior (ut cantus Ecclesiasticus in Monasterio suo pro divini cultûs augmento distinctè per sua tempora, ac humili voce persolveretur) inclinatus erat : idcirco restat dicendum, quomodo idem Prior in sua Ecclesia eundem instituerit : namque primus Prior prædicti Monasterij, ac ejus fratres (de quibus multi virtuosi actus supra plenariè conscripti sunt) ob multiplices labores (ut præfatum Monasterium tam in ædificijs suis, quàm in redivitibus reformarent) Horas Canonicas decantare minimè potuerunt ; piè à Domino DEO ordinatum est, quòd supra dictus frater Joannes Lüneman secundus Prior omnes horas instituerit de cætero decantandas. Itaque ut institutus cantandi & psallendi modus eò diligentius in dicto Monasterio observetur, aliqua de hoc dignum duxi præsentibus annotare : namque dum fratrum excitator pro divino cultu peragendo ad cellas pulsus faceret : hi cæligeni fratres carnis torporem à se excutientes in conscientia suæ maculam diutius jacere non audebant, sed custodis strepitum aure cordis sentientes tanquam à DEO vocati celeriter sese erexerunt, surgentes divinis laudibus animum præparabant. Per ultimum verò choralis campanæ sonum ad Divinum Officium peragendum vocati, omnes cum honesta velocitate (prout Religiosos decet) tanquam de thalamo sponsi alacres citissimè convenerunt, nec opus erat, pulsus aliquamdiu protelari, prout in quibusdam Monasterijs propter quosdam pigritantes carnem magis, quàm Spiritum adamantes, heu plurimùm fieri solet. Cùmque prædicti fratres in Choro convenerunt DEUM præ oculis habentes singula cum devotionis fervore tempora observando Horas Canonicas diligenter decantabant, psalmodiam etiam distinctè & humili voce absque saltibus ac duris extorsionibus depromebant : ut ergo in cantu ac psalmodiæ prolatione concors ac uniformis modus diligenter observaretur, hic versus, qui sequitur, reclinatorijs utriusque chori affixus fuit : *Anscultando cane, & simul incipe desine plane.* Ex-

planationem hujus versûs jam audi: Qui in Divino Officio cum alijs concorditer cantare voluerit, necessarium est, quòd primò per auditum suum vocem cantantium diligenter animadvertat, ut cum ipsis sive velociùs sive tractiùs cantandum fuerit, æquali spatio in cantando notam à nota ponat. Secundò, ut in omni pausa primam notam in reinceptione non præripiat, sed cum alijs uno eodémque tempore incipiat. Tertio, ut quamlibet pausam terminet absque cauda, ultima etiam, prædictæ pausæ nota in ipso cantu modicum, brevius quàm cæteræ exprimat, quæ tamen in fine, quando à cantu jam cessatur, semper paulò tractiùs proferri debet. In cantu etiam & psalmodiâ nullus vocem suam ultrà alios concantantes levet, vel deprimat subtùs alios, cùm decens sit, ut sicut fratres unius voluntatis ad DEUM esse debent, ita & pari modo in voce sint concordés. Quibus prædictis observatis fit ut Conventus absque tædio & quodammodo sine labore delectabiliter & cum devotionis fervore Divino Officio possit interesse; & non solum ipsis hoc deservit ad suarum salutem animarum, verùm etiam à foris propter Divinum Officium in Ecclesiam adventantibus per tam devotam melodiæ prolationem devotionis incitamentum ministratur.

C A P U T IV.

Quàm distinctè devotus Prior suas horas persolverit.

PRænominatus Prior, ut eò attentius suas persolveret horas, nullam syllabam in persolvendo voluit transilire, ne per hoc Deum offenderet, ne etiam propter transilias syllabas à dæmone (qui easdem colligere solet) graves post mortem pænas sustinere cogeretur. Nam quodam matutinarum tempore me præsentem, cùm unus ex nostris in cantico Trium puerorum hanc dictionem *Benedicite* sinè advertentia duntaxat cum quatuor proferret syllabis, Prior hoc audiens, sonora voce præfatam dictionem distinctè cum quinque expressit syllabis; per hoc alium arguens, ut integraliter, quemadmodum teneretur, suas persolveret horas. Horæ etenim Canonice studiosè & devotè debent persolvi; & ratio est. Horæ Canonice debent
 distin-

distinctè & apertè legi ad intelligendum, quatenùs ipsemet & audientes sensum verborum valeant percipere ; & quia Horæ Canonicae absque syncopatione dici debent, integræ enim & completæ dici debent.

C A P U T V.

De dulcisona voce , quæ auditur in Choro prædicti Monasterij B. Meinulphi, quando ibidem fratres cantant.

ETiam tam dulcis ac suavis melodiæ vox in choro Monasterij B. MEINULPHI inter ea, quæ ibi cantantur, multis temporibus resonabat, ita ut divinorum tempore ab his, qui extra Chorum erant, sonus cujusdam dulcissimæ modulationis velut alicujus pueruli inter psallentes fratres stantis sæpiùs audiretur, quam singularem vocem quasi Angelicam quadam vice honorabilis Dominus Joannes de Gredenstein Sæcularis Presbyter, & dicti Monasterij continuus commensalis auditu suo percipiens mirabatur. Putabat enim, quòd puer quidam parvulus tam dulciter, ut audivit, cum fratribus decantaret, & ut veritatem rei nosceret, concito gradu super Chorum B. Liborij in vicino situm ascendens desuper ad utrumque Chorum visum suum flexit; cùmque solos chorales fratres ibidem in Divino Officio absque puerulo concantantes cerneret, ac audiret, judicabat vocem illam, quam antea suis auribus dulciter intonantem audierat, magis divinam fore, quam humanam; & quia fratribus in Choro concinentibus supradicta dulcisona vox sæpiùs ab his, qui extra Chorum erant, audita fuerat, idcirco in vicinis locis, villis scilicet oppidis & civitatibus propè idem Monasterium situatis communiter dicebatur: Quod B. MEINULPHUS choralibus sui Monasterij fratribus sese socians concantârit, & quod præmemorata vox non sit velut Echo à testudine Ecclesiæ resonans, ex hoc declarari potest, quia eadem vox quibusdam temporibus in eodem auditur loco, quibusdam verò non auditur, insuper & ex alio certitudinaliter evinci potest, quod sæpè dicta vox Echo non fuerit. Nam ex illo tempore, quo Ecclesia B. MEINULPHI per suos inhabitantes Regulares plures aperturas

ras

TULLAS

ras & fenestras receperit , quæ utique resonantiam qualemcunque tollere deberent & secludere , tamen non minùs eadem postea perdurabat , ita , ut Anno Domini 1455. talis vox ibidem cum Regularibus (quemadmodùm ab initio , quo Monasterium inhabitare cæperant , consueta fuit) non destiterit dulciter insonare , nec omnino desisteret eadem vox adesse Regularibus loci , si & ipsi in observationibus suis sanctis minimè intepuerint. Quia de hac præmemorata voce cujusdam Regularis probabile & rationi consonum tale , quod sequitur , existit sentimentum : videlicet , ut quocunque tempore Regulares Monasterij B. MEINULPHI observandorum suorum diligentes fuerint observatores , & ob hoc consequenter pro solito vivaciori & attentiori modo in Ecclesia sua divinis intendunt laudibus , illud B. MEINULPHUS fieri videns quasi congaudendo suis fratribus (de quorum professione creditur fuisse) cum eisdem dulcisona voce modulari non æstimetur alienum. Jam de præmemorato secundo Priore Monasterij B. MEINULPHI dicta finem suum habeant ; & quod tam pauca de eo hic conscripta sint hoc idcirco accidit , quia , postquam octo circiter menses idem Monasterium benè rexit , Domino DEO gravi infirmitate eum visitante , finem vitæ fecit , virtuosumque exemplar in semetipso posteris suis dereliquit.

C A P U T VI.

De tertio Priore Monasterij B. Meinulphi in Bøddeken.

Postquam secundus Prior morte præventus regiminis gubernacula reliquit , devotus frater Daniel ejusdem Monasterij Anno Domini 1420. ibidem electus est in Priorem , cujus devoti viri vitam si quis scire aveat , scilicet , qualis in disciplinari sua conversatione ante Prioratum existiterit , legat superius de eo Capitulum , quod incipit : Nunc de discipulis , &c. & occurret id , quod scire cupit.

S. 25

CAPUT

CAPUT VII.

De amabili conversatione tertij Prioris.

Cum præfatus Dominus Daniel in priorem promotus fuerat, talem se in conversatione sua exhibere cepit, qui ab omnibus merito adamari potuit, nec solum ab his, qui suum inhabitaverant Monasterium, sed & à cunctis in vicinis locis degentibus multum amabatur; & quis talem virum non diligeret? Qui, sicut corpore Virgo fuit, ita etiam Virgineum vultum habuit, verbumque salutis omnibus ministravit. Præfatus etiam Prior sciens, quantum coram justo iudice virga correctionis peccatorum culpam ablueret, libenter ac cum desiderio fratres sibi subjectos pro culpis ac excessibus virgâ castigavit.

CAPUT VIII.

De Absolutione sui Prioratus, prout concepit.

Hic, dum in quartum annum rexit Monasterium, tandem ex eo, quod experientiam in externis minus habuit ad sui Monasterij promotionem, nimisque benignus ad Fratres suos fuit, quia magis oleum vulneribus, quam vinum fundere noverat, timere cepit, ne non solum temporalium cura, sed & ordinis rigor per eum decrederet, idcirco absolutionem à suo petijt prioratu. Absolutus verò velut communis Frater usque ad finem vitæ satè devotè in præfato vixit Monasterio. Cùmque Dominus DEUS suum bonum ac fidelem servum, qui in paucis sibi semper fidelis fuit, remunerare disponderet, apostemate percussum de hujus vitæ miserij ad æterna gaudia (ut piè creditur) transmigra-
 gre fecit.

H

CA.

CAPUT IX.

*De miraculo, quod contigit eodem die, quo præfatus
Prior duos Clericos investivit.*

Nunc miracula, quæ sub regimine prædicti Prioris ob merita Beati MEINULPHI contingebant, annexere non displiceat: quodam namque tempore, cum præfatus Prior duos Clericos pro religione satis idoneos disponeret investire, & benignus existens in die dictæ investitionis aliquid cibi lautioris conventui suo libenter procurasset, sed hoc facere non valens sese cum suis Fratribus sustinuit patienter: Et ecce pius Dominus patientiam sui Vicarij remunerare volens peracto prandio, eadem, quâ investitio facta fuit, die lupi cervam de sylva expellentes insectationibus suis eam versus Monasterium Bøddecense fugam facere compellebant, & cum eadem cervam propè dictum Monasterium pervenerat, prædicti lupi celeriter eam necarunt; quo facto unus devotus Laicus casu superveniens dictos lupos abigebat, Quod cum prædicto Priori indicatum fuerat, ipse DEO grates referens, cuius pietati hoc adscribebat, multum lætabatur: nam quia circa prædictam investitionem Prior ejusque Conventus de exigua mensa contenti erant, pius Dominus patientiam eorum amplioribus cibis recompensare volens, cervam suâ dispositione ipsis in esum adduci fecit, de cujus carnibus non solum investitionis die (quò ipsis præsertim lætandum fuerat) sed & tribus sequentibus diebus, quibus vesci carnibus licitum erat, sufficienter sunt refecti.

CAPUT X.

*De pio Fratre, quem præfatus Prior investivit, qui
libenter orare consuevit.*

Alius Frater nomine Conradus, qui cum altero defuncto sanctæ Religionis habitum acceperat, moribus gravis, sermonéque maturus ex dono DEI non solum humili ac devota sua conversatione, verum etiam in forinsecis suis operibus, cunctis,
qui

qui secum conversati fuerunt, veræ religionis formam ostendere non tardavit. Hic est ille Frater qui ad devotè orandum à DEO gratiam habuit specialem, & idcirco talentum, quod acceperat, expendere utiliter volens alios ad sapiùs orandum multimoda sua sollicitudine ferventer hortabatur; & quia idem Frater specialis cultor Beatissimæ Mariæ Virginis erat, ideò ubicunque cum Fratribus suis, aut etiam Laicis externis laboribus insudabat, ut Virginis Gloriosæ festa à collaborantibus legerentur, procurare non cessavit, & ita per prædicti Fratris piam sollicitudinem in sæpè dicto Monasterio talis laudabilis adhuc observatur consuetudo, ut tam Fratres quàm Laici circa labores suos externos ad laudem & honorem ejusdem Gloriosæ Virginis festa non omittant, & qui in isto exercitio negligens fuerit, aut etiam collaborantes (ut hujusmodi bona consuetudo Beatæ Virginis per omnia placens conservetur) minimè incitaverit, quid à corpore exutus pro mercede sit recepturus, ipse viderit. Nam reor quòd hi, qui B. Mariæ Virgini festa devotè legunt in hac vita, non solum in hac vita gratiam, sed & speciale præmium ab ea recipiant in futura. Jam de prædicti festi utilitatè audi clarè factum miraculum: In Monasterio Beati MEINULPHI quidam erat Laicus unus de continuis ibidem Commensalibus nomine Petrus, qui in tantum hydropica lue laborabat, ut à medicis vita ejus desperata fuerit; hoc judicium medicorum dum infirmo relatum fuit, more prudentis viri (quia humanum sibi auxilium deesse considerat) ad divinum celeriter se convertit, in genua namque sua prostratus B. Virginem Mariam infirmorum salutem humili voce implorans ait: *O Virgo Maria impetra mihi gratiam apud Dominum Jesum Christum filium tuum, ut de hac infirmitate reconvalesciam, & ego omni die, quoad vixero, unum sertum tibi legam.* Qua promissione factâ statim auxilium adfuit Virginis Gloriosæ, & ecce sequenti nocte prædictus infirmus omnem superfluum humorem (quo corpus ejus intumuit) per consuetum urinæ meatum in tanta quantitate à se emittebat, quòd de eodem humore integra urna repleta fuerit, & sic idem infirmus auxilio Virginis Gloriosæ pristinae sanitati restitutus, postmodum longo tempore sanus corpore supervixit. Ex hoc igitur insigni facto elucescit, quantum B. Mariæ Virgini placeat, si homo ipsi in dies sertum persolvat.

Ut autem notum fiat, quid sit sertum, noverint universi; quòd præ-

prædictum tertium ex 50. Angelicis salutationibus, & 5. Dominicalibus orationibus interpositis constituatur. Præponuntur etiam simul Dominicis orationibus *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison*, & singulis Angelicis salutationibus ista clausula, quæ hic sequitur, præponi debet: *Ave benigne Jesu cum omnibus dilectis sanctis tuis.* Dein *Ave Maria, &c.* qui ergo tertium recitare cupit, sic incipit: *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster,* dein *Ave benigne Jesu,* ut supra, postea 10. *Ave Maria.* Sicque per omnes decades. Prædicta reassumuntur, donec quinque Dominicales orationes, & 50. Angelicæ salutationes persolvantur; quibus omnibus sic lectis subjunguntur Antiphona: *Salve Regina, &c.* cum versu: *In omni tribulatione, &c.* Collecta: *Interveniat pro nobis Domine Jesu Christe nunc & in hora mortis nostræ apud tuam clementiam Gloriosissima Virgo Maria Mater tua, qujus sacratissimam animam in hora benedictæ passionis & amara mortis tuæ gladius doloris pertransiit.*

Adjuvet nos quesumus B. Mariæ semper Virginis intercessio veneranda, & à peccatorum vinculis absolutos tua faciat pace gaudere, per eundem Dominum, &c. Nos cum prole pia, benedicat Virgo Maria: *Anima omnium fidelium Defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace.* Nota, quòd tempore Paschali pro supra dicta Antiphona, & Collectis ponatur Antiphona *Regina Celi, &c. v. Post Partum.* Collecta: *Concede nos famulos, &c.*

CAPUT XI.

De miraculo, quod circa prædictum Fratrem contigit.

Postquam prædictus Frater Conradus Froberle DEO disponente ad Monasterium Beatissimæ Virginis Mariæ in Herzhagen ex obedientia ad ibidem habitandum destinatus fuit, adhuc ampliora suæ devotionis indicia circa ipsum manifesta reddebantur: nam quodam tempore, dum in præfato Monasterio cum Fratribus ad parietem faciendam laboraret, minus providus stipitem dicto parieti inter duos trabes imponendum nimium breviavit, ita ut in loco, quo stare debuerat, minus utilis haberetur. Quapropter satis ob hoc doluit, & culpam suam recognoscens de damno, quod fecerat,

cerat, coram Fratribus ibidem presentibus se reum proclamavit; quo facto Frater idem signum quod antea nimis erat breviatum, manu accipiens ad locum, in quo prius inter trabes stare non poterat, cum fiducia collocabat, & ecce! in tantum in ejus longitudine inventum est excrevisse, quod in eodem loco velut multum sibi apto fixum ac stabile permanferit.

C A P U T XII.

De secundo miraculo circa predictum Fratrem facto.

QUODAM tempore, dum idem Frater in supradicto Monasterio Supprioratus Officium gereret, Venerabilis Decanus Monasterij Beatissimæ Virginis Mariæ propè Fuldam cum suo coquo & uno Monacho Fratre suo venit in *Herzhagen* visitationis causa, dumque per aliquod tempus ibidem esset, ac in Dominica die ad suum redire vellet Monasterium, antedictus Subprior nolens eum iter arripere in sacro die, ordinatum fuit per devotum Priorem memorati Monasterij nomine *Walterum*, ut prandio peracto supradictus Decanus cum suis socijs, ac etiam cum ante dicto Subprior propter solatium piscinam quamdam propè Monasterium visitarent, ad quam dum pervenerant, viderunt lucium ad ripam ejusdem piscinæ stantem qui sæpè non modicum damnum cæteris inibi intulit piscibus. Stetit inquam dictus piscis tanquam mansuetum animal, quousque memoratus Subprior arrepto cultello eundem interficeret. Supradictus Prior plurimum ex hoc lætatur, quod præfatus lucius aliorum piscium nocivus impugnator (cui antea plurimas præparaverat insidias ut caperetur, nec per insidias prævaluerat) jamjamque captus esset eliminatusque de piscina. His ita peractis ad Monasterium regredientes de pisce, quem caperunt (prout idem Subprior mihi scriptis suis indicavit) in nomine Domini, & cum gaudio reversi sunt. Itaque factum fuit, quia devotus ille Subprior semper ex corde suis Superioribus obedivit, piscis hic non per insidiarum cautelas, sed spontè in publicum veniens moramque sua statione faciens tanquam suo præceptoris usque ad sui interneccionem simplici-

ter obedivit. Hic quidam Monastici viri (quibus grave videtur obedientiale jugum) considerent diligenter, quia mirum non est quod etiam carnem suam sibi ipsis rebellizare sentiant, quando ipsi Prælato suo Vicario Christi recusant simpliciter obedire.

C A P U T XIII.

De tertio miraculo circa prædictum Fratrem factò.

Præmemoratus etiam Frater DEO devotus, quia libenter recollectus erat, publicum vitans, cellæ suæ quodocunque hoc facere potuit, maximè diebus celebribus & festivis fidelis inhabitator habebatur, & ex eo quod libenter apud semetipsum manens DEO intenderet suisque internis, contigit, dum quadam vice solus in cella federet, ac DEO sibi que vacaret, præ dulcedine Spiritûs visum ei fuit, quòd cella ab intus igne plena foret. Sic consuetum est fieri talibus cænobitis, ut divinam dulcedinem hic prægustent, qui non vanis circuitationibus inutilibusque discursibus vacare student, sed cum opportunum tempus ad hoc habere possunt, ut intus & foris his, quibus DEO placeant, occupentur, cellas suas inhabitant diligenter.

C A P U T XIV.

De quarto mirabili, quod circa prædictum Fratrem contigit.

Quodam tempore, dum in Choro cum alijs suis Fratribus Horas Canonicas decantaret, & pius Dominus præsentibus ostendere vellet, quòd idem Frater columbinæ simplicitati in omnibus suis gestibus, moribus & factis se conformare studeret: Ecce! quando capitulum ex Breviario legit, Columba miræ speciei superveniens super caput ejus omnibus intuentibus sese collocavit, quam dum una manu abegit, supra omnium Fratrum capita, quotquot præsentés erant, de uno ad alterum volans aliquantulum fecit sessionem. Quo factò in omnium oculis evanesens ultra non apparuit.

CAPUT

C A P U T XV.

De miraculo quomodo cæca puella per intercessionem B.

Meinulphi visum receperit.

Restat adhuc unum miraculum (quod sub regimine tertij Prioris per intercessionem B. MEINULPHI contigit) dignum ut exponatur : Erat quædam mulier in oppido Salzkotten , cujus filia amborum oculorum visu privata fuit , & dum mater ejus ob hoc plurimum tristaretur , sanctum MEINULPHUM humiliter in- clamavit , ut ipse Dominum DEUM pro filia sua dignaretur exorare , quòd saltem unius oculi visum mereretur recipere . Qua in- clamatione facta filia unius oculi visum recepit : Mater verò , quòd sanita- tem amborum oculorum non rogasset , dolens ait in hæc verba : **O** si pro visu amborum oculorum sanctum MEINULPHUM invocassem , utique ambos oculos sanos impetrasset.

C A P U T XVI.

De quarto Priore Monasterij B. Meinulphi.

Postquam Daniel tertius Prior prædicti Monasterij ab Officio sui Prioratus fuerat absolutus , Venerabilis Frater Henricus von dem Stalle Anno Domini 1424. à Conventu eligebatur in Prio- rem , qui dum vocatus & introductus fuit , ipse more spiritualis viri caput cum Fratribus Chorum continuè frequentare , ea etiam quæ sui status erant , & Officij medio tempore ad hoc vacante diligenter trutinare.

C A P U T XVII.

Quòd satis prudenter campestribus indagibus muniuit suum Monasterium.

Hic dum inter alia malum patriæ statum animadverteret , ac Mo- nasterij sui redditus tenues & exiles , insuper quòd omnino ne- cessarium foret , ut Fratres pane proprijs manibus parto su- stenta-

stentarentur, viderétque in non exiguum sui Monasterij detrimentum, quòd militares quàm plures ac etiã terræ spoliatores & vastatores quasi communi via per campos Monasterij sibi transitum consuetum usurparent, hospitiumque circa Fratres ipsis etiã invitis & hoc habere nolentibus, sæpius in damnum acceptarent; propter quæ (quemadmodum Neemias, cum destructam Jerusalem restaurare vellet, jumento insidens extra civitatem gressum fecit, immunitaque loca, quomodo firmiter reparari deberent, diligenter animadvertit) ita prædictus Prior DE O' inspirante foris ad campos ac sylvagia circum circa suum Monasterium situata, una cum Menlone de Wevere strenuo militari, & Joanne Saxone viro experto equester incesit, & ubi, quomodo prædictum Monasterium ab hostium incursum muniri deberet, considerando perspexit, de consilio quorundam militarium, qui sui Monasterij speciales fauctores esse non destiterunt, indagines fortes (quibus vicina Monasterij prædia circumdaret) facere cepit, & perfecit. Quibus peractis eadem indaginum munitio in tantum patriæ placuit, quòd oppida in vicino posita, Geseke scilicet & Salzkotten similiter & villæ propè Almam se per prædictas indagines satis bene munita considerantes, adjutricem manum (ut dicta munitio magis firmaretur, ac etiã augmentaretur) virili animo porrigebant. Videtur ergò in præfenti, quòd prædicta munitio Paderbornensi Diæcesi multum utilis in hac parte existit, nam antequam prædicti Regulares Monasterium Bøddecense inhabitare ceperunt, antedicta oppida & villæ circa Almam situatæ damna plurima ab inimicorum incurfione pertulerunt: sed Regularibus præfatum Monasterium inhabitantibus, atque illud indaginum munitio vallantibus de cætero pax non parva prædictis locis collata fuit: ex quibus certitudinaliter conjecturari potest, si prædicti Regulares ad sæpè dictum Monasterium inhabitandum non adventassent, verisimile esset, quòd propter malum patriæ statum non solum prædicta oppida usque in præfens maxima damna pertulissent ab hostibus, sed & omnes prædictæ villæ circa Almam sitæ magna ex parte forsan desolatæ essent, insuper & præfatum Monasterium in solitudinem jam redactum esset, factumque jam habitatio sylvestrium bestiarum.

CA.

C A P U T XVIII.

Quòd proprijs manibus unà cum suis Fratribus extrinsecis laboribus fideliter insudarit.

JAm ad propositam materiam revertendo scire convenit, quòd prædictus Prior peroptime ponderans, nihil Divino Officio præponendum fore, instituit ordinavitque, quòd idem Offici-um in suo Monasterio ab his, qui ad hoc deputati fuerant, perficeretur, alijs Fratribus pro lucrando pane ac domus necessitatibus virili animo insudantibus, finitisque horis & prandio meridiano jam peracto Chorales omnes ad communes labores foris egressi usq; ad Vesperas laborabant. Prior verò in propria persona Fratribus se conjungens, ac velut unus ex illis corpori suo non parens fortiter ac strenue laboravit; nec ob hoc hujusmodi ejus familiaritas inter Fratres & Laicos contemptum aliquem in ejus personam parturivit, imò associatio ipsius ad eosdem ex eo, quòd ejus conversatio seriosa & matura fuerit, omnibus ac singulis sanctum timorem incutere non cessavit. Insuper ut ipsum in majori reverentia habere possent, præfata sua sociatio formam ad hoc ministravit. Nec ego unquam deprehendi, quòd aliquis de ejus subditis levitatis verbum in ejus præsentia loquebatur, aut in cachinum vel in ineptum risum solveretur: talem etiam se inter suos subditos exhibebat, ut non solum ab ipsis amaretur, sed & multum timeretur; ita ut nec aliquis sub ipso Domino DEO militans ausus fuisset vel ex parte hoc scienter transgredi, quod ab ipsius institutione noverat sibi faciendum, & idcirco cum paucis personis & brevi tempore videlicet in duobus annis & dimidio (quibus præfuit) multa opera velut animosus vir perfecit.

C A P U T XIX.

De procuratione choralium librorum, de agrorum augmentatione, & adificiorum erectione.

CHorales libros pro Divino Officio exhibendos per magnam suam diligentiam ad omnimodam sufficientiam scribi per suos Fratres fecit; Agros quam plurimos circa Monasterium jam per lignorum succrescentiam quasi in sylvagia redactos, denuò radicibus extirpari fecit, & ad uberes fructus ferendos aptare non cessavit. Lapideum equorum stabulum erigere festinavit, similiter & magnum horreum in pede montis subtus pomarium pro segetibus recondendis ac triturandis erexit. In prædio Monasterij, quod vulgato idiomate Gellinekhufen nominatur, molendinum cum suis requisitis fabricari fecit: ibidem etiam magnam piscinam molendino prædicto proximam & vetustate desolatam omninò restauravit. Hic etiam, dum præcipuum B. MEINULPHI patrimonium videlicet Oldenbüdeken vepribus ac supercrescentibus lignis obtentum, & quasi in solitudinem redactum animadverteret, æquo animo hoc ferre non valens ex industriosa sua providentia de remedio providit opportuno. Nam ne præfatum Patrimonium penitus à suo Monasterio fieret alienum, Ecclesiam Kerckberg jamjam propè desolatam in istum reædificavit finem, videlicet, ut quidam familiares sui inibi inhabitantes præfati Patrimonij bona denuò extirpando & purgando ad utilitatem Monasterij fructificare non cessarent; Insuper ut invalidi Conventus sui Fratres, qui Monasticum onus ultrà ferre non possent, in præfato loco habitantes recreationem susciperent aliqualem, ideò pro eisdem ibi cellas ab utràque parte præfatæ Ecclesiæ exstruendas dispofuit.

CAPUT XX.

Quòd agenda , ut fierent , pradisposuit.

AUdi nunc prædicti Prioris sollicitudinem satis diligentem pro operibus agendis & perficiendis ; nam ne in exequendis operibus aliqua negligentia impedimentum præstare posset , idcirco præfatus Prior , prout frequenter omni die post completorium (saltem cum feriata sequeretur dies) Procuratore suo , Magistroque agriculturæ ad se vocatis , ita singula crastina die facienda fieri disposuit , ut eadem die illucescente omnes & singuli de sibi necessarijs antea provisi absque ulla dilatione ad agenda cum festinatione properarent.

CAPUT XXI.

De diligentia Prioris circa alienata bona.

Venerabilis insuper Prior , de quo agitur in præfenti , circa alienata bona sui Monasterij tam fidelem pro eorundem recuperatione sese exhibebat , ut quidam militaris eum ob hoc ægré ferens pecunijs quamdam personam de numero prædonum (qui præfatum Priorem interficeret) subornaverit ; Nec sic ab inceptis præfatus Prior cessans Monasterij bona virili animo , ut reduceret , laborabat ; Is verò , qui Priori mortis foveam in animo præparavit , horribili iudicio præventus , in foveam ipse ruit , quam effodit.

CAPUT XXII.

Modus , quo Laici circa exteriora in disciplinari vita servabantur.

AUdiatur nunc laudabilis modus , quo subditos sibi Laicos DEO eum juvante in disciplinari vita custodierit : nam dum Laici sui Monasterij foris in campis aut sylvis laborabant , prædictus Prior secundum Monasterij facultatem pro refectione cibum

cibum transmittere consuevit, & refectioe peracta illud, quod in cibis superfluum fuit, statim per eum, qui cibum attulerat, ad Monasterium reportabatur. Tali modo prædictis Laicis omninò dempta fuit occasio, ne quis eorum in privato de cibis superdus contra disciplinarem vitam seorsim se reficerent, cum placeret.

CAPUT XXIII.

Quomodo detractores corrigebat specialiter.

TAntus amator pacis existit præfatus Prior, ut si quis de subjectis suis coram se de alio Confratre conquestus erat, ne per huiusmodi quærelam major oriretur dissensio, illò penes se retento, qui conquestum fecerat, statim alterum, qui reus videbatur per nuntium adduci fecit, quibus in unum convenientibus iusserat Prior, ut is, qui præviè privatim contra alium quærelam deposuerat jam coram ipso positus idipsum, quod antea dixerat, publicè fateretur, & quem Prior in altercatione tali ibidem reum deprehendit, hunc impunitum saltem verbò abire non permisit; talique industrioso modo præfatus Prior dissidentes suos subditos ad charitatis & veritatis lineam reducens singulos tanto timore percussit, ut rarò aut nunquam aliquid de altero loqueretur in privato, quod in publico minimè probare posset.

CAPUT XXIV.

De miraculo, quod contigit tempore sui regiminis.

JAm quamdà rapinam prædictis Regularibus sub regimine dicti Prioris illatam ex certa scientia præsentibus annexere dignum iudicavi: Militaris quidam de Castro Wewelsburg multitudine subditorum suorum stipatus quadam vice cum sex curribus fæna domûs B. MEINULPHI de Campis, qui vulgari lingua *Dochtseetfeld* nuncupatur, ad suum claustrum duci fecit. Quod dum Laicis dicti Monasterij fuerat nuntiatum, tale damnum suo loco inferri dedignan-

dignantes arreptis defensorijs armis ad ulciscendum se de injuria, portas Monasterij exire decreverunt, enim verò Prior domûs eodem tempore in Choro psallens Divinum Officium peragebat, intelligensque ab uno, quid Laici agere vellent, celerem ad eos gressum fecit, illisque de periculo suorum corporum timens humili voce persuasit, ne propter præfatam causam Monasterium exirent, asserens, se quosdam ex Fratribus illuc missurum, quorum verbis præfatus militaris inceptum spolium non completeret, sed suprascriptus militaris malitiâ prævalens raptum fœnum castro suo inferebat, hujusmodi itaque fœno per manum violentam sic ablato Dominus DEUS eidem militari volens innotescere, quantum sibi displiceret, sudores & labores pauperum servorum suorum auferri per rapinam, excessumque ejus abire nolens impunitum contigit, ut postquam præfata fœna castro suo illata fuerunt, optimus ejus equus, cui insidere solitus erat, sano ac robusto corpore sese lædens improvise vitam morti sociarit. Sicque factum fuit, ut qui aliena lætus suis bonis admiscebat, proprium equum multum dolens amiserit.

De quinto Priore Monasterij B. Meinulphi.

Quia jam de quinto Priore Monasterij B. MEINULPHI pertractandum est, notum fiat posteris, quòd Anno Domini 1427. Venerabilis ac devotus Hermanus von der Stecke electus est in Priorem prædicti Monasterij, homo grandævus, ætate senex, multis moribus adornatus.

C A P U T XXV.

Quomodo hic Prior in quietâ vita suos rexerit subditos.

Fuit is satis internus, ac æterna bona totis animi votis concupiscens, ideòque & Cellita bonus ac laudabilis habebatur. In cella itaque sua sedens libros scripsit, & sic in quiete ac pace cordis Domino DEO ipsum juvante non minus subjectos suos tam Fratres, quàm Laicos in disciplinari vita peroptimè rexit, quàm

si in externis cum ipsis sese miscuisset. Cùm quis subditorum ad ædificanda ædificia eundem incitârat, hoc, quod mente sæpiùs pertractabat, maternâ linguâ respondens agebat: *Last vns Zimmerman Hütten oben in das ewige Leben.* Et ut eò magis internus cum suis subditis fieri posset, ædificiorum erectionem, quæ tumultûs & interioris hominis dispersionem solita est procurare, velut serpentem venenosum consueverat evitare, enim verò cum sanctis Patribus in casulis degere concupierat hic in terris, ut domum non manu factam, sed æternam in cælis habere meretur; propter hoc etiam, prout frequenter in internis suis habitans, mente fursùm in cælis fuerat conversatus.

CAPUT XXVI.

Quomodo Laici Magistro agricultura simpliciter obediabant in agendis.

ET ut eò magis ac magis proficeret in virtutibus, Laicos suos in eorum Refectorio ad mensam confidentes interdum visitare consueverat, eisquæ dicebat: O vos dilecti Fratres mei, ex quo mihi Conventum meum respicere incumbit, propter hoc externasque causas Monasterij ideò in propria mea persona semper vobis adesse non possum, ut vos dirigam in agendis, sic placet & habere volo, ut Procuratorem meum, & Joannem Saxonem Magistrum agriculturæ in faciendis audiatis, eisquæ in his quæ iusserint, simpliciter tanquam mihi obtemperare non cessetis; nolite quasò respicere personam meam, sed illum, cujus vices indignus gero. Prædictus etiam Prior circa Confessionem Laicorum antedicta verba singulis repetens ad simplicem obedientiam eosdem incitavit, scilicet ut non solum ei in præsentia, sed in absentia sua Procuratori & Joanni Saxoni in agendis simpliciter obedirent.

CAPUT

C A P U T XXVII.

Quomodo illubenter foras exiiverit.

PRoinde huic devoto Patri egressus ejus foras Monasterium satis gravis erat, noverat enim se alium reversum, quàm exierat, cum verò necessitate compulsus exire deberet, à suo Procuratore velut communis Frater nummos pro itineris sumptibus humiliter sibi donari postulavit; in itinere constitutus, dum crucem stare cerneret circa viam, speciali devotione permotus pro animabus defunctorum Dominum DEUM attentius exoravit, quando enim orabat, semper cum attentione, & quasi cum columbino gemitu orationem depromere consueverat.

C A P U T XXVIII.

*Quomodo tempore famis pauperibus largiter dedit,
nec ob hoc minus habuit.*

Insuper prædictus Prior specialis pauperum amator propter Christum fuit; tempore namque famis, quæ Diæcesin Paderbornensem validâ inopiâ pressit, cum unus modius siliginis pro duabus marcis ibi emebatur, præfatus Prior per donum DEI satis siliginis in Granarijs suis habens, ac indigentibus hominibus misericordiam præstare volens, sua Granaria aperiri fecit ordinavitque, quòd singulis adventantibus siligo venderetur, non tamen per integra mol-dra, sed per modios & scepelinos, ita ut non paucis sed multis penuriam sustinentibus ad inopiæ temperamentum subveniret. Idem etiam Prior misericordiâ permotus in pauperes noluit, quòd prædicta siliginis venditio apud se tam pretiosa fieret, quemadmodum prædivites & tenaces homines eam tunc temporis vendebant, sicque factum fuit, ut modium siliginis, quem divites pro octo solidis vendere consueverunt, præfatus Prior pro sex solidis sibi persolvi fecerit; interim, dum ista pietatis opera in præfato fierent

Mona-

Monasterio, Procurator domus nomine Depmarus penuriam timens temporalium propter jam dictam siliginis venditionem imminere posse, suo Priori dixit: nequaquam se sufficientiam habere in siligine pro inhabitantibus domus usque ad hordei messem, etiamsi non venderetur. Prior verò homo fide pietatēque plenus in hæc verba suo Procuratori respondit: Dilecte Frater, indigentibus misericordiam præstare non cessemus, nam superveniente hordei messe tortulas hordeaceas cum pauperibus volumus partiri, imo parati sumus, si necesse foret, manducare, & ita præfatus Prior usque ad futuram messem non solum indigentibus, qui siliginem comparare advenerant, sufficientiam de eodem pro paucis numis ministravit, sed & pauperum multitudini, qui in dies præ famis inopia Monasterij portas occupabant, cibum largiter dari jussit: ipsis verò ibidem saturatis sacculi eorum, ne vacui ad proprias ædes redirent, de Monasterij cibis replebantur; Audistis, quomodo præfatus Prior in pauperes exstiterat compassivus, audiatur & nunc, quantum ejus pietas valuit apud DEUM. Præfata pauca semina enim apud prædictum Priorem reservata, de quibus Monasterium ejus usque ad messem tunc futuram vix sustentari posse videbatur, ut præfertur, ex pietate DEI, qui ex paucis plurima facere solet, in tantum fuerunt augmentata, quòd præfatum Monasterium non solum de illis usque ad messem sufficientem habuit victum, sed & necessitatem habentibus ex suis abundanter venditum fuit, imò, quod majoris miraculi fuerat, superveniente nova siligine adhuc octo moldra de antiquo in Granarijs prædicti Monasterij sunt reperta. Videte, quomodo pauca semina his nostris temporibus sub potenti manu Dei receperunt incrementum. Misericordiam igitur indigentibus & pauperibus de mammona iniquitatis exhibete, amicos vobis ex eodem facientes, ut in æterna vos recipiant tabernacula.

C A P U T XXIX.

Quod patienter se habuit in adversis.

PRædictus etiam Prior, quomodo in adversis occurrentibus patientiam exhibuerat, sequentiā declarabunt. Nam Anno Incarnationis Domini 1429. (quando de consensu sui Conventus deso-

desolatam Monasterium in Dalheim, ut pro divini cultus augmento reformaretur, ab Reverendissimo Archi- Episcopo Coloniensi tunc temporis Paderbornensis Diæcesis Administratore, ac à Capitulo dictæ Diæcesis datis litteris sigillatis humiliter acceptavit, illudque reformare virili animo per suos Fratres laborabat: inimicus autem omnis boni diabolus huic sancto invidens operi, adversitatem, ne inciperetur id, quod pro DEI honore incipiendum fuerat, prædicto Priori suoque Conventui teleriter suscitavit. Porro eodem tempore, ne idem Prior propter dictam reformationem, quam incipere jam decreverat, suo Monasterio temporalem suam subtraheret provisionem, idcirco circa desolatam villam *Haren* in Agris B. MEINULPHI fæna metere fecit, & ecce quidam Militaris de Castro Wewelsburg DEI timore exutus cum complicitibus suis superveniens quinque Laicos prædicti Prioris, qui fæna messuerunt, contra DEUM & justitiam inibi captivavit, & ut in Castro suo se præsentens sisterent, juramentum ab eisdem extorsit, neque in hujusmodi sua captione profecit, sed & plurimum ex confusione defecit. Audiatur nunc, quomodo maligni spiritus opus in prædicto facto fuerat denudatum. Nam præmemoratus Prior captivos suos Laicos ad se vocans, eosque unacum devoto suo Subpriori Daniele ad supra dictum Castrum, quò comparandi juramentum fecerant, trans mittebat. Ad pontem verò prædicti Castri venientes, portarius hujusmodi captivos Domino suo præsentés esse indicavit, propter quod idem Dominus non parva fuerat confusione peresus, & non immerito. Nam inerimes & devotos Laicos de familia B. MEINULPHI arcu & gladio captivarat, & quia multum ob hoc in se ipso confusus fuit, idcirco prima fronte, ut ingrediantur, non sunt permessi. Consilio tamen brevi recepti cum suo Fratre prædictos captivos intromisit, quia aliud confusione cogente non valebat facere. Ubi dum coram Militari perventum fuit devotus Subprior Daniel humili voce Militari loquitur in hæc verba: *Ecce hic vestri sunt captivi, quidquid eis feceritis, & hoc mihi facietis, paratus enim sum cum eis pati hoc, quod decreveritis tolerandum.* Hæc audiens Militaris, ac multum eundem diligens Subpriorem verecundia permotus, eos, quos ceperat, liberos & quitatos ad Monasterium redire permisit. Nunc autem fraude diaboli, quam circa primordiam reformationem Monasterij B. Petri facere attentaverat, denu-

K

data

data prædictus P̄rior jamjamque reformationis opus dicti Monasterij, quod inceperat, continuare non neglexit, præmemoratus verò Militaris Castris Wewelsburg (per quem sæpè dicto Priori bellum motum fuit) ut præfertur, viceversa belli periculum non evasit, factum est namque sibi bellum, per quod non parvum damnum domus ipsius sustinebat.

C A P U T X X X.

Aliud Patientiæ indicium.

UT patientiam prædicti Prioris adhuc amplius palam faciam, id quod sequitur, audiatur, nam præfatus Prior, qui Dominus & Holtgravius est sylvæ, quæ vulgato nomine de Tüdorper Marck dicitur, dum in ea suos subjectos familiares ligna secare fecerat supervenerunt villani utriusque villæ Tüdorper numero circa 24. & violenta manu contra DEUM, & justitiam à prædictis Familiaribus pignora recipientes non solum eosdem abire compulerunt, sed & duo ex dictis villanis animo magis feroces & protervi unum de Familiaribus Prioris graviter vulneraverunt, & ecce Prior patienti animo Domino DEO hoc conquestus vindictam super Villanos ante dictos minimè expetivit. Quapropter Domino DEO disponente omnes prædicti Villani, qui præfatum contumeliam Monasterio intulerant, compuncti DEO, ac S. MEINULPHO de transgressu unanimiter (uno tantum excepto nomine Joannes Gauserat) satisfacere volentes, ad idem Monasterium pervenerunt, in quo jam existentes, ut simul de præmemorato transgressu agerent penitentiam, unus eorum ardenti cereo manu arrepto nudipes, nudoque capite incedens, alij complices consimiliter nudipedes, ut decens erat, sequebantur, sicque summum Altare ante dicti Monasterij omnes accefferunt, ubi genibus flexi, quasi uno ore devotum Monasterij Priorem præsentem suo Conventu humiliter rogantes exorabant, ut injuriam per ipsos suis subditis illatam remittere vellet propter DEUM, addentes, quòd consimile factum post hac nunquam vellent attentare, insuper & de cetero se semper Monasterio B. MEINULPHI fideles exhibere. His ita peractis ille alius Villanus, qui supra dictæ
lesio-

læsionis cooperatoꝛ fuerat , ad prædictam penitentiam cum alijs se recusans suscipere , statim à supremo Iudice ad aliam penitentiam subeundam iudicatus celeri morte ab hoc mundo sublatus erat. Huius etiam Prioris tempore , quo Monasterium rexit Bøddecense , Monasterium Neuffiense de Reformatis Regularibus , sub quo tunc Monasterium B. MEINULPHI cum nonnullis numero decem constitutum erat , Capitulo Windesemensi , prout antea diu desiderabatur , ad perpetuam Colligationem iungebatur.

C A P U T XXXI.

De Translatione ejus ad suum proprium Monasterium.

Postquam præfatus Prior B. MEINULPHI Monasterium in quintum annum laudabiliter rexerat , ac ipsius investitionis domus B. Catharinæ Virginis propè Novimagium situatum , proprio Pastore viduata fuit , eadem domus ipsum ad se revocans , in Priorem sibi , prout licuit , prælegit , ubi dum aliquantulum tempus exegerat , in regimine , jam senio confectus ac viribus destitutus ultimum clausit vitæ suæ diem , perventurus , ut piè creditur , ad Dominum DEUM , qui omnem diem fecit & constituit.

C A P U T XXXII.

Miraculum de monstruoso Partu.

Audiatur nunc res gesta multum auditui horrenda postquam enim prædictus Prior bonæ memoriæ , dum adhuc in vita erat , & de Monasterio B. MEINULPHI ad suum proprium translatus fuerat , & nondum Canonix Bøddecensi de novo Priore provisum erat , quidam Militaris Diæcesis Paderbornensis nec DEUM timens nec homines reverens porcos Regularium violenter abegit , & ad Castrum suum ducens eosdem mactari fecit. Quo peracto Uxor ejus vicina partui quoddam monstrum in aliqua sui parte simile porco parturijt , sicut una de obstetricibus , quæ præsentibus
K 2 erant ,

erant, nonnullis postmodum referebant; præfatum inquam monstrum mortuum erat, habuitque pedes versus suram reflexos & à longe prospicientibus tanquam pedes porcini incurvati apparebant, habuit etiam magnum vulnus tumidum & apertum sed non cruentatum. Dicta obstetrix præfatum monstrum visu horribile supra suas receptum manus viro prædictæ parientis ad majorem etiam ipsius confusionem & horrorem, ne consimilem violentam rapinam Monasterio B. MEINULPHI de cetero inferre præsumeret, celeriter ostendens ait in hæc verba: *Cerne puerum tuum, isti namque sunt porci, quibus Monasterium B. Meinulphi spoliasti.* Qui magno percussus horrore & pudore confusus monstrum istud fatis horrendum ab oculis suis auferri mandavit. Justum namque fuit, ut qui porcos à Monasterio violenter abstulit, eosdemque vulnerando interfici fecit, puerum mortuum & monstrosum vulneratumque ac cum pelle porcina connectum per Uxoribus suæ partum recipere mereretur. Pius insuper Dominus DEUS in se sperantes nunquam deserens, ne supra dicti Regulares sibi fideliter servientes in esu carniū (quibus spoliati fuerunt) in quoquam deficerent, sua pia ordinatione fecit, ut statim post dictam spoliationem ipsis de abundantia carniū mirabiliter provisum fuerit, ita, ut majus gaudium habuerint, quam dolor fuerat, quem antea de sua violenta spoliatione conceperunt. Ad augmentum etiam hujus gaudij antedictus porcorum spoliator (cetera licet protervus) sibi tamen metuens, ne majori confusione propter dictam spoliationem perfunderetur, eosdem porcos Regularibus persolvebat. Insuper & utilitas non parva, quæ ob prædictam spoliationem sæpè obvenerat Monasterio, talis erat: nam propter supra dictum monstruosum partum quasi tota Patria in tantum timore perterrita fuerat, ut nonnulli Militares Diæcesis Paderbornensis, ne simile opprobrium suis Uxoribus eveniret, violentam manum in dictos Regulares mittere verebantur.

C A P U T XXIII.

De sexto Priore Monasterij B. Meinulphi in Böddecken.

Sextus præfati Monasterij Prior Venerabilis erat Pater Arnoldus Hüls ex devotis parentibus originem ducens, qui cordialiter Domino DEO inhærebat, ac Mater ejus viduata ipsa cum sacris Virgi-

Virginibus in castimonia vitam commanem agens defuncta est. Ipse autem prefatus Prior à devotis parentibus suis peroptimè educatus proficere in timore DE I, bonisque moribus non cessavit, nam ab ineunte ætatis suæ flore usque in finem vitæ semper devotus Christoque firmiter inhærens habebatur, & sicut ab æterno prævisum fuit, ut Religiosam vitam duceret, ad Monasterium Regularium Canoniorum B. Mariæ Virginis in Territorio Nobilium de Benthem sitatum à parentibus suis pro Ordinis susceptione mittebatur. Ubi gratiosè susceptus non longo transacto tempore ad Ordinis habitum promovetur, Religiosus verò factus, sancta simplicitas, & obedientiæ fervor in eo resplendentes, ut in virum perfectum cresceret, signa fuerunt manifesta, multis etiam ibidem exercitijs, & sui corporis castigationibus, nec non & in pauperpate, ut in Monasterio noviter inchoato consuetum est fieri, exercitatus fuit ac probatus. In prædictis namque ac alijs virtuosis exercitijs qualificatus DEO devotè & sinceriter intentus erat. Et ut eò securius in interioribus suis perseverare posset superflua consortia Fratrum devitans, cum his, qui interioribus vacare studuerunt, conversationem suam habere solitus erat. Quapropter dum quadam vice cum duobus alijs internis Fratribus devotam colloquutionem perfecerat, visa est albissima columba eorum colloquio se commiscere, nec immeritò, nam isti tres Fratres divinis sic intenti omnes columbinæ simplicitatis exstiterunt, prædicti etiam tres Fratres, ut reor, non absque causa speciali unum idemque nomen, quod est *Arnoldus*, habuerunt. Arnoldus enim Teutonice voce *Urendl* sonat, quæ avis, sicut super alias aves altiùs volare solet, ita & prædicti Fratres præ ceteris suis Fratribus magis contemplativi habebantur.

C A P U T XXXIV.

Quòd directus fuit ad regendum Monasterium.

ET quia idem Frater tam in scientia, quàm spiritali vita multum profecerat, Venerabilis Prior morum gravitatem in eo diligenter considerans, Eùmque utilem ac idoneum, ut alijs præesset, ad regendum judicans, quosdam Fratres sibi deputavit,

K 3

& ad

& ad regendum Monasterium in Ostfrisia , *Efsungen* nuncupatum (quod ad Regulares , ut reformaretur , tunc temporis recenter translatum fuit) supradictum Fratrem trans mittebat , ubi dum in vinea Domini per aliquod tempus viriliter laboraverat , aliquibus è Fratribus suis & familiaribus per pestem gravem decedentibus , & ipse apostemate percussus erat , quod dum Venerabili suo Priori nomine *Henrico Lodere* in suo proprio Monasterio *Norshorne* fuit nuntiatum , idem Prior litteratorium mox mandatum remittens hoc scriptum in se continebat : *Præcipio tibi Frater , ne moriaris in hac peste.* Quæ litteræ à supradicto Fratre ut perlectæ , rumpebatur apostema , & convaluit is , qui pridem infirmus fuit , nec mirum , nam in veritate & sinceritate obedientiæ quævis pestis locum sibi nullo modo potest usurpare . Quia verò prædictus Rector pro reformandis Monasterijs satis aptus habebatur , postquam præfatum Monasterium in Ostfrisia Dei gratia ad bonum perduxit statum , jussus sui Prioris alio in locum ejus substituto , ad reformationem Monasterij B. Mariæ Virginis in *Bödingen* Colonien sis Diæcesis cum quibusdam sibi sociatis Fratribus transitum facere non cessavit , & aliquantulo tempore dicto Monasterio immoratus , quòd reformationem ejusdem per gratiam DEI magna ex parte fecerat , cunctis ibidem Fratribus innotuit manifestè , quales etiam & quantæ tribulationes circa reformationes supradictorum Monasteriorum jam dicto Rectori occurrerunt , quia longum esset enarrare , hic inserere prætermitto . Jam quia propter excellentia ac virtuosæ vitæ charitatem prædicti Rectoris aliquantulum à proposito narrationis fuit digressum , tempus est , ut ejus pios actus , quibus tempore , quo super Monasterium B. MEINULPHI in Apice Prioratûs constitutus fuit , inclaruerat , insuper & miracula , quæ eodem tempore per B. MEINULPHI merita ibidem contigerant , prout Dominus dederit , explanare attemptabo .

CAPUT

C A P U T XXXV

Quando electus fit in Priorem, & de quibusdam virtutum suarum signis.

ANno igitur Incarnationis Domini 1432. Venerabilis hic Pater Arnoldus Hüls in Priorem Monasterij B. MEINULPHI electus fuit, insuper & confirmatus ac solenniter inthronisatus, in quo quidem Priore, quia plura virtutum insignia claruerunt, è pluribus tamen ea, quæ Spiritualibus necessariò videntur imitanda, strictim velut quasdam sententias in medium adduco. Nam morum gravitas, sinceræque religiositas maxime in eo apparebant; Auctoritas etiam & humilitas in illo tantum relucebant, ut non solum Principibus, Magnatibus & Prælatibus, sed & omnibus gratissimus, amabilis ac etiam honorabilis haberetur. Sic proinde ejus conversatio inter Fratres suos erat, ut amaretur simul à bonis, & timeretur à malis, morumque singulis gerere peroptime scivit, nec non omnibus hominibus verbis Religiosis satisfacere. Exhortationes & admonitiones quam sinceriter & utiliter facere solitus erat, præcipue illis notum fuerat, quorum corda per easdem exhortationes ad meliorem vitam suscitaverat, vultus ejus & aspectus reverentiam & prudentiam omnibus modis prætendebat, quam denique humilis corde fuerit, illis maxime patuit, qui ejus confessiones audierunt. Quando cunque etiam cum de exterioribus & temporalibus loqui oportebat inter Fratres vel Sæculares, seu etiam in mensis Sæcularium, semper aliquem deificum & virtuosum sermonem solitus erat admiscere, per quem audientium corda ad DEUM, & ad æterna dirigebat. Insuper magna severitas in prædicto Priore fuit, nam in excessibus corrigendis nulli parcens, neminem palpans, æqualiter tam in senibus quam juvenibus id, quod corrigendum fuerat, strenue corripiebat, sicque factum fuit, ut Ordinis Observantia tam ab eo, quam à sibi commissis diligenter servaretur, & quamvis strenuus in corrigendis, non minus tamen salutaria monita subditis suis sæpissime ministravit. Prædicti etiam Prioris studium tale fuit; videlicet, ut dum viam aliquam foras Monasterium peragravit, aut orabat, aut meditabatur,

batur, aut de illis loquebatur, quæ ædificabant ad salutem, cùm jam Monasterium egressurus cæperat ambulare, spirituales materiam & specialem suo infixit cordi, per quam contra inania & otiosa, quæ occurrere possent, mentem occuparet.

C A P U T XXXVI.

De quatuor Principalioribus Virtutibus prædicti Prioris.

PRæter prædictarum virtutum dona, quæ hic Venerabilis ac Deo devotus Prior in se habuit, alijs quatuor jamjam huic opusculo inferendis magno ac singulari desiderio studuit inhærere, videlicet, ut Christum Deum, & hominem sinceriter adamaret; spiritualis disciplinæ rigorem institueret, & servaret, salutem plurimarum animarum procuraret, insuper & multa Monasteria (quantum in ipso fuerat) reformaret, hæc namque ejus principaliora virtutum dona singulatim declarabo.

C A P U T XXXVII.

De primo Virtutum signo. Quomodo Christum amaverit.

Quomodo & qualiter prædictus Prior Christum sinceriter amavit, calamo & atramento ad plenum exprimere non sufficio; in tantum enim amor ejus in Ipsum ferebatur, ut si mentem suam & affectiones sensisset aridas circa Christum, in tantum corpore sese debilem repererit ac torpentem, ut lectum petens alta suspiria velut ab eo derelictus, sonorose emitteret, etiam ut Christo eò pluries, eoque ferventiùs inhæreret, sculptam imaginem Crucifixi (quæ in Ecclesia B. MEINULPHI in sublimi quasi ad testudinem posita fuit) inferius poni fecerit supra murum in vicino & aspectu suo, ut mentem suam ad Christum ferventer amandum celerius incitaret. Eandem ob causam & aliam Crucifixi Imaginem in opposito sui Stalli propè summum Altare fecerat collocari, & ne ejusdem Domini JESU quovis modo oblivisceretur, habebat & aliam
ejus

ejus imaginem satis parvam propè se in cella fixam, & dum à foris adversitas sibi mota fuit, manu hanc Crucifixi imaginem arripiens in hæc verba ad assidentes loquebatur: *Iste, cujus hac Imago est, protector erit & defensabit.* Hanc parvam imaginem ex devotione, qua in Christum ardebat, postquam vitâ functus esset, poni petivit in sarcophago supra pectus suum, quod & factum fuit. Plura alia sinceri ejus in Crucifixum amoris signa (quæ in Chronica sunt notata) ob angustiam temporis adjungere supersedeo, ex modò positis pius Lector velut ex ungue Leonem facile cognoscat.

CAPUT XXXVIII.

Quomodo rigorem circa subiectos observaverit.

Quia prædictus Prior rigorem magnum circa spiritualem disciplinam habuit, & observavit, multis de nostris notum esse constat, qui sub ejus disciplina eramus, & sicut idem Prior spiritualis vir in moribus erat & in vita, ita pari modo ut subditi essent, sollicitè laboravit: non ut Fratres ejus timore pænæ, sed amore & fervore observarent observanda, insuper ut ad observantiam, quam servare debebant eò facilius pervenirent, ideo varia & humilia cum iisdem ad hoc instituit exercitia, quibus seipsum exercentes laborum suorum vota perficere possent cum affectu. Instituit, ut Lector mensæ, quamvis parum aut nihil titubasset in Lectione, tamen ad humilitatis exercitium lecta lectione ante Præsidentem in genua se prosterneret, & per hoc sese tanquam reum & culpabilem coram omnibus innotesceret, nec à terra surgeret nisi jussus. Instituit insuper, quòd temporibus Capituli culparum aut etiam alijs temporibus, quando sibi hoc bonum visum fuerat, ut pro pænitentia agenda quidam ex Fratribus in genua prostrati orationis Suffragium ab his peterent, qui ante refectionem aut etiam collationem ingressum peterent, ut se reficerent.

L

CAPUT

CAPUT XXXIX.

De tertio Virtutum signo. Quòd pro defunctis ante refectionem orare instituerit.

ET quia præmemoratus devotus Prior libenter consueverat pro defunctis orare, idcirco etiam voluit, ut quodocunque Fratres ejus pro sumenda refectione aut collatione ante Refectorium consisterent, ibidem mente revolverent, quomodo in Purgatorij flammis animæ pro peccatis, & negligentijs suis punirentur, & quia cum materiali eleemosyna ipsis in solatium, & levamen suarum pænarum subvenire non possent, misericordiâ moti saltem eleemosynam spiritualem, videlicet Psalmum *de profundis*, cum Collecta Defunctorum, aut cum tempus pateretur Psalmum *Miserere*, cum prædicta Collecta, prout sibi ipsis in talibus pænis constitutis fieri vellent, illis ministrarent. O quàm benè agit ille Frater, qui spiritualem eleemosynam ante suam refectionem illis animabus ministrat! Dicitur insuper etiam Prior in Refectorio ad mensam sedens quàm intentus Lectioni fuerit, nobis, qui præsentem eram, certis indicijs manifestum fuit, & dum specialiter ad devotionem & fervorem permotus ibidem à deserviente legeretur, illum recenseri fecerat ab auditoribus, & per hoc attentos Fratres faciens, ut si fortè in alijs tum temporis lectis extitissent negligentes, saltem repetitum punctum attentius considerantes ad cellam mentaliter deportarent, insuper idem Prior ad majorem fructum spiritualem percipiendum parietibus quædam scripturarum puncta affigi fecit.

CAPUT XL.

De quarto Virtutum signo. Quòd singulari amore erga fidem catholicam flagravit.

Cùm de fide catholica aliquid sibi legeretur speciali gaudio vehementer exultavit: etiam multùm prædictus Prior ponderabat Domini DEI voluntatem, & quodocunque eam noverat, ut
in

in effectum duceretur, viriliter eam persequeretur: hanc ut agnosceret, dum in Missis Dominum DEUM quotidie in suis manibus tenebat, dummodo non omnino indispositus ad hoc erat, humiliter ei supplicans petivit, ut in hoc vel illo voluntatem ejus notam sibi faceret, & ob hoc interdum de manibus suis eundem non dimisit, nisi benedictionem super ejus agnoscenda voluntate recipere mereretur, velut S. Jacob cum Angelo luctans non dimisit eum, nisi prius benedictus ab eodem. Ordinavit denique rememoratus Pater & instituit, ne Fratres ejus diebus celebribus, & festivis per totum antemeridie usque dum prandium meridianum factum fuerat, in publico extracellas, sine vestimento nuptiali, videlicet sine cappis aut superpelliceis, secundum quod tempus sese offerebat, incedere deberent quovis modo, quod statutum in propria sua Persona observabat, ut autem de prædicti Patris ulteriore devotione aliquid præsentibus annotetur, noscant universi præsentiarum perlectores, quod iste Venerabilis Pater antequam temporalium curâ propter subditorum paucitatem minus premebatur, cum Conventu Chorum continuè frequentabat; dicebat namque, quod nullibi libentius esset super terram, quam in Divino Officio peragendo, ubi internum suum hominem sæpius dispersum in diversa recolligeret.

C A P U T X L I.

De ejus Spirituali devotione in Divino Officio.

QUAMPLURIMI adhuc de nostris sunt, quibus ejus fervor & devotio, quam non solum in Choro sed & alijs in locis gessit, fuerunt manifesta, nam quemadmodum S. David præ exultatione mentis saltaverat ante Arcam, ita iste devotus Pater pro singulari devotione, & fervore in suo stalli ante benedictum Jesum omnium Salvatorem elevationes quasdam sui corporis sæpius faciens tripudiare videbatur, & quodammodo saltus facere, quapropter quia fatis ipsi familiaris eram, quadam vice eundem interrogavi dicens in hunc modum: *Pater cur sic saltando stas in Choro?* & mihi respondens ait: *Frater lætitiæ cordis mei ita tripudio, ob ipsius formam, qua*

ante me est posita. Ego verò lætum ejus responsum audiens loquebar ei in hæc verba: *Utinam & nos omnes tales saltatores essemus.* Et quia idem Pater internè devotus erat, idcirco omni tempore & loco, & maximè in Divino Officio strepitum facere non volebat, noluitque quòd aliquis tam de familiaribus, quàm alijs Ecclesiam cum calopedibus intraret.

CAPUT XLII.

*Voluit etiam Divinum Officium absque confusione fieri,
& cum fervore.*

Multùm etiam ad hoc afficiebatur, ut Divinum Officium cum fervore & alacritate absque confusione perficeretur, & idcirco imposuit Magistro Novitiorum, ut saltem interdum cum junioribus Fratribus ad locum Capitularem vel Sacrificiam in unum congregatis Officium Dominicale Sabbato præcedente percantaret. Ubi idem Venerabilis Pater etiam aliquando se præsentem fecit, & inter simul cantantes Fratres stans mensurate cum iisdem percantavit. Cùm verò dissonantiam aliquam animadvertit inter illos, statim accedens cantum ad debitum melodiæ sonum illos docebat, omnia etiam impedimenta, quæ in Choro recollectionem mentis ejus impedire potuerunt, rejici fecit, & ideo quia Choralis lampadis splendor ejus obrutum impedivit, ut sublimiorem locum sortiretur, ordinavit. Sic & lucernis nocturnalibus ob prædictam causam umbraculum apponi jussit, ne visus cujuscunque Fratris tantis in opposito ardentis lucernæ splendoribus quovismodo impediretur. Prædictus etiam Pater in Choro stans, quando infra Missam in Symbolo cantabatur: *Sanc̄tam Ecclesiam Catholicam* sese ad hanc verborum prolationem reverenter inclinavit, quòd si in Missa Conventuali post Elevationem Venerabilis Sacramenti, quando præcipuè Fratres tenore Statutorum recolere debent beneficia nostri Redemptoris, aut etiam temporibus Benedictionis cerei Paschalis & Ramorum, vel dum alià in Divino Officio fiebant, quibus specialiter advertendum fuerat, vidisset aliquem ex Fratribus cum libellis suis ibidem occupari, statim in tubali voce per ipsum

ipsum facta innuebat Fratri tali, ut eo tempore dimissis libellulis intendere intendendis, interdum Fratrem, qui prædicta fecerat, ipse accessit, & ob istam culpam eum graviter increpavit, nam idem Pater consueverat dicere suis Fratribus, quòd meliora exercitia habere non posset, quàm si in divinis se exerceret.

C A P U T XLIII.

De Libris Choralibus & Libraria.

Libros etiam pro Divino Officio propagando magna ex parte per Fratres suos maxima cum laude scribi curavit, sicque de Librariæ libris factum fuit: quæ quidem Libraria ejus jussu & consensu per honorabilem Hermannum Nienborch Subpriorem domûs suæ ac sedulum sollicitatorem cum multis valdè utilibus libris custodiebatur, & quia divinos libros multum venerabatur hic prædictus Pater, sæpius Fratres suos fuerat exhortatus, ut eosdem absque pulveribus, & maculis diligenter custodirent. Propter prædictam causam instituit idem Pater, quòd Fratres, qui quacunque occasione habita matutinas cum Conventu minimè visitarent, postmodum venientes pro matutinis suis persolvendis uti non deberent lectionarijs, quibus Conventus usus fuerat, nec Antiphonarijs, similiter nec novo & meliori Psalterio, sed parvis Lectionarijs ac Nocturnalibus & Diurnalibus ad hoc scriptis suas persolverent matutinas. Hic prænominatus Prior etiam ad Ecclesiæ ornatum fieri fecit Altarium tabulas, quas cum devotis materijs per devotum Laicum Arnoldum pictorem, quem Colonia ad secum cohabitandum acceptaverat, depingi procuravit,

CAPUT XLIV.

*Quod sacras Reliquias procuraverit, easque multum
veneraretur.*

INsuper quia idem devotus Pater Sanctorum Reliquias speciali devotione consueverat venerari, idcirco à diversis locis plurimas reliquias per semetipsum procurandò Monasterio B. MEINULPHI apportavit, prout in præsentiarum cernitur esse factum, interdum etiam idem devotus Pater ex magna veneratione, quam sanctis libenter impendebat, fieri ordinavit, ut interdum, cum Reliquiæ à foris jamjamque ad portam supradicti Monasterij pervenerant, tamdiu ibidem detinerentur cum reverentia, donec Conventus Choralibus vestimentis indutus processionaliter obviam veniens easdem cum sonoro cantu humiliter ad Ecclesiam apportaret: ibidemque parumper statione facta, & collectis congruis de hujusmodi Sanctorum Reliquijs per Præsidentem lectis easdem ex summo Altari ardenti cereo ante posito ad tempus pro majori devotione Fratrum obtinendâ stare permittebantur, tamque devotus idem Prior ad Sanctorum Reliquias habebatur, ut cum per Ecclesiam transitum faceret, ire ad Chorum volens, sacris Reliquijs, quas in Capsa Joannis Baptistæ propè viam collectas noverat esse, honorem eis exhibens multum reverenter, & devotè ad easdem sese inclinavit.

CAPUT XLV.

*Quòd plures occurrerint ad secum cohabitandum, &
& quòd multos investiverit.*

ET quia gratiam attractivam habuit, ut præfertur, terramque latam ac spatiosam plurimis cultoribus indigentem, pius Dominus DEUS ex sua pietate taliter ordinavit, ut tam Laicorum, quam Clericorum ad cohabitandum conflueret multitudo, quibus omnibus, prout in sequentibus patet, novit peroptimè gerere morem, etiam tempore, quo idem Venerabilis Pater supradictum
rexit

rexit Monasterium, adventantes Clericos investivit, nec non competentem numerum instituit pro conversis; ferebatur namque idem Pater tanto Zelo animarum, quòd in uno Anno 14. Clericos investiverit, quibus ego, licet nondum bonus discipulus extiterim, ordinatus eram in Magistrum, etenim cum tractandum fuerat in Conventu de investitione quorundam Clericorum, idem Prior, quia præcipuus erat Zelator animarum, omnia, quæ ad hoc perferre potuit, ut assumerentur, peregit studiosè, insuper inter alia agebat, *Fratres attendatis, misericordiam in peccentibus jam facere non cessetis.*

C A P U T XLVI.

Quòd ex Horis Canonicis semper deberent fructum trahere maximè laboravit.

Sæpius etiam contigit, quòd idem Venerabilis Pater post dictas Primas in loco Capitulari quosdam Fratres, aut quasi omnes, unumque singulariter tamen interrogavit, qualem fructum ex tum dictis Primis vel etiam ex præcedentibus Matutinis sibi extraxisset, per hanc enim exercitationem Fratres suos multum sollicitos reddidit, ut spiritualem fructum ex Horis Canonicis & Divino Officio ad eorum profectum haurirent & retinerent, impleretque in eis, quod S. Augustini Regula præcipit: *Hoc versetur in corde, quod profertur in ore.*

C A P U T XLVII.

De hoc quòd Fratres interrogavit, quale vitium eos maximè infestaret.

IN prædicto etiam Capitulari loco, ut Fratres nociva tentatione contempta in spiritu liberos redderet, sæpissimè à quibusdà sciscitabatur, quo vitio & tentatione maximè tentarentur? Ad quam interrogationem hi, qui ad puritatem cordis præ ceteris virtutibus anhelabant, Prælato suo tale responsum dederunt: *Pater libentius*

ais volumus coram hominibus in publico confundi, quam intus coram DEO in conscientijs nostris quidquam impuri gerere. Ad quam interrogationem Pater unicuique singulare remedium dare solitus erat, & ad propositum illorum confirmandum sæpè Deum precibus suis sollicitabat. Audi- vi & ego unum ex Fratribus nomine Joannem à Kempis super hu- jusmodi interrogationem Patri suo respondere in hæc verba: *Pater vitium luxuria magis mihi dominatur, magisque me infestat.* Pater verò au- diens humilis Fratris humilem rêsponsionem, ne idem Frater ex pu- ra denudatione peccati sui inaniter elevaretur respondens ait illi: *O quàm immundus es mi Frater,* ad quàm rêsponsionem minimè ex ani- mo efferebatur, nec indignabatur, sed hanc tanquam optimum re- medium sibi assumpsit. Quamòbrem devotus Pater instituit, ut quandocunquè invicem loquendi facultas concederetur, nullus quid- quam quàm perutilia, & animæ salutaria prout statui Religiosorum maxime congruum erat, loquerentur, dicebat namquè quemadmo- dum fabri de fabili, sutores, sartores, & ceteri artifi- ces de suis artibus loqui solent, ita vos Fratres mei in unum locum convenientes de sacra Scriptura, & alijs materijs animæ vestræ pro- ficuis loqui vos assuescere debetis, quæ laudabilis consuetudo tantæ utilitatis omnibus & singulis fuit, ut Fratres hujus assueti inter se non de Sæcularibus sed semper de Spiritualibus materijs loquentes inven- ti sint.

C A P U T XLVIII.

*Cum quanta devotione Festum Venerabilis Sacramenti su-
pradictus devotus Pater consueverat celebrare & suos Fratres
incitare.*

Sic dicebat inter cetera sua celeberrima incitamenta, quibus Fra- tres devotos faceret in supradicto Festo: Fratres mei istud glo- riosum & gaudiosum Festum, quod celebraturi jamjam sumus, non ministrat nobis tantum speciem panis sed & additur sapi- dïssimus cibus & dulcissimus, qui est Dominus noster JESUS Chri- stus semper benedictus, pinguis est enim panis Christi, & præbebit delicias regibus, regibus inquam, qui per illuminatam rationem sic
suam

suam sensualitatem & cupiditatem regunt, ut caro spiritui semper sit
 subjecta: tacito etiam affectu hic devorus Pater ad hujusmodi Vene-
 rabilis Sacramenti Festum ferebatur, ut singulis annis eodem Festo
 imminente Sacristæ diceret: quòd pavementum Ecclesiæ multis &
 varijs floribus adornaret, & alios Ecclesiæ ornatus specialiter pro
 solito cum majori decentia exponere non negligeret. Audiatur &
 nunc de speciali devotione supra dicti devoti Patris, quam ad
 istud Venerabile Sacramentum habuit, nam ut mihi homunicioni,
 qui sæpius cum illo conversabar, quadam vice enarrabat dicens:
 Frater dum Monasterio B. Mariæ semper Virginis in Bödingen præ-
 fui in regimine, & in prædicto sancto Festo Venerabile Sacramen-
 tum, prout laudabilis consuetudo Christianis est, in processione cir-
 cumferrem, audirémque campanarum pulsus, strepitumque per-
 validum ab iisdem inibi habitantibus ob Venerabilis Sacramenti Ve-
 nerationem fieri, optavi, ut omnia gramina, quorum infinitus in eo-
 dem loco numerus habebatur, campanæ forent, & similem sonum
 ederent. Et quia jam dictum est de speciali devotione, qua præme-
 moratus devorus Pater in Venerabile Sacramentum ferebatur, au-
 diatur nunc quomodo idem prædictus Pater salutari doctrina suos
 Sacerdotes instruxerat, ut ad celebrandas Missas sese devotè præpara-
 rent; dicebat namque, quòd quàm citò Sacerdos post celebrationem
 suam jam peractam sacras vestes exueret, deberet rursus incipere se
 ad futuram celebrationem maximo fervore, & devotione præpara-
 re, & hoc non immeritò, quia devorus Sacerdos, qui vitâ & mori-
 bus ad Christum pertinet, post celebrationem suam, in quantum san-
 cta admiserit obedientia aut necessitas non impedierit, publicum fu-
 giens, angulum quo se in devotione, & concepto fervore custodiat,
 petit festinanter: sicque circa semetipsum intrinsecè à superfluis præ-
 servatus occupationibus, proximam ejus celebrationem cum affe-
 ctu præstolatur, cum verò necessitate cogente, aut sancta obedien-
 tia præcipiente in publicum gressum suum faciet, non aliter facies
 ejus appareat illis, qui eum intuentur, quàm facies Moysis filijs Is-
 raël apparuerat, quando de Monte Sinai ad eos descendebat. Nam
 sicut Moyse facies ex consortio & colloquio quod cum Domino in
 præfato Monte habuit, radiolos sui splendoris à se transfuderat, ita
 quòd filijs Israël eadem facies eximio suo splendore cornuta esse vi-
 deretur,

M

deretur,

deretur, nec eam nisi interposito velo intueri valerent, sic devotus Sacerdos Christo per bonam vitam incorporatus postquam celebraverit, in tantum in interioribus suis fervet, & ardet ex devoto confortio, quod cum Domino in monte Altaris habuit, ut ejus conversatio velut cælestis Angeli omnibus acceptabilis, & exemplaris esse videatur. Contrarium verò est de illis, qui se ad celebrationem Missæ negligenter, & somnolenter præparant, nam hi, qui gustum specialis gratiæ circa eandem celebrationem non percipiunt, ideo sicut aridi & impræparati ad cælestia Sacramenta peragenda accesserunt, sic & aridi ab Altari recedunt, ut illorum conversatio finitis Sacrificijs manifestè prodit.

C A P U T X L I X

De ejus magna Credulitate ad Venerabile Sacramentum.

QUadam vice dum idem Prior propter magnam corporis sui debilitatem de ulteriori vita sua desperaret, & communicare jam vellet, Venerabile Sacramentum sumpturus dum proposita ei fuit Evcharistia, & interrogaretur à ministrante Sacerdote: credisne quòd sit Christus Salvator mundi in hoc Venerabili Sacramento contentus? Prior ex credulitate & fervore, quem ad Christum habuit, non suffecit, respondere *credo sed scio* respondebat. O qualis vir! quàm credulus ad istud Venerabile Sacramentum! prædictis ego Frater Joannes interfui, eaque audivi.

C A P U T L.

Sequitur, quod pertinet ad quartum Virtutum signum, nempe de Reformatione Monasterij B. Meinulphi.

ET quia pluralitas Laicorum, quos prædictus Venerabilis Pater susceperat ad regendum, ædificiorum augmentum requirebat, ideo idem Pater illud magnum ædificium versùs occidentem situatum fieri fecit, insuper versùs Aquilonem ligneum ædifi-

ædificium cum lapideo suo pede pro equis recludendis. Domum supra
 foveam stantem in opposito Dormitorij lapideam strui laboravit,
 ejus cum ipse fundamentalem lapidem ponere voluit, ante cum non-
 nullis Conventualibus in genua prostratus Dominum DEUM ali-
 aliquamdiu propter erigendum ædificium implorabat. Dein ut no-
 va porta Monasterij versus meridiem erigeretur similiter DEUM
 sollicitavit, & ovile super montem, qui vulgari lingua *Fridberg* dici-
 tur, & domum in vicino ibidem pro opilionum habitaculo, insuper
 & in Villa *Ettelen* supra liberam curiam prædicti Monasterij munitio-
 nem sive Granarium, & ovile cum annexa domo fabricari fecit, ut
 verò spiritualis vinea Domini DEI Sabaoth in Monasterio B. MEINUL-
 PHI intra montes jam plantata, & per Christum verum Agriculturam
 purgata ampliolem fructum ferat, necessarium fuerat, ut eadem vi-
 nea spirituali sua crescentia in longius palmites suos extendere non
 cessaret: quod ut fieret, quia supradictus Venerabilis Prior spiri-
 tualem vitam, quam in præmemorato Monasterio jam jamque de
 gratia Dei benè institutam habuit & fundatam, ad remotiora loca
 libenter extendisset, Domino DEO piè disponente ordinatum fuerat,
 ut quidam Prælati ac Nobiles Comites, quorum ipse corda tetige-
 rat, de diversis locis unus post alium Legatos suos cum Missionarijs
 ad præfatum Priorem destinantes humiliter eundem rogaverunt, qua-
 tenus pro acceptandis & reformandis Monasterijs ad eosdem versus
 partes Rheni ascendere non desisteret quovis modo, qui quia multum
 libenter pro animarum salute solitus erat Monasteria reformare,
 præmemoratos Prælatos & Comites de consilio & consensu sui Con-
 ventus cum gaudio cordis visitavit, & singulis circa acceptanda &
 reformanda Monasteria diligenter consideratis Capitulo suo Generali
 eadem considerata, ut hujusmodi Monasteria acceptare posset, pro-
 mulgavit: quòdque Capitulum, dum attenderat supradictum Priorem
 ad talium Monasteriorum receptionem multum inclinatum fore,
 precibus suis consensum, ut eadem acceptaret, tribuit, sicque fa-
 ctum fuit, ut non solum unum vel duo sed plura, quæ sequuntur,
 reformaverit. Denique quia supradicta spiritualis vinea Monasterij
 B. MEINULPHI ad quatuor mundi partes, videlicet ad Orientem, Me-
 ridiem, Occidentem & Aquilonem suos debuerat extendere ramos,
 idcirco Domino DEO piè disponente præmemoratus Prior primò

versus meridiem quatuor acceptaverat Monasteria. Primum erat Monasterium B. & gloriosæ Virginis Mariæ in *Hertsenhagen* situm in territorio Nobilium de *Eppensteen* Moguntiensis Diæcesis. Secundum Monasterium Horti gloriosæ V. Mariæ in *Hirtengartin* Diæcesis *Wormatiensis*. Tertium Monasterium B. Petri in *Heghen* situm in Comitatu de *Tinighen* ejusdem Diæcesis. Quartum Monasterium B. Mariæ Magdalensæ propè Confluentiam in *Insula* constitutum Diæcesis *Trevirensis*. At verò versus Occidentem Monasterium sanctis Salvatoris propè oppidum *Attendohen* *Coloniensis* Diæcesis, quod licet per Conventum Monasterij B. MEINULPHI antea acceptatum fuerat, tamen quia per negligentiam quasi omnino à disciplinari vita destitutum, supradictus Venerabilis Prior manum apponens validam idem Monasterium ad Regularem & bonum statum reduxit, versus Aquilonem sæpè dictus Prior Monasterium *S. Dyonisij* Diæcesis *Mindensis* accepavit, versus Orientem verò in *Volkmaria* Moguntiensis ipse Venerabilis Prior de novo instituit domum devotarum Sororum, quemadmodum & antea in Oppido *Lippsens* consimilem devotæ Congregationis cum gaudio domum instituit. Latentur Cæli, quia has utrasque domos devotarum Sororum Domino DEO diligenter famulantium inhabitat multitudo. Ecce qualia & quanta bona ex alia spiritali vinea æterna DEI prædestinatione in Monasterio B. MEINULPHI complantata ad salutem plurimarum animarum processerunt, & quibus laboribus, & anxietatibus ob prædicta præfatus Pater involutus fuerit, non facilè exprimi nec adumbrari potest, & non ad hæc omnia suscipienda, & perficienda gravia onera suffecisset, nisi supremus Dominus illum in hisce roborasset.

CAPUT LI.

De morte prædicti Venerabilis Prioris.

Postquam verò supradictus devotus Prior Monasterij B. MEINULPHI in decimum octavum annum strenuè rexit, pius Dominus, ut fidelis servus ejus magna ex parte ab hac vita purgatus iret, gravissimis pænis longoque cruciatu punivit eum circa finem
vitæ

vita^e su^a, nam licet quasi per totum tempus incolatus sui multas molestias sui corporis sustinuerat, tamen ante finem, quo de mundo hoc tolli debuit, in tanta p^ænarum decoctione fuit, ut nec stare sine notabili læsione posset, nec jacere, etenim morbos, quos Medici calculum appellant, & colicam gravissimè & creberrimè patiebatur, & lapilluli ad pisarum quantitatem per urinalem viam egrediebantur ab eodem, nec solum prædictis infirmitatibus, sed & aliis pius Dominus eundem castigavit & probavit. In probatione sua inventus fuit fidelis, nec licet multum debilis, multumque infirmus fuerat, tamen ut Domino nostro JESU Christo in passionis su^ae stigmatibus aequaliter similis in hac vita haberetur, ex desiderio cordis in hæc verba loquebatur: *Utinam adhuc 100. annis possem hic in carne positus talem p^ænam, quam jam patior, sustinere!* Et quia in multis p^ænis tam patiens habebatur, piè creditur, quod Dominus DEUS voluerit, eum in hac vita Coronam Martyrij promereri. O magna DEI pietas! Ex quo prædictus Venerabilis Prior quasi ab ineunte ætate sua semper devotus internè exstiterit, magnusque fuerit in Reformatione multorum Monasteriorum, ac in lucrandis animabus virilis habebatur Operator, ne propter hæc omnia in vanam gloriam extolleretur, piè à Domino DEO permissum fuit, ut ferè tribus annis ultimis vita^e su^ae non solum gravissimas corporis p^ænas sustineret, de quibus jam dictum, sed & omnis devotio ab eo recessum faciens aridus spiritu factus erat, & quamquam aridus, & indevotus, tamen Dominus DEUS pia sua ordinatione illum singularem dilectorem suum ante lectum in sede sua sedentem præsentem Conventu ac omnibus ab eo dimissis p^ænis absque inordinato motu quasi dormientem in pace cordis, ut speratur, fecerat hinc transire. O pium Patrem! O devotum Virum! O singularem Christi Amatorem! quis illum non lugeat? quis non defleat? qui tam devotas ac perutiles institutiones instituerat, quibus attingitur vita spiritualis, qui denique tam exemplaris in sua conversatione continuè habebatur, qui tam Zelosus extitit pro lucrandis animabus tamque pius in omnibus actibus suis efferverat? Prò dolor, & quod sine gemitu dicere non valeo, talis in vinea Domini sincerus, & virilis Operator rarò invenitur, qui tam fortiter ad hoc laboravit, ut vivi lapides ex lucratis animabus jamque facti in structuram cælestis Jerusalem cum gaudio ducerentur,

& quia ex defectu rigoris Monasteria & devotæ Congregationes , prout frequenter ad omnimodam spiritualis vitæ destitutionem patiatim soleant devenire , necessarium est , ut iste præfatus strenuus , & devotus Pater universis Monasteriorum Prælati in bonum ac perutile positus sit exemplar , quatenus & ipsi in rigorosa vita , qua suos subditos rexit , imitantes bravium æternæ felicitatis recipiant in mercedem , quòd si rigoris distractionem minùs exercuerint in subditos , causa fuit , quòd defluerent in vita spirituali , & ob hoc in horribili iudicij die certissimè ad futurum non solùm sua sed & subditorum peccata in pænis luant.

CAPUT LI.

De Innovatione miraculi , quod aliquando contigerat in dicto Monasterio cum ardenti lumine supra pannum.

Cùm miracula divina, quibus humanum genus ad melioris vitæ statum provocari potest, absque culpa nequaquam à scientibus taceri possunt, dignum duxi illud, quod relatione devoti Confratris mei supradicti Monasterij, cui hoc contigerat, præsentibus tradere scriptis, nam ut in gestis S. Confessoris MEINULPHI legitur, cereus in se retortus & accensus supra nudum pannum, quo prædicti B. MEINULPHI sepulchrum opertum fuit, absque quolibet intermedio ponebatur, qui & neglectu cujusdam devotæ Canonissæ dicti sepulchri custodiam habentis per ardorem finem suum fecerat, nec idem pannus in aliqua ejus parte læsus apparuerat. Et quia idem miraculum ex eo quòd multis temporibus actum fuit, & heu quodammodo in quorundam hominum cordibus jamjamque vetustate temporis minùs veneratur, pius Dominus DEUS ad honorem B. MEINULPHI sui Confessoris volens aliquorum Fratrum dicti Monasterij, à quibus B. MEINULPHUS forsitan non satis honorabatur, ad devotionem & fervoris igniculum imò ad ampliorem sui Patroni venerationem excitare supradictum miraculum videlicet dei cerei combustionem supra pannum disposuit innovare. Nam præmemoratus Frater cui, quod jam relaturus sum, accidit, Arnoldus Gallicus vocabatur, qui quodam

dam tempore postquam Missam suam celebraverat , & Sacristiam se exuturus jam intrare vellet , vidit à longe lumen ardens de candelabro lapsum jacere supra nudum pannum mensæ illius, de qua Sacerdotes ad celebrandas Missas sacris vestibus se vestire solent. Quid egit? Damnum timens tardo incessu derelicto festinavit ad locum , ubi hoc incendium erat , & lumen ardens supra præfatum pannum lapsum amovere sollicitans , putaverat enim ab incendio suprascriptum pannum omnino consumptum esse, sed ecce idem pannus absque ulla sui læsione aut combustionis signo reperitur ; quique incendij locus ob miraculi magnitudinem à devoto tum temporis Monasterij Custode videlicet à Fratre Joanne Warburg in circumferentia ejus ac cum filis serièis nitidissimè cornatus & elaboratus fuit. O magnum stupendumque miraculum , quod nostris factum est temporibus, magnum inquam apud illos, qui B. MEINULPHUM, cujus pia intercessione factum hoc non ambigitur, magnum in cordibus suis habent. Idem etiam lumen, cujus ardoris vis ad hoc divinitus sublatus erat, ne suprascripto panno noceret , usque ad hodierna tempora in dicto Monasterio reservatur de consilio cujusdam devoti Fratris : speraverat namque idem Frater quòd tale lumen, per quod ingens hoc miraculum factum , majoris aliquando utilitatis futurum esset, quod minimè impossibile creditur. †

C A P U T LIII.

De Fratre, qui de sublimi cecidit, non læsus fuit.

Tempore, quo pistrinum lapideum in Monasterio B. MEINULPHI per sollicitudinem Venerabilis Prioris Arnoldi Huls jam magna ex parte constructum erat , & necdum in eo aliquod lobium factum , sed pro tribus fiendis lobijs unum super aliud cum nudis trabibus in quartum pedem ab invicem distinctis duntaxat fuerat præparatum, idcirco ut idem pistrinum eò citius utilitati, ad quam fuerat factum, deserviret, primò cum straminibus, absque intermixta gleba tegebatur, & dum ad hujusmodi tectum faciendum Fratres laborarent, unus ex ijs nomine Hugo ad hoc deputatus te gentibus suprascriptum ædificium stramina ministrabat, qui dum quadam vice in sublimi dicti ædificij sub tignis supra cumulum straminis staret,

staret, & gradum stationis minimè observaret, labi cæperat de excelso & per tres trabium situationes pro tribus fiendis lobijs unum super alium casum faciens in terram cecidit, & corpore prorsus illæsus apparuit, postquam verò uno die ob conceptum timorem baculo innixus inceserat, deinde sanus factus ad pristina opera perficienda lætus accessit. Mira res, non tamen in oculis Domini omnia optimè disponentis, quia nisi prædictus Frater divinitus fuisset custoditus, utique super unam de multis trabibus, per quas ceciderat, ad extinctionem vitæ cecidisset, quodsi per dictum casum non statim mortuus fuisset, tamen debilis, & inutilis factus esset. Audiat nunc quomodo à Domino DEO fuerit custoditus. Dixerat namque supradictus Frater, quòd, dum jam labi cæpisset, S. MEINULPHUM invocasset. Opium & optimum Patronum, qui fidelem servum suum Conreparatorem sui Monasterij, quem ad hoc deputaverat, apud DEUM sua pia intercessione maximè, quia in necessitate sua eundem invocaverat, à morte præservavit.

C A P U T L I V.

De Mortuo, qui per intercessionem B. Meinulphi est resuscitatus.

IN districto Castri *Wewelsburg* Colonus quidam habitaverat nomine *Conradus Mólners*, qui quadam infirmitate tactus in ægritudinis lecto communi morte finem vitæ fecit, & dum mortuus fuerat, luctus & planctus uxoris ejus, & filiorum (prout naturale est) subsequēbatur, vicinique & vicinæ citius occurrentes cum dolentibus compassionis dolorem de morte sibi cohabitantis multum dilecti viri habuerunt. Et quando idem *Conradus* evidentibus signis mortuus dicebatur ab astantibus, & illi quorum intererat, ut corpus defuncti de lecto supra domus pavementum (sicut moris erat) deponere laborabant, casu supervenit defuncti Soror de civitate *Paderbornensi* nomine *Adelheidis*, & intelligens hæc, quia Fratrem ejus jam defunctum de lecto in terram ponere laborarent, velocissimè accessit, & ambabus brachijs circumcingens defunctum Fratrem valida voce erupit in hæc verba: *Nolite quaso nolite hunc de lecto tollere, non enim*

mor-

mortuus est sed vivit, & invocans sanctum MEINULPHUM ita loquebatur: Sancte Meinulpho rogo te, ut sicut aliquando lachrymantis Canonissæ tui Monasterij in cineres redactum peplum per tuas preces reddidisti, ita & nunc mortuum meum Fratrem tuis precibus ad vitam digneris revocare. Ego qualiscunque etiam fuerim, spondeo me crastina die Ceream dimidij talenti tuo Altari in honorem tuum allaturam. Qua sponsione facta is, qui mortuus fuerat, visum oculorum suorum retorfit in Sororem, quod dum illa adverteret, cum gaudio magno interrogans Fratrem loquebatur in hunc modum: O amice singularis, & ubi tu fuisti? Respondit ille: abij, & jam reversus sum, vidique sanctum Meinulphum; dixitque ei Soror: Frater votum tale, quod pro te feci (exprimens id, quod voverat) ad Ecclesiam B. Meinulphi feram. Respondit, qui revixit Frater: Solve Soror, quod vovisti; nam dum ego magis reconvalvero, peregrinationem meam ad B. Meinulphi reliquias, associatis mihi duobus, discalceatus lineisque indutus in gratiarum actionem me facturum spondeo, quod & adimplevit, & pristinae sanitati penitus est restitutus.

CAPUT LV.

De illo, qui Regulares Monasterij B. Meinulphi injustè invaserat, & in infirmitate moriens fatebatur se injustè egisse contra eosdem.

Fuit militaris nomine Albertus, qui, postquam ad magnam devenerat paupertatem, nescio quo spiritu ductus Officium Monasterij B. MEINULPHI, quod Officium in *Ertelen* nuncupatur, impetens voluit illud hæreditatis titulo possidere: quam ob rem immoderatiùs contra prædicti Monasterij Regulares agens unà cum Fratre suo illegitimo publicè infensus erat iisdem, & quid Regulares ad hoc fecerint, audiatur. Nam sicut quondam sancti Patres nec non & devotæ Canonissæ in eorum necessitatibus magnam in Domino DEO fiduciam habentes ad orationis refugium concurrebant, ita & prædicti Regulares ad orationem in sua prædicta necessitate tanquam ad tutissimum portum confluerunt, sicque factum fuit, quod iniquitas dicti militaris adversum præmemoratos Regulares

N

minimè

minimè prævaleret, nam dum eorum inimicitia in longum protelarentur, pius Dominus nunquam in se confidentes derelinquere volens, imò & fortiter tacito modo pro illis pugnare, litem & controversiam finiebat: prædicto namque militari extra propriam patriam sese transferente infirmitate tacto tanquam ab exule, & peregrino finis vitæ in alia patria factus est. In agone autem constitutus coram ijs præsentibus, qui & alijs postmodum referebant, quòd publicè protestatus fuisset, quòd injuriam satis magnam dictis Regularibus intulisset.

CAPUT LVI.

De subulco damnatum Canonicis Monasterij B. Meinulphi inferente, qui malo sine vitam terminavit.

SUbulcus quidam in Castro *Wewelsburg* residens multa & magna damna Monasterio B. MEINULPHI in pascuis & pratis sæpius inferebat, & admonitus non cessavit à transgressu. Postmodum verò cum à suis adversarijs capitur, & dum jamjamque ei mortem inferre cæperant, exclamatoriè dixit in hæc verba: *Heu heu! quòd tam magnam Canonicis intulerim damnatum, qui tanta bona mihi sæpius exhibuerunt! Ac si diceret: si damnatum iisdem non intulisset, vindictam hujus crudelis mortis non sentirem.*

CAPUT LVII.

Quomodo fractum genu sanatum fuit.

GErtrudis filia Reneti militis de *Breuken* Castri *Wewelsburg* postquàm in vestitu pompam sæculi peregerat longo tempore, licentia à strenuo suo viro petita, & accepta propter consecutionem æternorum bonorum vitam solitariam gerere cupiens Prioris Monasterij B. MEINULPHI, & ejus Conventûs consensu interveniente locum *Kerchberg*, quæ est filia supra dicti Monasterij, usque ad annum indefessè habitaverat, quæ dum quadam vice devotionis causâ cum
devota

devota sua famula nomine Sophia Ecclesiam in *Böddeken* visitare vellet, contigit, ut in itinere prædicta famula in terram ruens genu suum graviter frangeret, & debilis sit effecta ad ulteriorem gradum faciendum. Quod dum Gertrudis Domina ejus certò ducta indiciò verum esse comperit, famulâ ejus ibidem supra terram solâ relictâ veloci cursu Monasterij fores petijt, medicum vocat, ac cum eo, ut famula ejus per ipsum curaretur, ire cæpit versùs locum, ubi infirmam dereliquerat: quo tempore infirma famula DEI sola jam existens, antequam Domina ejus cum medico ad eam venerat, B. Virginè Mariâ, & sanctum MEINULPHUM devotissimè imploravit, ut sanitas pristina ei redderetur, ne infirmum ejus genu ab aliquo masculino denudatum tangeretur, aut cerneretur: & Oratione facta supradicta famula spe magnâ & fiduciâ, quam ad Beatam Virginem Mariam, & S. MEINULPHUM habuit firmissimè freta, fore, ut per ipsorum piam intercessionem sanitatem consequeretur: & ecce Dominâ suâ unâ cum Medico Monasterij superveniente, & coram famula existente genu antea fractum nunc sanatum, & planè consolidatum reperit. Quo facto dixit famula ad Dominam suam: *Gratias DEO! jam sana facta sum ex sono* (audiverat enim validum strepitum, & sonum ad Orationem factum) *quem audivi.* At Domina interrogando dixit ei: *Fam me ad præsentiam tuam superveniente sonum audivi circa te, erat ille sonus, de quo dicis, & illa respondens ait: ita dilecta Domina mea, protinùsque de terra sine aliqujus hominis adminiculo surgens iter, quod prædicta Domina, & sanata ejus famula facere cæperant, frequentantes ad Ecclesiam Monasterij B. MEINULPHI cum gaudio magno pervenerunt.*

C A P U T LVIII.

Quomodo Dominus Deus quorundam paupertati signo supervenerit manifesto.

Quia præmemoratus Venerabilis Prior in Dōmino DEO confidentiam habuit singularem, confidentiæ suæ remuneracionem sæpius meruit obtinere. Quapropter non possum, nec audeo silere illud obstupendum miraculum, quod ob magnificam

ficam prædicti Prioris confidentiam in Monasterio B. Mariæ Virginis propè W ormatiam extra muros constituti, dum jam idem Monasterium reformari caperat, contingebat. Nam quadam vice dum præmemoratus Prior circa initium præfatæ reformationis per aliquantum tempus moratus fuisset in eodem Monasterio, etiam sequenti die versùs suum proprium Monasterium, quod *Böddeken* nuncupatur, ire se disponderet, convocatis primò in unum ibidem Fratribus singula per ipsos in ejus absentia perficienda disponebat. Quo tempore, quia hyems appropinquabat, de habendis pellicijs, quibus ingens frigus depellere possent, dictum inter illos erat. Et dum prædictus devotus Pater Authorem loci honorabilem Fratrem *Bertholdum Schram* de Civitate Paderbornensi oriundum interrogaret, an hujusmodi pellicea, de quibus dictum fuit, sub Fratrum expensis per ipsum habere vellet procuranda? Rector diligenti considerationis oculo totum solutionis pondus prædictorum pelliceorum sibi imminere cernens, ac paupertatem magnam tanquam pedissequam sibi & Fratribus suis adherere respondens Priori suo dixit: *Pater potius volumus propter Deum sustinere frigus, quàm debita contrahere, quæ persolvere non possemus.* Fratres de eodem interrogati responderunt: *Pater necessaria corporis nos habere utique videtur maximè necessarium, emanantur nobis pellicea, & Dominus Deus suo tempore optimè providebit nobis, ut eadem solvamus.* Conclusum idcirco fuit, ut prædictus Pater de decem pelliceis ad valorem triginta florenorum deberet ijs providere. Audi nunc in DEUM confidens Frater, quid postea contigerit, & novo gaudio cordis tui DEUM in factis lauda, crastino namque die meridiano prandio in supradicto Monasterio facto, & Fratribus cum Lectione Psalmi *Miserere* ad Ecclesiam transeuntibus stabat in via quidam peregrinus non pretiosis indutus vestimentis, extensa manu signum dedit Rectori, ut ad eum venire properaret. Rector verò prout ipse mihi retulit, Christum in persona humili, & despecta confiteri, ut accederet, erubuit, & gratias per Conventum dictò peregrinus desiderium suum adimplere cupiens misit nuntium ad Rectorem supradictum, factum itaque fuit, ut qui antea verecundiâ non bonâ permotus præfatum peregrinum propter multitudinem tunc præsentem despexit visitare, nunc quodammodo compulsus ac se humilians assumpto sibi Venerabili supradicto Patre simul prædictum accesserunt

pere-

peregrinum, qui salutatione facta inter cætera, quæ faciebat verba, ita ijs loquebatur: *Domini Domini mihi charissimi, peregrinus sum, ut habitus meus testatur, & singularem peregrinationem jam sum facturus, habeo autem triginta florenos penes me, rogo ut illos à me recipiatis in depositum, quod si reversus ad vos non fuero, prædicti floreni ad usus vestros permanebunt, imò donabuntur.* Florenos acceperunt, & qui pridem despectus illis videbatur, ad secum prandendum invitatus, ac prandio finitò peregrinationem, quam prædixerat, abiens cæpit attentare, ut perficeret, nec post discessum suum ad prædictos Fratres est reversus. O Divinæ pietatis dispositionem! O magnificum DEI donum! supradicti Fratres pelliceis propter depellendum frigus indigebant, pecunijs pro his solvendis carebant, non tamen sine Divini nutûs dispositione conclusum fuit, ut pro certa & expressa pecuniarum summa, videlicet pro triginta florenis, deberent eis pellicea comparari. Nam Dominus DEUS noverat, quomodo Fratribus firmiter in eum sperantibus voluit subvenire. Nonne craftina die de pecunijs providebat, cum quibus prædicta pellicea pensolverentur? Miserat namque proprium suum peregrinum, prout antea dictum est, qui præcisè tot florenos apportarat, quot pro prædictis pelliceis erant exponendi. Firmum teneo atque credo, si prædicti pauperes Fratres in Dominum DEUM multum confidentes, majorem summam eodem tempore pro suis necessitatibus ordinassent, illam utique supradictus peregrinus apportassent, & quis dubitaret, eundem peregrinum ad hoc divinitus ordinatum, ut adveniens paupertati Fratrum, qui circa initium reformationis prædicti Monasterij temporalium defectu premebantur, subveniret? Quis namque in Dominum DEUM speravit, & confusus est? Certè nullus.

C A P U T L I X.

*De eo, qui mutuavit proximo, & viceversa donum
DEI sensit.*

Nunc dicendum restat, quid solatij, quidve Divinæ operationis supradictus devotus Prior expertus fuerit circa devotarum suarum Sororum Congregationem in *Wolkmaria*. Accidit namque, ut humilis, ac devota Mater Sororum in *Wolkmaria*
N 3 quodam

quodam tempore necessitate eam ad hoc compellente præfatū Patrem Monasterij B. MEINULPHI visitaret, elque exponens, quod non exiguum defectum ipsa, & Sorores ejus in temporalibus necessarijs sustinerent, quapropter humiliter illa eum precabatur, quatenus triginta florenos sibi concedere dignaretur, ut sic saltem necessitates, quibus premerentur, possent mitigare. Prior verò, cui non mediocris cura, & temporalium provisio ob amplam suam familiam imminebat, sibi dictos florenos concedere denegavit. At supradicta devota Mater nequaquam negationi Prioris cedens, more Cananæ mulieris iterum atque iterum sibi hujusmodi florenos mutuari expetivit. Tandem idem Prior misericordiâ, & humili petitione permotus tantum viginti florenos ipsis mutuavit ad tempus, & ecce Dominus DEUS volens prædicto Priori pietatis opus, quod mutuando perfecerat, sibi recompensare, ex sua magna pietate, & ordinatione mirabili dispositum erat, ut eadem die, qua præmemoratus Prior viginti florenos devotæ dictæ Matri mutuum dederat, supervenit quædam Sæcularis mulier, quæ eidem Priori viginti florenos contulit, & donavit dicens: quod triginta florenos debuisset apportasse, sed aliud intervenisset, propter quod reliquos decem minimè apportaret; quæ verba præfatus Prior considerans stupore, & dolore perusus, manu validè pectus percutiens loquebatur in hæc verba: *O utinam supradicta devota Matri triginta florenos concessissem, & nunc absque dubio ullo hæc alia Mulier à foris superveniens triginta florenos mihi donasset.* O mirabilis sententia DEI permittentis, quod eadem mensurâ, quâ alijs mensi fuerimus, remetietur nobis! quapropter, qui ob dilectionem Dei ausi sunt proximis in necessitatibus suis non solum necessaria mutuare, sed & donare, ut ipse eloquendò præcipit: *date, & dabitur vobis*, absque ulla dubitatione mensuram condignam cum merito charitatis ab eodem recipere promerentur.

C A P U T L X.

De oblocutore Devotarum Sororum in Volkmaria.

ET quia materia satis solatiofa supradictæ Congregationis in *Volkmaria* producta nunc allata fuit, audiatur & nunc quoddam factis horribile, quod cuidam Sacerdoti oblocutori, ac persecutori Sororum prædictæ Congregationis manifestè acciderit.

Erat

Erat enim quidam Sacellanus in *Volkmaria* Diæcesis Moguntiensis nomine *Rolandus*, qui nescio quo spiritu ductus Sorores supradictas in oppido dicto verbis detractorijs multum molestavit: quod dum aliquantulum propter majus prædictarum Sororum meritum protelatum fuit, & pius Dominus dictæ detractioni finem imponere volens, & malitiam Sacellani refrænare, contigit quadam vice eundem Sacellanum stare in Ambone, ut populo prædicaret, & quia in eadem prædicatione præfatas Sorores confundere intendebat, proterva voce eas specialiter nominans ad populum loquebatur in hæc verba: *Cavete vobis ab his, qui ad vos veniunt in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, & quales dictæ Sorores in vita fuerint, post septem dies immediatè sequentes vobis in sermone meo faciam manifestum.* Quibus verbis à se prolatis mutus, & elinguis factus est in ambone, & loqui nesciens enim maxima confusione à sermone abstinens descendit, & abiit: sicque iudicio DEI factum est, ut qui alijs injustam confusionem inferre laboravit, ipsi justissimè confusionem maximam Dominus DEUS coram omni populo immisit. Etiam quia ejusdem Sacellani peccatum, quod in supradictas Sorores commiserat, forsan nondum ad perfectum per prædictam confusionem purgatum fuit, accidit ergo, quòd post eandem suam confusionem demeritis ipsius exigentibus captus, & incarceratus fuerit, nec inde emissus, nisi per supplicationes, revocationes, & sponiones suorum amicorum. Prædictum horribile factum omnes hi advertant, qui Religiosis aut devotis Personis detrahere non verentur, & ne supradictam confusionem aut etiam majorem sustinere cogantur, præmemoratis Personis nequaquam sint molesti.

CAPUT LXI.

De quodam gaudioso miraculo, quòd accidit Priori supradicto.

Audiatur adhuc aliud satis mirabile factum, quod Dominus DEUS operatus est circa Priorem supradictum; quodam namque tempore idem Prior devotam Sororum Congregationem in oppido Lippiensi, cujus ipse & ejus successores (quemadmodum

modum & domus devotæ Congregationis, dum adhuc incolertur, in *Volkmaria* Visitatores & Rectores fuerunt, & adhuc sunt) visitavit. Et ecce propter Divinum opus perficiendum in eodem loco ibidem idem Prior pestilentiali tempore aposthemate percutitur, & ita quidem, ut lecto decumbens graves infirmitatis molestias sustineret. At ille Venerabilis Prior, cujus in omni necessitate ad Dominum DEUM securum semper refugium erat, ibidem celeriter pro sua sanitate recipienda exoravit. Insuper & devotis Sororibus ejusdem Congregationis pro ejusdem sanitate recipienda preces imposuit persolvendas, similiter & ipsis imposuit, ut pro ejus sanitate reciperent disciplinam: quibus omnibus jam peractis aposthema Venerabilis Prioris rumpebatur, surrexitque sanus laudans DEUM de sanitate nunc recepta.

C A P U T L X I I .

De miraculo satis horrendo.

Audiatur nunc Miraculum satis horrendum. Erat quidam militaris Diæcesis Colonienſis, qui Monasterium B. MEINULPHI aliquibus vaccis suis spoliavit, Fratres verò prædicti Monasterij spoliolum præfatum inſequentes, ut ablatas vaccas restitueret, enixè petierunt, sed raptor eorum petitioni minimè acquiescens, post modicum temporis spatium supradictas vaccas mactari festinavit, quibus interfectis, dum per incisionem pro eijciendis intestinis aperirentur, ex earum corporibus vituli tanquam nulli usui apti in terram foras eijciebantur; Et ecce! surgentes veloci cursu projecti vituli hinc inde contra naturæ statum discurrerunt, vitulorumque mugitus dare non cessarunt: nec suffecit hoc miraculum, nisi & majus sequeretur, nam lotio, qua carnes earundem vaccarum purgatæ erant, fossis, quibus Castrum prædicti militaris munitum erat, cum influeret, aquam, quæ in fossis continebatur, in speciem coagulati sanguinis permutavit, familiares, amici & cognati fossas Castri undique plenas sanguine prospicientes horrore percussi Dominum Castri, scilicet vaccarum spoliatorem, acedentes horrendum illud,

illud, quod factum erat, ei referebant, qui dum oculorum visum ad fossas Castrî fleteret, videretque eas sanguine redundare, timere cepit vehementer, & non solum de transgressu dolens, sed etsi tale horrendum visu circa Castrum suum immutatum permaneret, confusione dignus propter dictum spoliolum coram omni populo notaretur: sed unus de Ministris suis sano consilio præventus Domino suo loquitur in hæc verba: *Peramande Domicelle, si à præsentî confusione, qua dominationem involvit, penitus voluerit liberari, consultum videtur, ut opinor, quod ad persolvendas vaccas, quas à Monasterio B. Meinulphi rapuit Dominatio vestra, statim votum faciat*; qui miseris undique circumcinctus feriosò animò votum, quod consultum fuit, fecit absque mora: quò factò sanguinea aqua, qua fossæ Castrî replebantur pristinam speciem aquæ recepit. At Domicellus sanguinem in aquam nunc versum cernens, seque à populari confusione liberatum, prædicti Monasterij Regulares cum gaudio ad se vocans ipsis, prout justum erat, de rapina satisfecit. Hic attendant universi, quod prædictas Militaris ex eo, quod Monasterium B. MEINULPHI spoliaverat, licet de eodem spolio satisfecerit, tantâ tamen confusionis plagâ percussus fuit in hoc mundo; quanta ergò putas confusione plectendus erit, qui spoliator extitit hujus Monasterij nec in hac vita satisfecit, cum hujus Monasterij invasores, & raptores vindictam non evadant.

CAPUT LXIII.

De Miraculo circa spoliatorem quendam facto.

Quidam raptores supervenientes quasdam vaccas Monasterij B. MEINULPHI circa suum grangium *Gellinghausen* nuncupatum in pascuis absque pastore circumvagantes invenerunt, has nullo obsistente per modum rapinæ auferentes ad oppidum *Geseke* adduxerunt. Postquam verò manifestum factum fuit, supra dictas vaccas Monasterio B. MEINULPHI fore, nullus ausus erat mittere manus, ut mactarentur; tandem unus, qui frivolus & præsumptuosus videbatur, DEI timore postposito accessit intrepidus, vaccasque interfecit. Quò factò viribus suis in tantum destitutus fuit, ut le-

O

tum

¶ Cum peteret ægritudinis, ibique ad breve temporis spatium decumbens in talem incidit paupertatem, ut uxor ejus ad portam supradicti Monasterij veniens culpam viri sui detexerit, eleemosynamque sibi & viro suo, justo DEI judiciò depauperato, à portario ministrari rogaverit.

CAPUT LXIV.

De aliò spoliatore.

Militaris quidam de Castro *Stormede* propè oppidum *Geseke* situato Monasterium B. MEINULPHI aliquibus suis vaccis de Grangio suo *Graffen* spoliavit, quo factò corporali sanitate privatus hydropicum morbum incidit, ac per illum vitam suam satis miserabiliter terminavit.

CAPUT LXV.

De septimo Priore Monasterij B. Meinulphi.

Supradicto Venerabili Priore in vita sua existente, cùm jam præsenectute, ac multis sollicitudinibus, quibus se in vinea Domini multipliciter fatigaverat, ad amplius regendum inhabilis factus esset, humiliter petijt, ut absolutionem à suo Prioratu recipere mereretur. Quò factò, sicut gloriosus Hieronymus devotum Eusebium unum ex discipulis suis ad regendum suos Fratres post se dereliquit, ita Domino DEO disponente Frater *Arnoldus de Holde* humilis ac DEO devotus unus ex supra dicti Patris discipulis ei in regimine successit, qui dum electus, & confirmatus fuit, & à foris videlicet à Prioratu Domûs S. Dyonisij in *Mollenbeke* ritè & legitimè vocatus, jam jamque B. MEINULPHI Monasterium ingrederetur, & Venerabilis prædictus Prior præcessor suus me præsentè id audiret, quamquam senex, & omnino debilis extiterit, debilitate tamen suâ neglectâ velut de gravi somno evigilans concito gradu unâ cum devoto Fratre *Joanne de Lippia* gressus ejus observante novo Priori occurre.

re festinavit: cumque ad ipsum jam pervenissent, in amplexus ejus illico ruit, & non solum brachijs corporis, sed & magnæ charitatis corpus ejus circumstrinxit. Speraverat namque, quod Monasterium suum B. MEINULPHI, quod tot laboribus ad disciplinarem vitam instituerat, jam peroptime regi deberet. Qui dum jam regere cæperat, ut prædecessorem suum saltem in aliquo suo virtuoso opere sequeretur, à spiritualibus incipiens in quinque primis Regiminis sui annis Clericos decem Religioni aptos magna cum lætitia investivit, sicque Fratrum multitudinem habens aliud charitatis opus, quod supradictus antecessor inchoaverat, è vicino efficere festinavit. Nam Divina ordinatione hoc agente mittuntur litteræ, à quodam Milite, ut Monasterium dictum *Truttenhausen* propè Argentinam Ordinis sancti Augustini Canonicorum Regularium per præmemoratum Priorem ad reformandum acceptetur; quibus litteris sic transmissis, non longo tempore post hoc transacto Superior Prælatus Monasterij Prior Windesemensis tales prædicto Venerabili Priori litteras misit, ut supradictum Monasterium à Fratribus suis per inhabitationem occuparetur: qui singulis attentè, & diligenter consideratis animò deliberato circumspectum Virum nomine *Joannem Saxonem* ad Religiosum Priorem *Horti Virginis Gloriosæ* propè Wormatiam nomine *Bertholdum* festinanter transmisit. Hi duo similiter ad prædictum Monasterium pergentes singula, quæ pro pace, & tranquillitate dicti Monasterij statûs in futurum esse possent, & ab Episcopo Argentinensi, ejusque Capitulo, & Dominis illius terræ, in quorum territorio idem Monasterium situatum fuit, sigillatis litteris impetrarunt; quò factò Fratres suos illuc misit ad inhabitandum. Infuper, quia Venerabilis senex, Prior præsentis devoti Prioris antecessor ex fructuosa, & fertili vinea, quæ in Monasterio B. MEINULPHI est plantata, partem meridionalem, occidentalem, & aquilonarem in Monasteriorum reformatione illustraverat, prout hîc supra dictum est, jam ut præmemorata vinea etiam Orientalem utiliter ac fructuosè plagam occuparet, idcirco ante dictus Venerabilis Prior, videlicet *Arnoldus de Holte*, multis suis laboribus, nec non & expensis in augmentum Divini Cultûs ad humilium precum Reverendî Archi-Episcopi Magdeburgensis instantiam, Monasterium suæ Diæcesis *Novum Opus* nuncupatum, & propè oppidum *Halle* situm de consensu speciali Capituli

duceretur, sicque factum fuit, ut qui robusto, ac juvenili corpore exierat, inutilis factus sit, pedibus incedere non valens, jam jamque super terram rependo cum suis pedibus miserabiliter ad totam vitam cum sua maxima confusione extiterit; Idem etiam vir non solum claudus & inutilis factus fuit, sed ita depauperatus, ut uxor ejus in miseria paupertatis suae à Procuratore dicti Monasterij remissionem petierit; supradictus insuper Militaris, qui praememoratum spoliū fecerat, non impunè abivit, etenim post dictam spoliationem elegantissimus & fortissimus de caballis suis subitanea morte extinguebatur.]

C A P U T II.

Sacerdos infirmus intercessione B. Meinulphi convaleuit.

ERat quidam devotus Sacerdos oppidi *Geseke*, qui habebat singularem devotionem ad B. MEINULPHUM, & ob hanc causam habebat in Breviario suo Suffragium de eodem, quod consueverat ad honorem ejus quotidie persolvere. Contigit verò ob causam, quam DEUS tantum novit, ut idem quasi amens factus à suis parentibus die ac nocte custodiretur, aliqui etiam Sacerdotes oppidi *Geseke* Breviarium ejus, ne ex horarum suarum Lectione, quia modò debilis capite erat, totus furibundus redderetur, clandestinè abstulerunt; tamen quia B. MEINULPHO praedictus infirmus Sacerdos in precibus suis solitus erat inservire, per ejus piam intercessionem apud DEUM miserendi tempus advenit; nam nocte quadam praesentibus suis cum custodientibus, somno autem oppressis, surrexit Sacerdos & abivit, & de quodam angulo juxta focum Breviarium suum extrahens aperuit, & orationis Suffragium de B. MEINULPHO persolvit, quo facto suorum sensuum caperat resumere sanitatem, post hoc cum eadem capta sanitas aliquale habuit incrementum, qui eam per intercessionem B. MEINULPHI sibi adesse novit, tale votum fecit, ut vellet (quod etiam adimplevit, & sanus in suis sensibus factus permansit) cum duobus Sacerdotibus sibi sociatis sacras ejus reliquias in gratiarum actionem visitare.

CAPUT III.

De eo, qui incendit sacrum locum, & postea damnum ignis pertulit.

QUODAM tempore postquam Venerabilis Prior Monasterij B. MEINULPHI Cæmeterium Sacelli B. Antonij in *Graffen*, quæ filia est Parochiæ Monasterij dicti, sepe muniri fecit, filius cujusdam Militaris non remotè à dicto Monasterio habitans, nescio quo frivolo spiritu ductus, ausu temerario unà cum suis accessit servis, ignem supposuit, præfatamque sepem ut in cineres verteretur, incendebat. Fratribus supra dicti Monasterij eodem tempore circa frumentorum collectionem in vicino laborantibus festinanter, ut incensum ignem extinguerent, accurrentibus, dicti incensores sub gravi comminatione, ne incendium extinguerent, prohibebant. Unus autem è Fratribus nomine *Fridericus*, cui major justitiæ Zelus præ cæteris inerat, nec ferre valens, quod minus justè factum fuerat, ad extinguendum præmemoratum ignem suas extendit manus, & ab uno servorum lanceâ graviter vulnerabatur; & quia eidem Monasterij Fratres resistere malitiæ non valebant, seps plurima ex parte combusta est, quod incendium dicti Fratres auxiliò, & numero deficientes maximo cum mærore animi sui intuebantur. Sed pius Dominus tristium optimus Consolator de occidentali plaga pluviam repente excitavit, quæ incendium omnino extinxit. Audistis jam de seps combustione nefariè circa filiam Parochiæ B. MEINULPHI factam, audiatur & nunc de horribili combustione, quæ brevi temporis intervallo sequebatur, & quia nullum malum impunitum manet, ideo post mensem unum, quo prædictum temerarium incendium factum fuit, contigit, Domino DEO justè permittente, quod non solum prædicti incensoris seps circa Castrum suum per incendium ab inimicis illatum absumeretur sed etiam & horrea sua frumentis plena cum omnibus villæ suæ ædificijs & frumentis unâ ferè horâ, me vidente, in cinerem redacta sint. Ita contigit, ut is, qui de incendio dicti Cæmeterij multum gaudens exultabat,

jam

jam ædificia sua suæque villæ justo DEI judicio comburi cernens maximis doloribus afficiebatur, atque opprimebatur.

C A P U T IV.

Persequens Monasterium B. Meinulphi de calo punitur.

AD Laudem, & honorem Omnipotens DEI, Genitricisque ejus gloriosæ Virginis Mariæ, ac B. MEINULPHI Confessoris miraculum circa Beati MEINULPHI Monasterium factum cunctis palam facere me delectat. Anno Incarnationis Domini M. CCCCLIII. ipso die Ascensionis Domini temporibus, quibus bellum & seditiones inter Militares, qui *Westphali* nominantur, ex una parte, ex altera parte inter Militares, qui *Brenckenses* nuncupantur, gerebantur, iidem Westphali, nescio ob quam causam unâ cum Canonico quodam Ecclesiæ Paderbornensis, ac alio præcipuo Militari litteras diffidentia ad nostrum Monasterium B. MEINULPHI transmiserunt, quod cum cuidam devoto Laico manifestatum, ad genua se prosternens ter *Pater & Ave* devotè in istum finem persolvit, ut Dominus DEUS inhabitantibus dictum Monasterium de præfata comminatione litteratoria suam misericordiam tribuere dignaretur, darètque signum, quo & iidem adversarij, qui prædictas litteras miserant, secundum intentionis propositum non peccarent, & dictos Regulares in pace relinquerent. Dum hæ litteræ Venerabili Priori tempore, quo se pro summa Missa celebranda præparabat, præsentatæ fuerunt, ante aperitionem tristitiâ quâdam obruebatur, sed Deus servum suum nolens inconsolatum relinquere contigit, ut dum in Offertorio Missæ tunc temporis decantandæ hoc complexum: *Dominus in voce tubæ* alacriter à Fratribus cantaretur, dictus Prior non leve solatium de concepta tristitia recipere merebatur, nam sicut in die Ascensionis Domini omnes Angeli quasi tubali voce, & quodammodo increpatoria Apostolis loquebantur, ita vox auditu satis perhorrenda, acsi prædictos corripere vellet adversarios, de excelsis intonuit. Eodem die prandiò per Conventum jam peractò, & Canonico, qui antè dictas litteras miserat, cum nonnullis in itinere equitante

tante (licet nulla aëris inclementia appareret) attamen tonitrua valde terribilia, quorum simile vix unquam à me aut ab alijs auditum fuit, insonuerunt, quod tonitru sua vehementiâ superveniens unum de caballis illius Militaris, qui Westphalorum præcipuus habebatur, cum fessore suo in terram prosternens caballum velociter interfecit, lancea verò, quam fessor dicti caballi post Dominum consueto more duxit, in subtilissimum pulverem comminuebatur: quo peracto dictus Canonicus mitius præ cæteris in comminationum litteris scribens, mitius etiam in horribili facto secum actum fuisse expertus est; nam licet ejus caballi periculum mortis evaserint, tamen in tantum debilitati sunt, ut gressum facere non valuerint; tertius, qui litteras dicto Monasterio transmisit, post hoc horribile factum de caballo cecidit, brachiùmque fregit. His explicatis audiatur nunc consolatio Prioris supradicti. Etenim Westphali visis tot miraculis tanto timore perculsi erant, ut nuntium ad dictum Priorem mitterent, ut eos accedere dignaretur humiliter petentes; qui dum ad eos jam pervenerat, non exiguam humanitatem eidem exhibentes pacem inter ipsos, & Monasterium B. MEINULPHI firmiter se observaturos promittebant, quod & factum fuit, quia non solum supradicti Westphali, sed etiam Brekenenses ob præfatum horrendum factum manu violenta dictum Monasterium invadere metuerunt, ne similis aut major vindicta de cælis super illos eveniret, & idcirco tam firmum pacis fædus inter illos sancitum fuit, ut ne quidem jumenta illorum, ut antea factum erat, raperent, aut rapi permitterent; postquam autem præfata pax per dictos Westphalos, & eorum adjuutores in Monasterio B. MEINULPHI oretenus expressa fuit, ecce tres caballi, de quorum ulteriori sanitate desperatum erat, pristinam sanitatem receperunt.

C A P U T V.

*De muliere, qua tempore, quo Regulares persequabatur,
infirma facta mortua est*

Cujusdam Militaris uxor quadam vice mirus rationabiliter super Canonicos Regulares Monasterij B. MEINULPHI graviter turbabatur; Hoc dum Subprior Monasterij B. MEINULPHI nomine

mine *Hermannus* in absentia sui Prioris perceperat, timens ne ex parvis magna damna dicto Monasterio evenirent, in focium sibi assumpto accessit mulierem, sed heu post nostra cum ipsa facta colloquia (quia terra quodammodo indurata imbrem non suscipit) eandem à sua duritia nequivimus coërcere, nec mitigare dictam mulierem, deinde B. MEINULPHUS ad ulciscendum se de adversariis Fratrum sui Monasterij cuidam devotæ personæ auratus apparebat, circa præfatæ visionis tempus prædicta mulier virum suum ac filium contra dictum Monasterium incitaverat, de quo non exigua turbatio Regularibus fuit exorta, & cum jam de Castro, quod & ipsa inhabitaverat, ad unum de vicinis propè Castrum habitantem descenderet, & multa comminatoria, & injusta verba in supra dictos Regulares loqueretur, ab hujusmodi stultiloquio compesci non potuit, ignorans, quòd pœna in malo suo perdurantem sequeretur; nempe illam, quam eadem ejus vicina à suo stultiloquio compescere nequivit, ut cessaret ab incæptis temerarijs verbis, & propositis, pius Dominus, qui frementi mari terminum suum ponit, quem transgredi nequaquam valet, os ejus celeriter refrænavit, nam quàm citò ad Castrum à prædicta sua vicina reversa fuerat, hydròpica pestis tam graviter eam oppressit, ut deinceps ab eodem Castro suo ne vel pedem ponere potuerit, & ingravescente morbo vitam suam (prout illis moris est, qui B. MEINULPHI domum minùs justè persequuntur) miserabiliter terminavit.

CAPUT VI.

Infirmi prolongatio vitæ petebatur, & petitio ex iudata est.

AD honorem B. MEINULPHI Levitæ Christi audiatur subsequens miraculum, quod ejus pia intercessione apud DEUM accidisse creditur. Anno incarnationis Domini M. CCCCLV. ipso die B. Lucie Virginis Colonus quidam nomine *Hermannus Thoringes* inhabitator villæ *Brencken* Domino DEO piè disponente improvise, & subitanè infirmabatur; quia infirmitate perdurante agonizans putabatur, & quia pastor villæ *Brencken* pro quodam negotio

P

Pader-

Paderbornæ tunc temporis morabatur, ideo hi, qui pramemorati infirmi singularem curam gerere videbantur, timuerunt eundem infirmum absque Ecclesiæ Sacramentis ab hac vita migraturum. Sed quid factum fuerit audiatur: nam ille infirmus (quia sanus in vita sua B. MEINULPHUM præcipue honoravit) jam in infirmitate constitutus meruit, ut quædam mulier in lecto ægritudinis suæ assistens divinitus inspirata S. MEINULPHUM sic invocans exorabat: ut prædicto infirmo saltem suis precibus tamdiu apud DEUM vitam suam prolongare mereretur, donec Ecclesiæ Sacramenta susciperet; qua invocatione facta dictus infirmus de infirmitate suâ leviùs se habere sentiens in DEO lætabatur, amici tamen, & consanguinei ejus de tali virium suarum aliquali resumptione minùs contenti volentes eum securum esse per munitionem Ecclesiæ Sacramentorum, nuntium ad viciniorum Parochiam, videlicet ad oppidum *Byren*, mittentes Sacellanum in dicto necessitatis articulo ad se venire petunt, qui nuntio negotium sibi exponente celeriter ad infirmum visitandum properavit, ab illo jam coram infirmo præsentate de Venerabili Sacramento provisum est infirmo, quibus sic Ecclesiastico more peractis dicto Sacellano adhuc præsentate infirmus migravit ad Dominum, & quis non crederet, quòd infirmo dicto meritis B. MEINULPHI impetratum fuerit, ut in infirmitate constitutus antea mori non potuisset, nisi Venerabile Sacramentum susciperet.

CAPUT VII.

*Quomodo erecta adificia ex lignis quodam modo minùs justè
acquisitis per incendium in cineres sint redacta.*

ERat Militaris quidam in *Hiddefen* propè Villam *Heriberamen*, qui hominibus redditus annuos jure debitos ad Monasterium B. MEINULPHI deportare volentibus inibuit, & omni arte, & astutia bonâ & redditus sibi donari allaboravit, quinimò dictos Regulares quodammodo coëgit, ut agros & sylvam ad dictos Regulares pertinentes pro paucis nummis ipsi reliquerint. Quapropter Militaris hæc iniquè sibi adscribens in dicta Villa *Herberamen* novum

vum extruxit Castrum, illudque amplis & profundis fossis munivit, quia autem nullum malum impunitum manet, inimici Militaris dicti nocte quadam supervenientes Castrum cum annexa villa injustè acquisitum per incendium in cineres redigerunt. Sicque factum fuit, ut qui antea de bonis minùs justè acquisitis lætabatur, jam Castrum suum cum villa flammis absumptum videns vehementer doluerit.

CAPUT VIII.

De Fratre, qui, quod concupivit, accipere promeruit.

IN Grangio Monasterij B. MEINULPHI, quod vulgari linguâ *Findelen* nuncupatur, nonnunquam devotus Frater nomine *Röggerus* prædicti Monasterij Conventualis ex ordinatione sui Venerabilis Prioris ad tempus habitavit, qui, quia à suo Conventu sæpius aberat, humano more tentatione devictus mutonis carnibus cum Fratribus suis in Refectorio Monasterij vesci cupivit. Quid contigit? sequenti die cum sol jam oriri cæperat, ac portarius prædicti grangij portam aperiret, mutonem foris ante januam reperit quiescentem; hunc gaudens tanquam miraculosè transmissum grangio introduxit, ac illo per coquum interfecto ac mactato, dictus Frater, qui de mutonis carnibus edere concupivit, non solum ad sufficientiam se refecit, sed & omnes supra dictum inhabitantes grangium eum gaudio cibavit.

CAPUT IX.

Ligna Regularium devastans factus est claudus circa devastationem.

ERat quidam inhabitator Castri *Wewelsburg* nomine *Petrus*, qui, quia DEUM minime timuit, Regularium Monasterij B. MEINULPHI sylvam introgressus in ea ligna quercina sub defensione domicellorum dicti Castri securi abscidit, ac ea ab emptoribus abduci fecit, quod damnosum factum dicti Regularium

lares ad sui Monasterij detrimentum æquò animò justè perferre non volentes sæpius eorundem lignorum abscissorem inculpabant admonentes , ut desisteret sua ligna devastare. Sed heu ad piæ admonitionis vocem aures occludens exaudire noluit admonentes. Et dum ijdem Regulares sæpius inculpasset, à supradicta villa illum coercere non valebant , sed Dominus DEUS Judex justus eum ab eadem sylva penitus eliminavit & exclusit , nam cum die quadam dictam sylvam ingrederetur , ut in ea ligna secata , & resecanda cum vecturis abduceret , contigit , quòd idem vir arborem quandam inferiùs abscissam superiùs alteri arbori ramis suis implexam de loco suo movere laborabat , improvise cadens eundem oppressit , sub tali arbore magnis in doloribus , & corporis vitæ amittendæ præsentissimo periculo gemens , nec se ullo modo juvare valens in eadem gravissimæ pænæ pressura ad duos dies , & unam noctem absque ulla corporis refectioe & humana consolatione permanebat. Tandem dum idem lignorum incisor consueto more post sylvaticum suum laborem domum revertebatur , per sylvam diu inquisitus in miserijs inveniebatur , hi verò qui eundem ita arbore oppressum invenerunt , omni modo suppositam arborem amoventes in domum suam debilem & claudum reduxerunt.

APPEN.

A P P E N D I X.

*Quorundam Authorum de statu Monasterij Bøddecensis
& Congregationis Windesheimensis tam veteri quam
moderno testimonia.*

N. I.

*Testimonium P. R. D. P. Edmundi Marthenne, Benedictini
e Congregatione S. Mauri.*

P. R. D. P. Edmundus Marthenne scriptor celeberrimus in suo *Itinerario Litterario* 1724. Parisijs Gallicè edito, folio 246. sic habet: Monasterium Bøddeken tribus milliaribus Paderborno distitum undique squallida solitudine, sylvis, & montibus cingitur. Initio erat Abbatia Monialium Benedictinarum fundata à S. MEINULPHO Diacono, cujus corpus etiamnum ibidem magna populorum Religione colitur. Postmodum cum Moniales relaxarent Institutum Monasticum, nomenque assumerent Canonissarum Sæcularium, eò increvit morum dissolutio, ut ab Episcopo Paderbornensi suppressæ, & earum loco Canonici Regulares Congregationis Windesheimensis introduci sint. Numerus Regularium in uno Monasterio Bøddecensi intra breve temporis spatium auctus est ad centum quinquaginta; tantaque pietatis fama dimanavit per inferiorem Germaniam, ut Monasterium præfatum viginti septem aliorum Monasteriorum communem disciplinam recipientium caput evaserit. Etiamnum ibidem asservantur vitæ septem Priorum seu Præpositorum, qui primi præfuerant, tantam spirantes sanctitatem morum, ut vehementer admirer tandiu sub modio relicta esse tam præclara lumina, quæ haud dubiè copiosos ederent fructus, si proferrentur in publicum. Prior, qui hodiedum præest, jure merito accenseretur candelabrorum illorum aureorum septennario: habetur communi-

ter pro sancto, ac plerumque totum antemeridianum tempus precationibus in Ecclesia consumit, ac certè videbatur nobis vir ingenit meritum, nec sine magna ædificatione exinde recessimus. Retinuit nos per biduum, ac monstravit nobis singulari humanitate suam Bibliothecam, quæ in illa Provincia habetur pro ditissima in Manuscriptis Codicibus. Inter ista Manuscripta eminent duodecim Tomi in folio majoris formæ, quorum quilibet continet Vitas Sanctorum pro uno mense. Hæc collectio est omnium amplissima & completissima, quas unquam vidi. Dicitur, Jesuitæ Antuerpienses exinde multa hausisse subsidia. *Hucusque Marthene*, qui in hac ultima sua observatione non fallitur; nam Jesuitæ Antuerpienses, Continuatores Bollandi, in suis Actis Sanctorum præfatam Collectionem Bøddecensem frequenter collaudant, ut patet inspicientibus. Quod verò Vir clarissimus asserat, Abbatiam Bøddecensem ab initio fundatam esse pro Monialibus Benedictinis, nescio, quod id adstruat fundamento, ac documento veteri. Certum enim est ex antiquis monumentis, Abbatiam illam ab initio fundatam esse pro Canonissis sub Regula Aquisgranensi militantibus, quæ, utrum habendæ sint pro Regularibus, vel Sæcularibus, non est hujus loci disceptare. Doctam de hac re Dissertationem edidit Adm. R. P. Hermannus Busenbaum, celebris scriptor Societatis JESU in suo præclaro Libello; *Eitien vnder den Dörneren*, ubi ostendit, Regulam Aquisgranensem non solum in varijs Monasterijs Canonissarum Sæculo nono observatam esse, sed ejus observantiam in Monasterio ad S. Cæciliam Colonix usque ad Annum 1474. perdurasse. Idem testatur, Canonissis Assindiensis Monasterij (in Essen) ab Alfrido Episcopo Hildesimensi in litteris foundationis Anno 877. Regulam Aquisgranensem Canonissarum præscriptam esse; atque eandem affirmat receptam fuisse à primis Canonissis Bøddecensibus mox in ipsa primæva fundatione.

N. II.

EX CHRONICA
THOMÆ DE KEMPIS
CAN. REG.

DE

Reformatione Monasterij in Budiken.

Anno Domini M. CCCC. nono, Dominus Wilhelmus de Monte electus Paderbornensis, incepit reformare Monasterium in Budiken, transferendo illud de statu Canoniarum Sæcularium ad statum Canoniorum Regularium, ac privilegium translationis super hoc edidit, in cuius fine sic habetur: *Honorabili viro Domino Joani Wael, Priori Monasterij in Zwollis Trajectensis Diocesis, tradimus, concedimus, & assignamus per presentes, ita quod ipse Ecclesia & Monasterio in Budiken, prout facultas suppetit, Congregationem convenientem virorum DEO devotorum, Canoniorum videlicet Regularium, Religioni sui Monasterij in Zwollis conformiorem, juxta ejusdem Religionis exigentiam ibidem constituat. Præsertim cum sanctus Meinulphus ejusdem Monasterij Fundator, Religionis illius NB. creditur esse Professor, Priorem seu Præpositum ipsæ Congregationi præficiat, prout ei visum fuerit expedire.* Ex cit. Chron. Montis S. Agnetis p. 166.

N. III.

*Testimonium de Monasterio Bøddecensi ex Gobelino,
& Monumentis Paderbornensibus.*

Bøddecense Monasterium circa Annum 816. fundari ceptum, S. MEINULPHO sua debet initia. Hunc nobilibus parentibus exortum Carolus M. postquam Westphalos subegit, de S. fonte levaverat, & matrem ejus Wichtrud dictam, patre ejus defuncto in suam protectionem receperat; quoniam Frater mariti defuncti vim stupri eidem conabatur inferre. Factus postea Canoni-

MS

eus & Archidiaconus in Ecclesia Paderbornensi de bonis paternis Monasterium Monialium seu Canoniarum Regularium in villa Böd-
diken Paderbornensis Diæcesis, fundavit & dotavit. Ita ferè Gobelinus
Persona in Cosmodromio etat. 6. cap. 40. Quodhic Author anno 1418.
absolverat, & excusum extat cum notis inter Script. rer. German.
Henrici Meibonij junioris Tom. 1. p. 53. Etsi verò idem Gobelinus
Persona c. 41. subjungat; *Quod Meinulphus* (qui erat unusex legatis,
quos Anno 836. B. Badurarus Episcopus Paderbonensis ad reliquias
S. Liborij impetrandas ad Cenomanos miserat) in Ecclesia S. Vincentij
Cenomanensis *vovit Monasterium Santimonialium fundare, in honorem B. Ma-*
ria & S. Liborij, in loco qui dicitur Podicon; & Cranzius Metropol. lib. 1.
cap. 28. asserat, idè S. Meinulphum fundandi Monasterij votum nuncupasse,
ut prosperare dignaretur DEUS legationem eorum. Nulla tamen hujus voti
apud Cenomanos nuncupati fit mentio in vita S. MEINULPHI, quæ
extat, & quam ipse Gobelinus conscripsit. Imò huic narrationi ad-
versari videtur, quod S. MEINULPHUS jam ante, quàm ad Cenoma-
nos legatus iret, Ludovicum Pium Imperatorem, suasu Baduradi
Episcopi Anno 816. Aquisgrani in Concilio Provinciali accesserit,
facultatem ædificandi Monasterium ab eo impetraturus, & quod Lu-
dovicus grato animo petitionem ejus acceptans, litteras suo signatas
Sigillo super suo consensu gratiosè concesserit. *Vita S. Meinulphi & ex*
ea Baronijs ad Annum 816.

De fundatione antiquissimi hujus olim Canonissarum, nunc Ca-
nonicorum Regularium Monasterij aliquantò acuratiùs agunt ve-
teres Böddecenses litteræ, his verbis: "*Beatus Meinulphus divina reve-*
lationis instinctu, celestique visione instructus quoddam Monasterium; quod
Westphalica lingua Böddeken, quasi parvum dolium appellavit, in terra patri-
monij sui, approbante Imperatore, qui tunc Aquisgrani fuerat, solenniter con-
struxit, & ipsum Monasterium de bonis suis temporalibus, quæ multa erant,
largiter dotavit; & inibi nobiles faminas & devotas, quæ vulgariter Doembro-
wen (id est Canonissæ) nuncupantur, instituit, quibus sanctus Vir omnem
foris evagandi occasionem in vim majoris stabilitatis præcludere volens, provida
dispensatione constituit sex Armigeros circumjacentes; tanquam Procuratores.
Monasterij prædicti, quibus bona sua abundanter distribuit, tam in villis, quam
in grangijs, ut de his bonis Monasterio prædicto certis temporibus anni omnia
necessaria pro victu & vestitu ministrarent. Sed & alijs vasallis Armigeris
bona

"bona p̄feodalia contulit, ut & ipsi essent fideles defensores Monasterij pr̄tacti
 " & subiecti eidem. Propter hoc omne jus infeodandi, & conferendi ipsa bona
 " p̄feodalia transtulit in ipsas Dominas, & earum Monasterium. Porro his mu-
 " nitionibus faminarum non contentus sanctus Pater Meinulphus potentio-
 " rē de vicinis constituuit in Praefectum & defensorem omnium bonorum Mo-
 " nasterij ac causarum emergentium, quantumcunque certis sibi bonis ac perso-
 " nis de singulis Officijs, ut commodius onus hujusmodi portare posset, depu-
 " tatis, ut his vallata circumquaque tutoribus praedicta famina DEO devotis fa-
 " mularentur obsequijs. Cujus quidem ordinationis & institutionis dispositio
 " litteris sigillatis expressius habetur in praedicto Monasterio, & stetit hac ordi-
 " natio per plures annos post mortem beati viri Meinulphi. Sed heu convene-
 " runt inimici omnis Religionis, dignitas generis, otium & voluptas, & castra
 " DEI ac patrimonium Christi funditus devastantes nihil reliquerunt, proinde
 " dicti officij & vasalli bona sibi deputata pro ministracione necessariorum Mo-
 " nasterij sibi appropriarunt, vendiderunt, & heredibus suis tanquam propria, ne-
 " mine contradicente reliquerunt. Ita Bōddecensis Monasterij Virgines
 multis domesticis difficultatibus conflictatas, haud minoribus dam-
 nis atque injurijs externi affecerunt, quando Nobiles de Fürstenberg ex
 Watterlappe, propter Nobiles de Brencken Ecclesiam Bōddecensem una cum Mo-
 nasterio incenderunt, id damnum ipsos quidem Fürstenbergios resarcisse, sed dono
 ab alijs interverso, nihil inde commodi Bōddecenses esse consecutos, in litteris
 suis Bōddecenses ipsi, jure conqueruntur. Veruntamen ne similes in
 Paderbornensem ditionem incursions deinceps fierent, Henricus
 Spiegelius, Episcopus Paderborn. cavere videtur voluisse his litteris,
 quas latinè vertit Auctor Monum. Paderborn. & Arnoldus de Bren-
 cken, nobili genere, virtute ac doctrina vir aequè conspicuus in sche-
 dis suis repertas, & ab Henrico Paderbornensi Episcopo, securitatis
 utique causa, ipsius majoribus relictas, eidem antehac communica-
 verat. Nos Wenemarus de Forstenberg, & Fridericus ejus filius praesentibus lit-
 teris profiteamur & testatum facimus, nos cum Venerabili D. Episcopo Paderbor-
 nensi Henrico in hac pacta amicè convenisse, quod omnibus actionibus, quae nobis
 in illum & illius subditos possent competere, supersedebimus, quoad praedictus Do-
 minus vixerit. Quod si autem inter ipsum aut ejus subditos, & nos nova deinceps
 oriretur controversia, eam intra quatuor hebdomadas, coram Episcopo praedi-
 cto, jure prosequemur: quo temporis spatio, si jus redditum non fuerit, liberum
 nobis erit, salva hac transactione, eum audire, qui jus nostrum nobis tribuat.

Q

Contra.

Contra si Episcopo, aut illius subditis nova nobiscum controversia posthac intercedet, eaque super re appellabimur, intra proximas quatuor hebdomadas id, quod justum erit, faciemus. Casu autem, quo Episcopus Officio Mareſchalli obiret Westphaliae & Coloniensibus bellum inferret, fas erit nobis, salvis his pactis, Coloniensi Archi-Episcopo opitulari. Porro si Episcopus aut illius subditi nos hostiliter aggredierentur, salvis item litteris, nobis licebit vicissim hostilia facere. Quae uti conventa sunt, nos Wenemarum ac Fridericum ejus filium bona fide, quae juramenti loco valeat, firmiter ac sine dolo nos observaturos pollicemur. In cujus rei testimonium sigilla nostra presentibus litteris appendimus. Datum anno Domini M. CCC. LXX. feria quinta post octavam Apostolorum. Böddecensis igitur Monasterij fortunis unã cum disciplina & cultu divino miserandum in modum ita dilapsis, ut ex omnibus ipsius ædificijs sola Ecclesia, plus tamen fimo & immunditia ejus tentantibus, pro receptaculo bestiarum, quam pro divini cultus exhibitione perduraret, & in Capellis eidem Ecclesiae quondam annexis, tunc verò dirutis, imò super ipsa Altaria Capellarum, sicut in saltu, virgulta succrescerent, & tam Canonicae quam Rector Parochialis curae, ac etiam Clerici cæteri, solã Abbatisã ibidem in tugurio rusticano degente, terram fructiferam tanquam eis versam in falsuginem abhorrentes, locum ipsum dudum reliquerint, Walburgis de Walde, Abbatissa Böddecensis ipsam Abbatiam cum Monasterio, reservato sibi usufructu certae pensionis annuae, Wilhelmo de Monte Episcopo Paderbornensi, Anno 1408. Indiët. 1. Kal. Septemb. resignavit: is verò Anno 1409. 17. Mens. Julij, idem Monasterium à se reformatum honorabili viro Joãni Wail Priori Monasterij Canonic. Regularium in Swollis, Trajectensis Diæcesis, tradidit, concessit, & assignavit. Ex Antiquis litterarum Böddecensium Monumentis, & Gobelini Persona Cosmodromio atat. 6. cap. 90. Monumenta Paderbornensia superius citata. pag. 204. & seq. Videatur etiam Vita S. Meinulphi apud Surium. Item Nicolaus Schatenius P. 1. Annal, Paderborn, p. 112. & seq.

N. III.

*Testimonium M. Joannis Buschij Canonici Regularis Congregationis
Windesheimensis Libro ii. de Reformatione Monasteriorum.*

Scripsit Buschius præter alia Lib. 4. de Reformatione Monasterio-
rum editos à Leibnizio, testaturque se usque ad Annum Domini
M. CCCCLXXIII. *Ambulasse in Religione plus quam sex millia quin-*
genta & viginti milliaria ad diversa Monasteria reformanda, ad centum viginti
pene civitates & oppida, præter villas interjacentes. Lib. 2. cap. 6. de Re-
formatione Monasterij *S. Meinulphi in Bøddeken* leguntur sequentia.

Monasterium in Bøddeken Ordin. Canon. Regul. Paderbornensis
Diæcesis à prima Fundatione Moniales possederunt sub sancto Patre
MEINULPHO, qui Ordinis nostri * fuisse prædicatur canonizatus, &
ipsius primus Fundator. Dominus autem Joannes Wael vir proce-
ræ staturæ, satis eloquens & persuasivus, Prior Zwollensis in Beth-
lehem Ordinis nostri, dictum Monasterium ab Episcopo Paderbor-
nensi, & suo Capitulo suscepit reformandum, & quod paucæ ibi
erant Moniales, in spiritualibus & temporalibus ubique deficientes,
ipsum in Monasterium Canonicorum Regularium erigi procuravit,
& Fratres Monasterij Zwollensis in illud induxit. - - Postquam
autem Præpositus Nussiensis cum omnibus Prioribus sibi capitulariter
unitis ad Capitulum de Windesheim se dedit, & illi capitulariter
se incorporavit, Monasterium in Bøddeke præfatum, quod erat unum ex
illis, etiam se Capitulo Generali de Windesem colligavit. - - Prior
de *Richenberg* Joannes Klüekörn, & ego Joannes in *Sulta* Prior ul-
tra 6. annos Visitatores eorum (Bøddecensium) existentes, inveni-
mus ibi præsentés Fratres, Priorem, XXVI. Conventuales, conver-
sos & Laicos sive Familiares præsentés centum septuaginta tres, &
habent nunc foras in alijs Monasterijs Ordinis nostri Fratres quin-
quaginta sex, quorum alij sunt Priores, alij Rectores, alij Con-Refor-
matores, & socij Reformationis. - - Hæc subjecta Monasteria per
Priores & Fratres de Bøddeke præfatos novimus reformata, videli-
cet *Molenbecke* Mindensis Diæc. *Hirtzenhagen* Moguntiensis Diæcesi
Fürstengarten Wormatiensis Diæc. *Hegenen* Wormat. Diæc. In *Insula*
Trevirensis Diæc. *Ebich* Coloniensis Diæc. *Dalem* Babenbergensis
Diæc-

Diæc. *Truttenhusen* Argentinenfis Diæc. *Eversclusen* (Eberhartsclausen) Trevir. Diæc. *Basilea S. Leonhardi* Basilienfis Diæc. *Marbach* Basilienfis Diæc. *Artogasti* Argentinenfis Diæc. *Rehtorp Eystettens* Diæc. *Birlinghe* Herbipol. Diæc. *Franckentale* Wormat. Diæc. *Haidenfeld* Herbipol. Diæc. *Zwahlenheim* Mogunt. Diæc. *Revenberch* Mogunt. Diæc. *Volckrinckhusen* Paderborn. Diæc. *Blomenberck* Paderborn. Diæc. *Mayen* Trevirenf. Diæc. simul computata XX. Monasteria. Ecce quantus fructus animarum de Monasterijs bene reformatis in campis constitutis. *Hucusque Buschius*. Tom. II. scriptorum Brunswicenfium apud Leibnizium.

* *Agunt Canonici Regulares Congregat. Windesheimensis* quinto Octobris sub ritu duplici de S. MEINULPHO tanquam de sancto Ordinis unâ cum alijs Germanica utriusque sanctis Patronis, quales sunt SS. Bonifacius, Rupertus, Udalaricus, Wilibaldus, Chilianus, Gallus, Wolfgangus, &c. *Videri de his poterit Proprium dicta Congregationis Colonia impressum Anno 1701.*

N. V.

De Statu veteri Congregationis Windesheimensis.

Ex Codice M. S. circa finem Saculi XV. Litterâ D. ad extra notatâ in Canonica S. Nicolai extrâ muros Patavienses in 4.

Sunt in partibus Saxoniae, Westphaliae, Frisiae, Hollandiae, Seelandiae, Brabantiae, & praecipue in Provincijs & Diæcesibus Coloniensi, Moguntinensi, Trevirensi, Magdeburgensi, Hildesienfi, Halderstadenfi, Monasteriensi, Paderbornensi, Leodiensi, Trajectensi, Cameracensi, Lubecensi, ac in locis conterminis quàm plura Monasteria Ordinis Canonorum Regularium in optima Observantia numerò ferme LXX. mutuò sibi incorporata & unita unumque *Capitulum Generale* repræsentantia. Quod quidem *Capitulum Generale* singulo anno celebrare consueverunt in quodam solempni Monasterio dicto *Windesheim* propè *Swollis* Trajectensis Diæcesis, ad quod singuli Prælati uno sibi associato Fratre quolibet anno confluunt, tractantes de continuatione laudabili Regularis disciplinae.

Sunt præterea quàm plurima Monasteria Virginum ejusdem Ordinis & Observantiae, laudabiliter viventes, operi textrino in lana & lino operam dantes, similiter & in libris scribendis; commorantur

in

in plerisque Monasterijs Virgines in magno copioso numero. Vidi ego Frater N. de Reno, natus de Westphalia, & in hujusmodi Observantia ab ineunte ætate educatus Monasteria Virginum, ubi in una Domo commorabantur ferme centum & quinquaginta Virgines devotissimæ. Taxatus fuit numerus Virginum tempore Legationis Reverendissimi in Christo P. ac D. D. Nicolai (*de Cusa*) tituli S. Petri ad Vincula Presbyteri Cardinalis Episcopi Brixinensis in Diæcesi Trajectensi & in vicinia commorantium, in optima Observantia ad millia. Apparent hæc incredibilia, nihilominus tamen sunt vera, & qui vidit, testimonium perhibuit.

Deputantur singulis annis in Capitulo Generali Visitatores Monasteriorum, tam Fratrum Ordinis quam Virginum, & habent Statuta salubria, & discretè ordinata in 4. Libros partiales distincta, quarum duas partes medias habent Fratres in Nova-Cella propè Brixinam ejusdem (Ordinis) apportatas illuc per Fratrem prædictum Hermannum (a) Priorem Monasterij *Novi Operis* propè Hall Magdeburgensis Diæcesis, qui in hujusmodi Observantia conversatus est annis ferme triginta.

(a) *De hoc ipso Hermanno leguntur apud Leibnizium Tomo II. pag. 489. à Buschio scripta, quæ sequuntur. Hermannus Rijd de Rene annorum 19. intrat Monasterium in Wittenborch anno Domini 1427. anno 1447. mittitur Hallis ad Novum Opus reformandum. Ibi post annum professus Prioris tenuit Officium. Missus inde anno Domini 1455. in Italiam (1. Tyrolim) ad Monasterium Novicellæ propè Brixinam ob rogatum Cardinalis Nicolai de Cusa. Ibi per annum stetit, ordinando de Observantia Regulari. Anno Domini 1456. revocatus per Episcopum Magdeburgensem suscepit Parochiam S. Mariae propè Hallis gubernandam. Ibi tamen post labores plures obiit in pace anno Domini 1476. feria quarta Cinerum. Sequitur in Codice Sancti Nicolaitano testimonium de Authore libri de Imitatione Christi in*

Scuto Kempensi Coloniae 1728. impresso adductum,
& huic subjunguntur quæ sequuntur

Q 3

Nomina

Nomina Domorum Capitulo Windesheimi incorporatarum & unitarum.

Domus B. Mariæ in *Windesheim* Dominij & Diæcesis Trajectensis.
 Domus B. Mariæ propè *Nuffiani* Dominij & Diæc. Colonienfis.
 Domus B. Mariæ *Viridis Vallis* in Brabantia Diæc. Cameracensis.

Domus B. Mariæ in *Zwollis* Dominij & Diæc. Trajectensis.

Domus B. Pauli *Rubea Vallis* in Brabantia Diæc. Cameracensis.

Domus B. Mariæ in *Trajecto inferiore* in Civitate.

Domus Salvatoris Mundi in *Eymstein* in Hollandia Diæc. Traject.

Domus B. Mariæ *Septem Fontium* in Brabantia Diæc. Camerac.

Domus *Fontis B. Maria* propè *Arnheim* Dominij Gelriensis Diæcel. Traject.

Domus *Nova Lucis* propè *Horn* in Frisia Diæc. Traject.

Domus *S. Joannis* propè *Amstelredam* in Hollandia Diæc. Traject.

Domus *Nemoris B. Maria* propè *Northorn* Diæc. Monasteriensis.

Domus B. Mariæ in *Kirofendonck* in Brabantia Diæc. Camerac.

Domus *B. Agnetis* in Monte propè *Swollis* Diæc. Traject.

Domus *Vallis Angelorum* in *Leid*, quod in Hollandia Diæc. Traject.

Domus *B. Elisabeth* propè *Brilis* in Seelandia Diæc. Traject.

ac Domus B. Mariæ in *Griesdonck* Dominij Gelriensis Diæc. Colonienfis.

Domus *B. Catharina* juxta *Novimagium* Diæc. Colon.

Domus *Visitationis* B. Mariæ propè *Harlem* Diæc. Traject.

Domus S. Salvatoris in *Thabor* in Ost-Frisia Diæc. Traject.

Domus B. Mariæ in *Bethlehem* in Brabantia Diæc. Leodiensis.

Domus S. Meinulphi in *Büddecken* Diæc. Paderbornensis.

Domus Stagni S. Petri in *Bomel* in Gelria Diæc. Traject.

Domus S. Mariæ in *Remerswale* in Jelaër Diæc. Traject.

Domus *B. Maria* in *Throno* in Brabantia Diæc. Cameracensi.

B Domus *S. Joannis Wapriste* in Urbe *Aquisgranensi* Diæc. Leodiensis.

Domus *B. Maria* propè *Amersfordiam* in Gelica Diæc. Traject.

Domus S. Jeronymi in *Valle Pacis* Diæc. Traject.

Domus quæ dicitur *Galilea* propè *Aldennarden* in Flandria Diæc. Tornacensis.

Domus

- Domus propè *Endoniam* in Brabantia Diac. Leodiensis.
 Domus Campi B. Mariæ in *Esinzen* in Ost-Frisia Diac. Bremensis.
 Domus B. Mariæ in *Bodingen* Dominij Montensis Diac. Colonienfis.
 Domus S. Salvatoris in *Ewig* propè Attendorij Diac. Colonienfis.
 Domus Passionis Christi in *Tongris* Dominij & Diac. Leodiensis.
 -burg Domus B. Mariæ in *Weissenwurg* in Saxonia Diac. Hildesemensis.
 Domus S. Martini in *Ludenkirchen* in Ost-Frisia Diac. Bremensis.
 Domus in *Syon* propè *Benerwick* Diac. Traject.
 Domus B. Mariæ in *Reichenberg* in Saxonia Diac. Hildesemensis.
 Domus B. *Elizabeth* propè *Ruremunda* Diac. Leodiensis.
 Domus *Bonorum Puerorum* in Civitate Leodiensi.
 Domus in *Nazareth* propè *Bredernöt* Diac. Monasteriensis.
 Domus Montis B. Mariæ in *Aningen* in Frisia Diac. Traject.
 Domus S. Wartholomei in *Sulta* propè Hildesheim.
 Domus B. Mariæ in *Hynzenhagen* Diac. Moguntinensis.
 Domus B. Mariæ in *Mello* juxta Gandavum Diac. Cameracenses.
 Domus S. Dionysij in *Molenbeck* Diac. Mindensis.
 Domus *Horti B. Mariae* juxta *Wormatiam* ejusdem Diacesis.
 Domus *Busti Isaac* juxta *Nivellam* Diac. Cameracensis.
 Domus B. Mariæ juxta *Segenberg* in Holfatia Diac. Lubecensis.
 Domus S. Jeronymi in *Ruremunda* Diac. Leodiensis.
 Domus S. Petri in *Hegena* in Comitatu Lunegen Diac. Wormatiensis.
 Domus B. Mariæ in *Insula* propè *Confluentiam* Diac. Treverensis.
 Domus B. Mariæ in *Silo* in Ost-Frisia Diac. Monasteriensis.
 Domus B. Antonij in *Albergen* propè Aldenseel Diac. Traject.
 Domus S. Nicolai in *Bergum* propè Lewerdam Diac. Traject.
 Domus Venerab. *Corporis Christi* in Colonia.
 Domus S. Petri in *Dalheim* Diac. Paderbornensis.
 Domus S. Viti in *Neerden* in Hollandia Diac. Traject.
 Domus S. Nicolai in *Truttenhusen* Diac. Argentinensis.
 Domus S. Pancratij in *Hamersleve* Diac. Halberstadiensis.
 Domus S. Spiritus in *Udem* in Territorio Clevensi Diac. Colonie.
 Domus S. Joannis Waptistæ in *Rebdorff* Diac. Eystettenfis.
 Domus B. Jeronymi in *Leyden* in Hollandia Diac. Traject.
 Domus B. Mariæ in *Ebertsclusen* Diac. Trevirensis.
 Domus B. Martini in *Lovania* Diac. Leodiens.

Domus

Domus B. Mariæ in *Brickling* Diæc. Herbipolensis.
 Domus S. *Leonhardi* in *Basilea* ejusdem Diæcesis.
 Domus S. *Hirenei* Martyris in *Marbach* Diæc. Basiliensis.
 Domus *Rosa Vallis* B. Mariæ in *West-Frisia* Diæc. Traject.

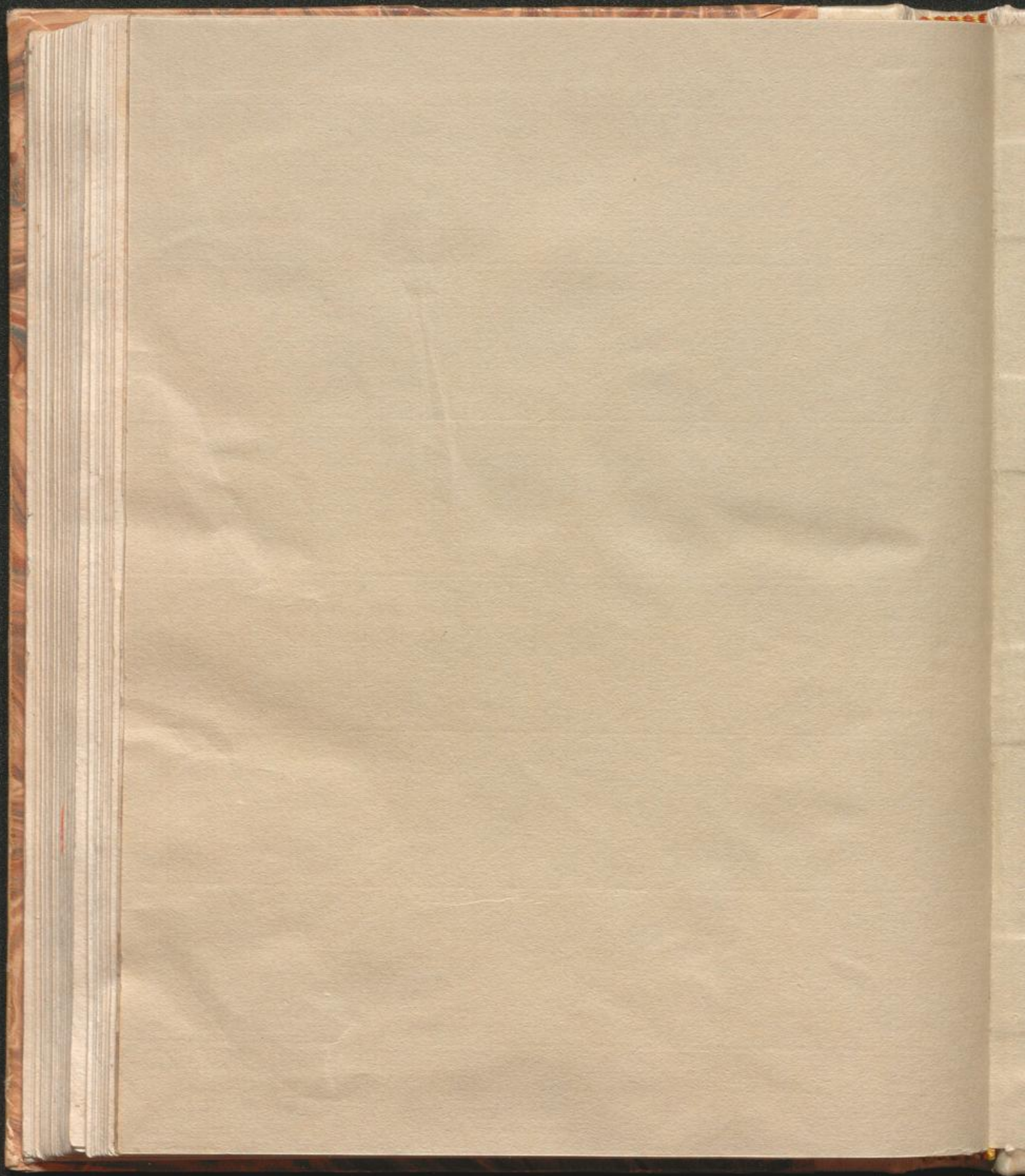
Domus Monialium sub eodem Capitulo.

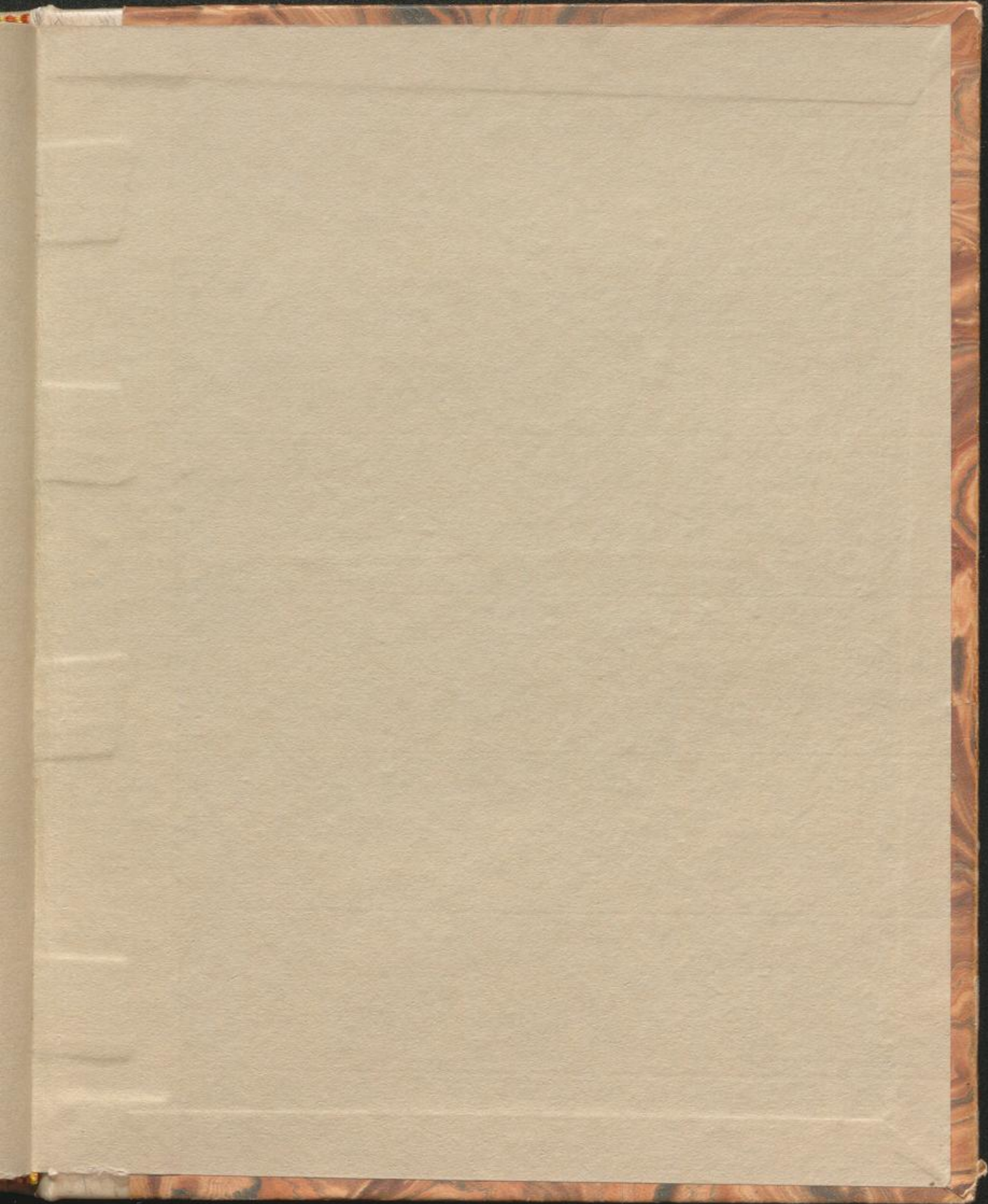
IN Civitate *Amsteldam* in *Hollandia* Diæc. Traject.
Thenis in *Brabantia* Diæc. Leodiensis.
Deperven in Diæcesi Trajectensi.
Retichen in *Gelria* Diæcesis Trajectensis.
Bonopia propè *Campis* Diæcesis Trajectensis.
Vallis Angelorum in *Bonna* Diæcesis Coloniensis.
Ferusalem propè *Trajectum* ejusdem Diæcesis.
Dordracum in *Hollandia* Diæcesis Trajectensis.
Bethania propè *Mechlinicam* in *Brabantia* Diæcesis Cameracensis.
Bethania propè *Arnheim* in *Gelria* Diæcesis Trajectensis.
In Gandavo in *Flandria* Diæcesis Cameracensis.
In Antwerpia in *Brabantia* Diæcesis Leodiensis.
Mons B. Maria juxta *Novimagium* Diæcesis Coloniensis.

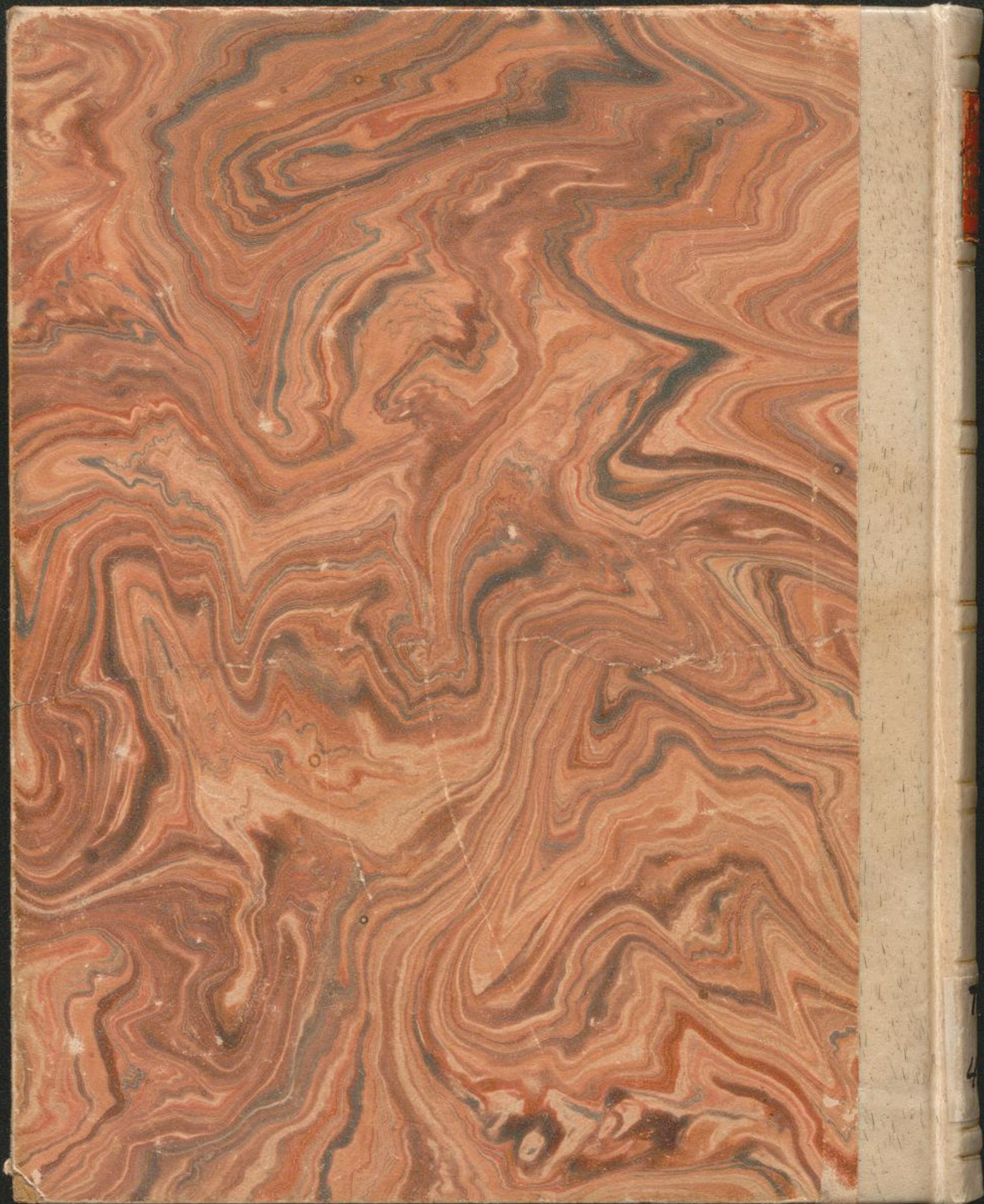
O. A. M. D. G.

Probus
Chronicon
Monasterii
Rödeconsi

Th

4956